

IM. STEFANA
**FUNDACJA
BATOREGO**

15
16
17

Sprawozdanie 2016

Sprawozdanie 2016

Fundacja im. Stefana Batorego
Warszawa 2017

FUNDACJA
IM. STEFANA BATOREGO

Fundacja im. Stefana Batorego

Sapieżyńska 10a

00-215 Warszawa

tel. (48-22) 536 02 00

fax (48-22) 536 02 20

batory@batory.org.pl

www.batory.org.pl

KRS 0000101194

Konto bankowe:

Bank Handlowy I Oddział Warszawa

81 1030 1016 0000 0000 6145 0000 (PLN)

75 1030 1016 0000 0000 6145 0011 (USD)

48 1030 1016 0000 0000 6145 0012 (EUR)

Opracowanie graficzne: Hopla Studio

Skład: TYRSA Sp. z o.o.

Nakład: 50 egz.

ISSN 1234-7272

Dziękujemy wszystkim naszym darczyńcom z Polski i zagranicy
oraz współpracownikom i wolontariuszom – dzięki Waszej
pomocy możemy prowadzić naszą działalność.

Spis treści

O Fundacji	8
Nasi darczyńcy	10
Fundacja 2016	12
Obywatele dla Demokracji	18
Demokracja w Działaniu	46
Dla Białorusi	53
Równe Szanse i Fundusze Powierzone	54
Debaty Fundacji Batorego	67
Masz Głos, Masz Wybór	70
Odpowiedzialne Państwo	74
Otwarta Europa	81
Warszawskie Biuro ECFR	86
Przeciwdziałanie Uzależnieniom	89
Skrócone sprawozdanie finansowe	91

O Fundacji

Fundacja im. Stefana Batorego, założona w 1988 roku przez George'a Sorosa, amerykańskiego finansistę i filantropa, oraz grupę przywódców polskiej opozycji demokratycznej lat 80-tych, jest niezależną organizacją pozarządową o statusie organizacji pożytku publicznego. Celem Fundacji jest budowa otwartego, demokratycznego społeczeństwa, społeczeństwa ludzi świadomych swych praw i obowiązków, angażujących się w sprawy swojej wspólnoty lokalnej, swojego kraju i społeczności międzynarodowej. Do priorytetowych zadań Fundacji należą:

Poprawa jakości polskiej demokracji

- Wspieramy inicjatywy służące zwiększaniu partycypacji obywatelskiej i wzmacnianiu poczucia odpowiedzialności obywateli za wspólne dobro. Działamy na rzecz przejrzystości życia publicznego i upowszechniania społecznego nadzoru nad funkcjonowaniem instytucji publicznych. Dążymy do podniesienia poziomu publicznej debaty i „uspolecznienia” procesu formułowania i wdrażania polityk publicznych.

Wzmacnianie roli instytucji obywatelskich w życiu publicznym

- Wspieramy rozwój organizacji i koalicji pozarządowych działających na rzecz poprawy jakości polskiej demokracji i rozwijania współpracy międzynarodowej. Dążymy do profesjonalizacji i legitymizacji prowadzonych przez nie działań, budowy ich wiarygodności i zwiększenia skali ich oddziaływania na sferę publiczną.

Rozwijanie współpracy i solidarności międzynarodowej

- Działamy na rzecz zbliżenia między państwami Unii Europejskiej i krajami sąsiadującymi z nią na wschodzie. Wspieramy działania sprzyjające wymianie między krajami Europy Środkowej i Wschodniej doświadczeń związanych z procesami przemian politycznych, budowaniem społeczeństwa obywatelskiego i rozwiązywaniem problemów społecznych. Dążymy do zwiększenia roli polskich organizacji pozarządowych na arenie międzynarodowej.

Prowadzimy również działania mające na celu **wyrównywanie szans dzieci i młodzieży** z uboższych środowisk.

Podstawową metodą działania Fundacji jest udzielanie dotacji organizacjom działającym na rzecz dobra publicznego. Realizujemy także własne projekty: organizujemy konferencje i debaty, wizyty studyjne i szkolenia, wydajemy publikacje, prowadzimy kampanie społeczne i działania rzecznicze, monitorujemy funkcjonowanie instytucji publicznych.

Fundacja współpracuje z wieloma instytucjami z kraju i zagranicy. Jest członkiem Forum Darczyńców w Polsce i Grupy Zagranica, a także Europejskiego Centrum Fundacji (European Foundation Centre).

Pracuje z siecią Fundacji Społeczeństwa Otwartego (Open Society Foundations). Uczestniczy w pracach Forum Społeczeństwa Obywatelskiego działającego w ramach unijnej inicjatywy Partnerstwa Wschodniego (Eastern Partnership Civil Society Forum) oraz w Forum Społeczeństwa Obywatelskiego Unia–Rosja.

W swojej działalności przestrzegamy zasad przejrzystości, otwartości i równego dostępu w procesie przyznawania dotacji. O naszych działaniach, w tym o możliwości ubiegania się o dotacje oraz decyzjach o rozdziale środków, informujemy na bieżąco na stronie internetowej www.batory.org.pl.

Coroczne sprawozdania z działalności Fundacji, wraz z pełną listą przyznanych dotacji, poddawane są audytowi zewnętrznemu i udostępniane publicznie.

Nasi darczyńcy

Działania w roku 2016 prowadziliśmy dzięki darowiznom instytucji, firm i osób prywatnych z Polski i z zagranicy, a także z wpłat 1% podatku dochodowego.

Ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego (tzw. Funduszy EOG) kontynuowaliśmy program dotacyjny **Obywatele dla Demokracji**. Program ten, o budżecie 37 milionów EUR, wspierał inicjatywy dotyczące partycypacji obywatelskiej, społecznej kontroli instytucji publicznych, przeciwdziałania dyskryminacji i wykluczeniom oraz projekty skierowane do dzieci i młodzieży.

Na działania programowe otrzymaliśmy dotacje z: **Fundacji Społeczeństwa Otwartego (Open Society Foundations)**, **Komisji Europejskiej** i **Transparency International z Berlina**, **Fundacji im. Heinricha Bölla**, **Fundacji Konrada Adenauera** i **Fundacji Orange**. Działalność Warszawskiego Biura ECFR współfinansowała centrala ECFR w Londynie.

Z darowizny **Fundacji Agory**, przychodów z wieczystego **Funduszu Małgorzaty Szejnert**, ze środków przekazanych przez **Fundację Rodziny Gavellów** oraz z wpłat 1% podatku dochodowego i darowizn osób indywidualnych finansowaliśmy dotacje dla organizacji prowadzących programy stypendialne wyrównujące szanse edukacyjne młodzieży szkolnej z małych miejscowości i niezamożnych środowisk.

Ze środków zgromadzonych w **Funduszach Powierzonych**: **im. Iwony Winiarskiej-Feleszko**, **Janiny i Tomasza Maczugów** oraz **„Rozwiń Skrzydła” im. J. i J. Putka** wypłacaliśmy stypendia dla młodzieży akademickiej. Z darowizny **Grupy Pracuj S.A.** utworzyliśmy nowy fundusz stypendialny dla studentów pierwszego roku studiujących informatykę i nowe technologie. Z **Funduszu im. Wandy i Jadwigi Chruściel** sfinansowaliśmy stypendia dla uczniów i absolwentów zespołu szkół z Gniewczyny Łańcuckiej. Z **Funduszu im. Staszka Jonczyka „Śpiewaj”** wspieraliśmy działalność amatorskich chórów, a z **Funduszu im. Beaty Pawlak** sfinansowaliśmy kolejną doroczną nagrodę Jej imienia.

Wszystkim naszym darczyńcom: osobom, firmom i instytucjom serdecznie dziękujemy! Dziękujemy setkom osób, które obdarzyły nas zaufaniem, przekazując na działania Fundacji darowiznę lub 1% podatku. To dzięki Waszemu wsparciu możemy pomagać innym!

Dziękujemy firmom i instytucjom, które przekazały nam pomoc rzeczową i niematerialną w tym szczególnie **firmie Google** za bezpłatny pakiet reklamowy Adwords na kampanię fundraisingową oraz ekspertom i konsultantom, którzy służyli nam *pro bono* fachową radą i pomocą.

Dziękujemy Tomaszowi Berdydze z Zamówień 2.0, Łukaszowi Burnatowi, Katarzynie Kreft, Piotrowi Szymankiewiczowi z PwC, Wojciechowi Dorabalskiemu, Jackowi Krasce i Michałowi Polakowi z Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Włodzimierzowi Dzierżanowskiemu z Grupy Doradczej Sienna Sp. z o.o.; Mariuszowi Haładyjowi, Piotrowi Tefelskiemu, Grzegorzowi Langowi i Marcie Tomczak

z Ministerstwa Gospodarki/Ministerstwa Rozwoju, Karolowi Kacprzakowi, Magdalenie Koralewskiej-Zielińskiej, Dariuszowi Piastowi z Urzędu Zamówień Publicznych, Maciejowi Łaszczukowi z kancelarii Łaszczuk i Wspólnicy, Hubertowi Nowakowi z Kancelarii Radcy Prawnego Huberta Nowaka, Andrzejowi Panasiukowi z Najwyższej Izby Kontroli, Magdalenie Rams i Pawłowi Trojanowi z Krajowej Izby Odwoławczej, Ewie Świątkowskiej, Wojciechowi Tokarskiemu z Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Sławomirowi Wikariakowi z „Dziennika Gazeta Prawna” oraz Krzysztofowi Izdebskiemu za konsultacje Barometru Ryzyka Nadużyć w zamówieniach publicznych w programie **Odpowiedzialne Państwo**. Dziękujemy także Forum Związków Zawodowych za wsparcie i zaangażowanie we wspólne działania na rzecz wzmocnienia ochrony prawnej sygnalistów w Polsce.

Serdecznie dziękujemy Marzenie Płudowskiej współpracującej z programem **Masz Głos, Masz Wybór** za nieocenioną pomoc w przygotowaniu raportu z badań kart wyborczych w wyborach samorządowych 2014 roku „Nieważne głosy, ważny problem”.

Fundacja 2016

Prowadziliśmy działania w ramach dziesięciu programów krajowych i międzynarodowych. Cztery z nich udzielały wsparcia finansowego organizacjom pozarządowym w Polsce i za granicą (**Obywatele dla Demokracji, Demokracja w Działaniu, Równe Szanse, Dla Białorusi**). Sześć pozostałych (**Debaty, Masz Głos, Masz Wybór, Odpowiedzialne Państwo, Otwarta Europa, Przeciwdziałanie Uzależnieniom, Warszawskie Biuro ECFR**) prowadziło działania samodzielnie.

W **programach krajowych** nasza działalność koncentrowała się na rozwijaniu i wspieraniu inicjatyw służących angażowaniu obywateli w życie publiczne: poszerzaniu możliwości ich uczestnictwa w procesie stanowienia prawa i tworzenia polityk publicznych na poziomie lokalnym i ogólnopolskim, sprawowaniu kontroli nad funkcjonowaniem instytucji publicznych i włączaniu mieszkańców we współdecydowanie o sprawach dotyczących ich społeczności oraz zachęcaniu ich do świadomego uczestnictwa w wyborach. Dużą uwagę poświęciliśmy problemom dyskryminacji i wykluczeń społecznych, a także inicjatywom skierowanym do dzieci i młodzieży.

Trzeci rok prowadziliśmy, zaplanowany na lata 2013–2017, program **Obywatele dla Demokracji**, finansowany ze środków Europejskiego Obszaru Gospodarczego (tzw. Funduszy EOG). Program ten o budżecie 150 milionów złotych uczynił nas na trzy lata największym grantodawcą środowisk pozarządowych w Polsce. Celem programu było wsparcie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i zwiększenie udziału organizacji pozarządowych w budowaniu sprawiedliwości społecznej, demokracji i zrównoważonego rozwoju.

W 2016 roku w programie tym wypłaciliśmy ostatnie raty dotacji przyznanych w sześciu konkursach dotacyjnych, ogłaszanych w latach 2013–2015, na projekty dotyczące partycypacji obywatelskiej, kontroli instytucji publicznych, przeciwdziałania dyskryminacji i wykluczeniom społecznym, działań skierowanych do dzieci i młodzieży, integracji uchodźców oraz wzmocnienia kondycji organizacji pozarządowych i tworzenia warunków sprzyjających rozwojowi trzeciego sektora. W sumie w 2016 roku wypłaciliśmy **522** raty dotacji na łączną kwotę **15 492 341,63 zł**.

Zorganizowaliśmy trzy wizyty studyjne w Norwegii dla polskich organizacji pozarządowych na temat takich zagadnień jak: asymilacja uchodźców, współpraca organizacji strażniczych z samorządem w sprawie zagospodarowania przestrzeni miejskiej, kształtowanie kompetencji obywatelskich i liderских dzieci i młodzieży. Przedstawiciele instytucji z Islandii i Norwegii dzielili się swoją wiedzą i doświadczeniami podczas wydarzeń organizowanych w Polsce, w tym podczas czterech forów służących wymianie dobrych praktyk między organizacjami z Polski i z innych krajów prowadzących programy dla organizacji pozarządowych, finansowanych z Funduszy EOG. Dwudniowe interaktywne warsztaty, w których udział wzięło w sumie 536 osób, poświęcone były: skutecznym metodom promocji działań społecznych skierowanych do dzieci i młodzieży, wyzwaniom związanym z pracą na rzecz integracji uchodźców i migrantów, problemom partycypacji obywatelskiej oraz metodom pozyskiwania sojuszników i poszerzania oddziaływania organizacji promujących prawa człowieka i równe traktowanie.

Ważnym elementem programu było przeciwdziałanie mowie nienawiści, ksenofobii i dyskryminacji osób i grup mniejszościowych. Kolejny raz zorganizowaliśmy platformę dla organizacji pozarządowych na warszawskiej Paradzie Równości, „Dom bez hejtu” dla organizacji prowadzących działania równościowe i antydyskryminacyjne na Festiwalu Woodstock w Kostrzynie oraz dwie ogólnopolskie

akcje solidarności z uchodźcami, w których 90 organizacji, instytucji publicznych i grup nieformalnych z 50 miejscowości w Polsce przygotowało 144 różnych wydarzeń informacyjnych, edukacyjnych, kulturalnych i pomocowych. Kłamstwom, mitom i stereotypom na temat napływających do Europy uchodźców służył uruchomiony we współpracy z grupą Chlebem i solą portal uchodzcy.info, będący źródłem rzetelnej wiedzy o uchodźcach, kryzysie migracyjnym i formach pomocy, jaką uchodźcy i migranci mogą otrzymać w Polsce od organizacji pozarządowych.

W połowie 2016 reaktywowaliśmy program **Demokracja w Działaniu** oferując wsparcie organizacjom zajmującym się przeciwdziałaniem dyskryminacji i obywatelską kontrolą władz. Wspieraliśmy też działania, które służą zwiększeniu ochrony organizacji i działaczy praw człowieka narażonych na agresję i ataki. W sumie przyznaliśmy w programie 50 dotacji.

Angażowaniu obywateli w życie publiczne, na poziomie lokalnym i ogólnopolskim, służyła rozpoczęta przez nas w 2006 roku akcja **Masz Głos**, w której zachęcaliśmy lokalne organizacje pozarządowe i grupy nieformalne do podejmowania zadań służących pobudzeniu aktywności obywatelskiej, współpracy z samorządem i integracji wspólnot wokół rozwiązywania problemów lokalnych. Uczestnicy tej edycji akcji podobnie jak w roku poprzednim mieli do wyboru jedno z pięciu działań sprzyjających włączaniu obywateli w decydowanie o sprawach ich społeczności: poprawę kontaktu radnych z mieszkańcami, wprowadzenie mechanizmu inicjatywy lokalnej, wspólne zagospodarowywanie przestrzeni publicznej, dostosowywanie programu instytucji publicznych do potrzeb mieszkańców, wprowadzenie i rozwijanie budżetu obywatelskiego. W prowadzonej od września 2015 do czerwca 2016 akcji uczestniczyło 500 organizacji pozarządowych i grup nieformalnych oraz lokalne media, domy kultury, biblioteki i inne instytucje z ponad 400 gmin w całej Polsce. Zakończyła ją uroczysta Gala w Zamku Królewskim w Warszawie, podczas której najlepsi uczestnicy otrzymali z rąk byłego premiera i przewodniczącego Parlamentu Europejskiego Jerzego Buzka, nagrody Super Samorząd. Do kolejnej edycji Akcji zaplanowanej na 2016/2017 do końca roku 2016 przystąpiło 300 grup i organizacji z ponad 200 gmin.

W programie **Masz Głos, Masz Wybór** kontynuowaliśmy także działania służące poprawie jakości funkcjonowania instytucji, które mają decydujący wpływ na stopień angażowania się obywateli w życie publiczne – samorządu, partii politycznych, administracji wyborczej. W październiku zaprezentowaliśmy raport z przeprowadzonych w 2015 roku badań kart do głosowania w wyborach do sejmików województw z 2014 roku. Celem badań, przeprowadzonych dzięki współpracy z Naczelną Dyrekcją Archiwów Państwowych, było ustalenie przyczyn wysokiego odsetka głosów nieważnych. Ich wyniki stały się podstawą do sformułowania zawartych w raporcie rekomendacji zmian w prawie wyborczym i w organizacji wyborów, które mogą zapobiec powtórzeniu się podobnej sytuacji w przyszłości, ułatwić obywatelom udział w wyborach samorządowych i zwiększyć ich przejrzystość.

W programie **Odpowiedzialne Państwo** koncentrowaliśmy się na działaniach zmierzających do zapewnienia przejrzystości procesu legislacyjnego, ograniczenia ryzyka korupcji, nepotyzmu i kumoterstwa, związanych z występowaniem konfliktu interesów w życiu publicznym oraz wzmocnienia roli i ochrony prawnej sygnalistów. Członkowie działającego przy Fundacji Obywatelskiego Forum Legislacji (OFL) prowadzili obserwację procesu tworzenia 37 projektów ustaw rządowych i poselskich, oceniając stopień spełniania przez nie standardów dobrej legislacji, w tym otwartości na konsultacje publiczne. W związku ze zmianami prawnymi wprowadzanymi pośpiesznie przez ukonstytuowany po wyborach 2015 roku rząd Prawa i Sprawiedliwości, dotyczącymi kwestii fundamentalnych dla ochrony praw obywatelskich i demokratycznego porządku, przy Fundacji powstał Zespół Ekspertów Prawnych, którego celem jest monitorowanie i opiniowanie aktów prawnych dotyczących ustroju państwa oraz zasad funkcjonowania instytucji publicznych i obywatelskich. Zespół, w imieniu Fundacji Batorego, wystąpił w roli przyjaciela sądu (*amicus curiae*) w sprawie przed Trybunałem Konstytucyjnym o zbadanie konstytucyjności Ustawy o zmianie ustawy o Trybunale Konstytucyjnym z dnia 22 grudnia 2015 roku.

Prowadziliśmy również monitoring procesu wyłaniania kandydatów na stanowiska w instytucjach publicznych o istotnym znaczeniu dla funkcjonowania państwa: Rady Polityki Pieniężnej, Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, nowoutworzonej Rady Mediów Narodowych oraz Instytutu Pamięci Narodowej. Celem monitoringu był przedstawienie opinii publicznej obiektywnych informacji o kompetencjach, doświadczeniu i dorobku zawodowym osób powoływanych do sprawowania tych urzędów, przybliżenie ich poglądów na to, jak zamierzają realizować swoje uprawnienia oraz ocena przebiegu procedury ich wyboru, pod kątem jej rzetelności, przejrzystości i dostępności dla obywateli. Wyniki monitoringu są dostępne na stronie monitoringkandydatow.org.pl.

Zakończyliśmy, prowadzone od 2015 roku, prace nad stworzeniem Barometru Ryzyka Korupcji – interaktywnego narzędzia internetowego pozwalającego na identyfikację zagrożeń korupcyjnych w procedurach udzielania zamówień publicznych. Barometr dostępny jest na stronie barometrryzyka.pl. Przystąpiliśmy również do międzynarodowego projektu „Pakty Uczciwości – mechanizm obywatelskiej kontroli na rzecz ochrony funduszy UE”, realizowanego w 11 krajów UE ze środków Komisji Europejskiej. Celem projektu jest zwiększenie przejrzystości wydatkowania środków unijnych w ramach systemu zamówień publicznych. Społecznemu monitoringowi przez ekspertów Fundacji poddany zostanie cały proces realizacji zamówienia na inwestycję PKP Polskie Linie Kolejowe o wartości 500 milionów złotych.

Kontynuowaliśmy działania na rzecz wzmocnienia ochrony prawnej sygnalistów. Przeprowadziliśmy wywiady z przedstawicielami pracodawców i związków zawodowych na temat ich stosunku do osób ujawniających nieprawidłowości w miejscu pracy oraz potrzeby prawnego uregulowania ich statusu. Uruchomiliśmy stronę sygnalista.pl, będącą kompendium wiedzy o zagadnieniach dotyczących sygnalizowania nieprawidłowości i zagrożeń w miejscu pracy i dokumentującą nasze starania na rzecz zagwarantowania im ochrony w prawie polskim.

W minionym roku po raz ostatni przyznaliśmy dotacje w programie **Równe Szanse**, prowadzonym przez nas od 2000 roku. 33 organizacje prowadzące lokalne programy stypendialne wyrównujące szanse edukacyjne dzieci i młodzieży z niezamożnych rodzin otrzymały od nas dotacje w wysokości 460 500 zł. Środki te, powiększone o fundusze zebrane przez organizacje, pozwoliły na ufundowanie w roku szkolnym 2016/2017 całorocznych stypendiów dla 678 uczniów. W związku z planowanym zamknięciem programu w 2017 roku organizacje w nim uczestniczące mogły ubiegać się o dotacje instytucjonalne na wzmocnienie organizacji i kontynuowanie programów stypendialnych. Dotacje instytucjonalne na kwotę **837 000 zł** otrzymało **31** organizacji.

W 2016 roku do administrowanych przez nas **Funduszy Powierzonych**, z których większość (Rodziny Gavellów, Janiny i Tomasza Maczugów, im. Iwony Winiarskiej-Feleszko, „Rozwiń Skrzydła” im. J. i J. Putka, im. Wandy i Jadwigi Chruściel) oferuje pomoc stypendialną dla uczniów i absolwentów szkół średnich z niezamożnych środowisk, dołączył nowy – Fundusz Stypendialny Grupy Pracuj. Z utworzonego z darowizny Grupy Pracuj S.A. funduszu finansowane są stypendia dla młodych ludzi z niezamożnych środowisk, którzy dostali się na pierwszy rok studiów na wydziałach związanych z informatyką i nowymi technologiami. Ze środków zgromadzonych w Funduszu im. Beaty Pawlak już po raz czternasty ufundowaliśmy nagrodę Jej imienia dla autorów publikacji na temat innych kultur, religii i cywilizacji. Otrzymali ją Jarosław Mikołajewski za książkę „Wielki przypływ” i Dariusz Rosiak za książkę „Ziarno i krew. Podróż śladami bliskowschodnich chrześcijan”. Ze środków Funduszu im. Staszka Jonczyka „Śpiewaj” wspieraliśmy rozwój amatorskich chórów z okolic Warszawy. W sumie z Funduszy Powierzonych wypłaciliśmy **10 dotacji** na kwotę **97 260 zł** oraz **107 stypendiów** na łączną kwotę **336 803 zł**.

W **działaniach międzynarodowych** skupiliśmy się na promocji aktywnej polityki Polski w Unii Europejskiej i wobec wschodnich sąsiadów, rozwijaniu kontaktów i przełamywaniu negatywnych stereotypów między Polską a przedstawicielami niezależnych prodemokratycznych środowisk z Ukrainy, Rosji i Białorusi. Podejmowaliśmy działania na rzecz promocji spójnej polityki zagranicznej Unii oraz włączania polskich środowisk politycznych i eksperckich w ogółouropejską debatę o problemach Wspólnoty Europejskiej.

Kolejny rok wspieraliśmy działania organizacji białoruskich służące pobudzaniu aktywności obywatelskiej młodych ludzi, poprawy szkolnictwa i edukacji wyższej, zwiększaniu dostępu obywateli do niezależnych informacji, ochrony praw człowieka. Kilkadziiesięciu inicjatywom obywatelskim przekazaliśmy wsparcie na kwotę **2,3 miliona** złotych (**Dla Białorusi**).

W programie **Otwarta Europa** inicjowaliśmy debatę o strategicznych interesach Polski na arenie międzynarodowej, prezentując głosy niezależnych ekspertów w sprawach ważnych dla Polski i Europy. W 2016 roku wydaliśmy kilka analiz oceniających politykę zagraniczną Polski – jej źródła, cele i i konsekwencje, w tym o wpływach ideowych założeń polityki nowego rządu na reorientację polskiej polityki europejskiej; o rosnącym znaczeniu relacji z Rosją w obliczu zagrożeń, jakie po aneksji Krymu i konflikcie we wschodniej Ukrainie stwarza dla bezpieczeństwa Polski i Europy polityka Kremla; o stosunku Polaków do głębszej integracji politycznej i ekonomicznej z UE.

Sporo miejsca w naszych działaniach poświęciliśmy współpracy z prodemokratycznymi środowiskami z Rosji. Zorganizowaliśmy dwa kolejne spotkania Klubu PL_RU: o nasileniu się tendencji konserwatywnych w obu krajach oraz o nowych formach aktywności społecznej.

Kontynuowaliśmy, organizowane od 2012 roku, Forum Polska–Ukraina gromadzące polityków, ekspertów, działaczy pozarządowych, dziennikarzy oraz liderów opinii publicznej z Polski i Ukrainy. Dzięki współpracy z ukraińską Międzynarodową Fundacją Odrodzenie, pierwsze z nich, poświęcone sytuacji Polski i Ukrainy w kontekście polityki europejskiej, odbyło się w Kijowie. Drugie, poświęcone dyskusji o polityce tożsamości w Polsce i na Ukrainie, miało miejsce w Warszawie. Zorganizowaliśmy też spotkanie z Leszkiem Balcerowiczem, w jego nowej funkcji przedstawiciela prezydenta Ukrainy w rządzie ukraińskim, na temat perspektyw reform w tym kraju oraz dyskusję poświęconą rzezi wołyńskiej w gronie polskich i ukraińskich historyków.

Podczas publicznych debat i spotkań eksperckich, organizowanych przez działające przy Fundacji **Warszawskie Biuro Europejskiej Rady Spraw Zagranicznych** dyskutowano m.in. o tym jak kryzysy międzynarodowe zmieniają UE, o przyszłości Trójkąta Weimarskiego, perspektywach unijnej polityki wschodnioeuropejskiej i polityki wobec Ukrainy, sytuacji we Francji po zamachach terrorystycznych, prawdopodobieństwie i konsekwencjach Brexitu, wyborach w USA, polityce transatlantyckiej wobec Rosji. Zeszłorocznym *novum* były dwudniowe Warszawskie Spotkania Międzynarodowe „Świat pod lupą” – seria debat, warsztatów, pokazów filmowych, poświęconych problematyce międzynarodowej, w których wzięło udział 500 osób. Na Europejskim Forum Nowych Idei w Sopocie warszawskie biuro ECFR było gospodarzem sesji plenarnej „Nowy globalny nieład – co czeka świat i Europę?”.

Debaty Fundacji Batorego koncentrowały się wokół zmian zachodzących w naszym kraju po wyborach parlamentarnych w 2015 roku. Rozmawialiśmy o polskiej polityce zagranicznej, zmianach w mediach publicznych i preferencjach wyborczych Polaków, o nowej wizji Polski, tożsamości Polaków i ich stosunku do „innych”. W związku z 40-tą rocznicą powstania Komitetu Obrony Robotników zorganizowaliśmy konferencję z udziałem byłych dysydentów z Polski i Europy środkowo-wschodniej, poświęconą dziedzictwu Komitetu, osiągnięciom i słabościom okresu demokratycznych przemian w tej części Europy, wpływowi, jakie one wywarły na zmiany w Europie.

W ramach regionalnego programu **Przeciwdziałania Uzależnieniom**, kontynuowaliśmy upowszechnianie polskich doświadczeń i osiągnięć w dziedzinie terapii alkoholizmu i narkomanii w krajach Europy Środkowej i Wschodniej. Prowadziliśmy szkolenia dla lekarzy, psychologów, terapeutów nt. zapobiegania agresji wśród młodzieży, systemowego podejścia do terapii uzależnień i problemów rodzin alkoholowych oraz terapii alkoholików przebywających w zakładach karnych.

W sumie w minionym roku przekazaliśmy **583 dotacje** i **107 stypendiów** na łączną kwotę blisko **24 milionów** złotych. Na realizację własnych projektów wydaliśmy **5,6 milionów** złotych.

Rada

Przewodniczący

prof. Marcin Król

Wydział Stosowanych Nauk Społecznych
i Resocjalizacji Uniwersytetu Warszawskiego

Członkowie

Jan Krzysztof Bielecki

ekonomista, były premier RP, obecnie przewodniczący Rady Partnerów EY Polska

Bogdan Borusewicz

wicemarszałek Senatu RP

Agnieszka Holland

reżyserka, prezydent Polskiej Akademii Filmowej

Olga Krzyżanowska

lekarz

Helena Łucywo

redaktorka, współzałożycielka wydawnictwa Agora S.A.

Andrzej Olechowski

wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej Banku Handlowego

prof. Andrzej Rapaczyński

Szkoła Prawa, Uniwersytet Columbia

Henryk Woźniakowski

wydawca, prezes SIW Znak

Zarząd (do czerwca 2016)

Prezes

Aleksander Smolar

politolog

Członkowie

prof. Klaus Bachmann

politolog, Instytut Nauk Politycznych Szkoły Wyższej Psychologii Społecznej w Warszawie

Nathalie Bolgert

konsultantka, specjalistka ds. organizacji pozarządowych, nauczycielka historii

Mirosław Czech

publicysta, komentator polityczny „Gazety Wyborczej”

Szymon Gutkowski

dyrektor generalny agencji reklamowej DDB Warszawa

Irena Herbst

ekonomistka, adiunkt w Szkole Głównej Handlowej

Karolina Wigura

socjolożka, adiunkt w Instytucie Socjologii UW

prof. Andrzej Ziabicki

chemik, Instytut Podstawowych Problemów Techniki PAN

Zarząd (od lipca 2016)

Prezes

Aleksander Smolar

politolog

Członkowie

dr Mikołaj Czeńnik

socjolog, politolog, dyrektor Instytutu Nauk Społecznych SWPS

dr Anna Materska-Sosnowska

politolożka, adiunkt w Zakładzie Systemów Politycznych Instytutu Nauk Politycznych UW

Zespół

Dyrektor

Ewa Kulik-Bielińska

Sekretariat

Magdalena Brzozowska

Anna Jakubik

Informacja i promocja

Anna Plewicka-Szymczak

Ryszard Łuczyn

Programy:

Obywatele dla Demokracji

Anna Rozicka, dyrektor

Alicja Garlińska-Cieślak, kierownik projektu

Sylwia Sobiepan, kierownik projektu

Bazyli Batko

Zuzanna Cichowska

Justyna Frydrych

Ingeborga Janikowska-Lipszyc

Aneta Kluszczyńska

Agata Maksimowska

Magdalena Pocheć

Joanna Pietruszka

Marta Smagowicz

Justyna Szołajska

Agata Szypulska

Karolina Szymańska

Monika Treichel

Karolina Walkiewicz

Alina Wasilewska

Równe Szanse i Fundusze Powierzone

Agnieszka Zowczak

Dla Białorusi

Dominika Kupniewska

Marlena Nowak

Debaty

Piotr Kosiewski

Masz Głos, Masz Wybór

Joanna Załuska, dyrektor

Dariusz Kraszewski

Zofia Nawrocka

Magdalena Pieczyńska

Katarzyna Rakowska

Olga Skarżyńska

Otwarta Europa

Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz, dyrektor

Grzegorz Gromadzki, ekspert

Piotr Kosiewski

Krzysztof Mrozek

Jan Walc

Odpowiedzialne Państwo

Grzegorz Makowski, dyrektor

Grażyna Czubek

Grażyna Kopińska, ekspert

Marcin Waszak

Przeciwdziałanie Uzależnieniom

Ewa Woydyło-Osiatyńska, dyrektor

Małgorzata Prejzner

Warszawskie Biuro ECFR

Piotr Buras, dyrektor

Marta Makowska

Księgowość i finanse

Alina Muzińska, dyrektor

Ilona Dmowska-Wołoszyn

Elżbieta Muras

Administracja

Grażyna Fiszer-Rutkowska, dyrektor

Karolina Płatek

Andrzej Wydrych

Michał Ostrowski, administrator sieci

Obywatele dla Demokracji

Program, realizowany we współpracy z Polską Fundacją Dzieci i Młodzieży od lipca 2013 roku, jest finansowany ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego (tzw. Funduszy EOG), przekazanych przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię. Poza Polską, programy dla organizacji pozarządowych finansowane z Funduszy EOG funkcjonują jeszcze w 15 krajach Unii Europejskiej: Bułgarii, Chorwacji, Cyprze, Czechach, Estonii, Grecji, Hiszpanii, Litwie, Łotwie, Malcie, Portugalii, Rumunii, Słowacji, Słowenii, Węgrzech.

Celem programu jest zwiększenie udziału obywateli w życiu publicznym, upowszechnianie wartości demokratycznych i praw człowieka, rozwój działalności rzeczniczej i kontroli obywatelskiej, wspieranie grup narażonych na wykluczenie, wzmocnienie kondycji organizacji pozarządowych i tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi trzeciego sektora. W programie duża waga przywiązywana jest też do takich kwestii jak: zwalczanie mowy nienawiści, przestępstw z nienawiści i ekstremizmów, przeciwdziałanie zjawiskom rasizmu i ksenofobii, homofobii i antysemityzmu, molestowaniu seksualnemu, przemocy wobec kobiet i handlowi kobietami, problemom mniejszości romskiej oraz promocji tolerancji i porozumienia między kulturami.

Podstawową formą działania programu było udzielanie dotacji na projekty prowadzone przez organizacje pozarządowe. Wsparcie oferowane było w trybie konkursowym na trzy rodzaje projektów:

- **projekty tematyczne**, umożliwiające realizację działań w ramach pięciu obszarów tematycznych: partycypacja publiczna, kontrola obywatelska, zwalczanie dyskryminacji (w tym działania na rzecz pomocy i integracji uchodźców), przeciwdziałanie wykluczeniu, dzieci i młodzież
- **projekty systemowe**, służące wzmocnieniu i podniesieniu jakości funkcjonowania całego sektora pozarządowego lub jego poszczególnych „branż”
- **współpraca dwustronna**, działania służące nawiązaniu i wzmocnieniu współpracy między organizacjami pozarządowymi z Polski a Norwegią, Liechtensteinem i Islandią.

W ramach programu organizowane też były spotkania i warsztaty dla organizacji pozarządowych, wydarzenia służące nawiązywaniu współpracy z instytucjami z Państw-Darczyńców i wymianie doświadczeń między organizacjami realizującymi projekty finansowane z Funduszy EOG w Polsce i w pozostałych 15 krajach UE, a także inicjatywy dotyczące przeciwdziałaniu mowie nienawiści, ksenofobii i dyskryminacji.

Konkursy dotacyjne

Lista dotacji przyznanych we wszystkich edycjach konkursów grantowych w okresie trwania programu oraz informacje o projektach zrealizowanych dzięki przyznanym dotacjom są dostępne na stronie

internetowej ngofund.org.pl. W niniejszym sprawozdaniu przedstawiamy listę rat dotacji przekazanych w roku 2016.

Pozostałe działania

Spotkania i warsztaty dla organizacji

W 2016 roku przygotowaliśmy ostatnie z serii spotkań i warsztatów dla organizacji. Spotkanie adresowane było do organizacji realizujących projekty dotyczące problematyki uchodźczej. Służyło wymianie informacji o planowanych działaniach, nawiązaniu kontaktów oraz podjęciu współpracy między organizacjami realizującymi podobne działania. Uczestniczyło w nim 39 osób.

Współpraca dwustronna z podmiotami z Państw-Darczyńców

Zorganizowaliśmy trzy wizyty studyjne w Norwegii, w których wzięło udział 41 przedstawicieli polskich organizacji.

Pierwsza wizyta studyjna do Stavanger w Norwegii (20–24 września) została przygotowana we współpracy z Fundacją Ocalenie. Jej celem było poznanie systemu przyjmowania uchodźców, który wypracowano w tym portowym mieście. Uczestnicy (13 osób) odwiedzili m.in. centrum dla osób oczekujących na decyzję w sprawie przyznania statusu uchodźcy, centrum nauczania kultury i języka norweskiego. W urzędzie miasta rozmawiali z przedstawicielami władz odpowiedzialnymi za politykę przyjmowania uchodźców.

Druga wizyta (19–21 października) dotyczyła kwestii współpracy lokalnych organizacji strażniczych z samorządem oraz monitorowania zabudowy przestrzeni miejskiej. Uczestnicy wizyty (15 osób) spotkali się m.in. z pracownikami samorządu dzielnicy Sagene w Oslo odpowiedzialnymi za parki i planowanie przestrzenne oraz z przedstawicielami lokalnego oddziału Norweskiego Stowarzyszenia Ochrony Przyrody, działającymi na rzecz ochrony terenów zielonych przed „rozlewaniem się” zabudowy i zrównoważonego transportu. W mieście Fredrikstad spotkali się z osobami zaangażowanymi w przygotowanie i organizację udziału mieszkańców w tworzeniu budżetu partycypacyjnego.

Trzecia wizyta (Oslo, 28 listopada–2 grudnia) poświęcona była problematyce kształtowania kompetencji obywatelskich młodych ludzi i angażowania ich do udziału w życiu społecznym. Uczestnicy (13 osób) odwiedzili m.in. Akademię Tøyen w Oslo, w której pomaga się młodym ludziom zdobywać umiejętności leaderskie i motywuje się ich do działań społecznych w dzielnicy, oraz organizację Save the Children Norway, która swoje działania kieruje do grup dzieci i młodzieży szczególnie zagrożonych marginalizacją. Spotkali się także z przedstawicielami Młodzieżowej Rady Miejskiej (YCC) w Oslo.

Swoimi doświadczeniami i wiedzą ekspercką goście z Islandii i Norwegii dzielili się z kolegami z Polski podczas wydarzeń organizowanych w Polsce. Podczas Forum organizacji pozarządowych „Uchodźcy i migranci” (11–12 kwietnia) kilka sesji prowadzili przedstawiciele organizacji i instytucji publicznych z tych krajów. Kjell Ostby (Centrum Szkolenia Dorosłych w Larvik, Norwegia) opowiadał o pracy z imigrantami i uchodźcami w gminie Larvik, Rune Gjelberg (Sportowe Stowarzyszenie Furuset, Norwegia) przedstawiła działania szkoły liderów młodzieżowych w Furuset, jednej z dzielnic Oslo, gdzie 60% mieszkańców stanowią migranci. Hrafnhildur Kvaran (Islandzki Czerwony Krzyż) i Drífa Hrönn Kristjánsdóttir (Fundacja Evris, Islandia) dzielili się swoimi doświadczeniami dotyczącymi przyjmowania uchodźców. Na Forum Praktyków Partycypacji (2–3 czerwca) jedną z sesji na temat e-partycypacji prowadziła Gunnar Grimsson z Citizens Foundation (Islandia).

Wymiana doświadczeń i współpraca międzynarodowa

W 2016 roku zorganizowaliśmy cztery fora służące wymianie doświadczeń między organizacjami z Polski i z innych krajów.

Mądra promocja – prezentacja działań społecznych (15–16 marca). Forum, przygotowane przez Polską Fundację Dzieci i Młodzieży, adresowane było do organizacji realizujących projekty skierowane do dzieci i młodzieży. W formie gry edukacyjnej oraz praktycznych zajęć z ekspertami, którzy promocją idei społecznych zajmują się zawodowo (grafików, designerów, projektantów, redaktorów), zastanawiano się nad sensem i skutecznymi metodami promocji działań społecznych. Szukano inspiracji, przyglądając się nowym trendom w designie, internetowym strategiom marketingowym i estetyce jako kompetencji, którą warto rozwijać wspólnie z dziećmi i młodzieżą. W Forum wzięło udział 96 osób (w tym 5 z Łotwy, Rumunii i Węgier).

Uchodźcy i migranci. Forum organizacji pozarządowych (11–12 kwietnia). Forum było miejscem spotkań osób, które w praktyce mierzą się z wyzwaniami pracy na rzecz uchodźców i migrantów. Podczas warsztatów, prezentacji i dyskusji zastanawiano się m.in. jak pracować z osobami szczególnie narażonymi na przemoc i wykluczenie, co należy zmienić w systemie edukacji, by dostosować szkoły do potrzeb dzieci z doświadczeniem migracji, jak pracować ze społecznością lokalną w miejscu relokacji uchodźców, jak przeciwdziałać mowie nienawiści wobec uchodźców i migrantów, jak sobie radzić z wypaleniem zawodowym. Na sesjach prezentowane też były doświadczenia i metody pracy z uchodźcami w innych krajach. W Forum udział wzięło 160 osób (w tym 15 gości z Bułgarii, Cypru, Grecji, Islandii, Litwy, Niemiec, Norwegii, Portugalii, Rumunii i Szwecji).

III Forum Praktyków Partycypacji (2–3 czerwca) przygotowane było we współpracy z Pracownią Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia”. W Forum uczestniczyli przedstawiciele organizacji pozarządowych, samorządowcy i działacze lokalni. Podczas 32 sesji dyskutowano o tym, co się sprawdza w działaniach partycypacyjnych, co zawodzi, z jakimi wyzwaniami spotykamy się najczęściej i jak można próbować je przezwyciężać. Rozważano, jak konsultować trudne inwestycje, jak włączać osoby starsze w procesy partycypacyjne, jaka jest rola radnych, co dzieje się z partycypacją obywatelską w społecznościach wiejskich i w małych miastach. W Forum udział wzięło ponad 220 osób, w tym 4 gości z Grecji, Islandii i Słowenii.

II Forum Różnorodności – Sojusznicy i Lokalność (21–22 listopada), przygotowane we współpracy z Polskim Towarzystwem Prawa Antydyskryminacyjnego, skierowane było do organizacji, które zajmują się przeciwdziałaniem dyskryminacji i wykluczeniu. Na Forum zastanawiano się gdzie szukać wsparcia, nowych rozwiązań oraz jak wzmacniać i zasiląć szeregi osób, dla których ważne są prawa człowieka i równe traktowanie. Dyskutowano też o dylematach związanych ze współpracą z różnymi aktorami na poziomie lokalnym oraz budowaniu strategii sojuszniczych w oparciu o doświadczenia osób, które w swoich działaniach proponują nieoczywiste praktyki współpracy i sojuszy. W Forum wzięło udział 60 osób.

Udział w spotkaniach za granicą

Kontynuowaliśmy wymianę doświadczeń z krajami, w których prowadzone były programy dla organizacji pozarządowych. 18 przedstawicieli polskich organizacji wzięło udział w 12 wydarzeniach organizowanych w innych krajach. Były to: konferencja nt. pomocy społecznej i Festiwal Pozarządowy (Bukareszt), warsztat „Rozwój instytucjonalny organizacji pozarządowych w praktyce” (Ateny), Forum Agencji Praw Podstawowych (Wiedeń), konferencje nt. mowy nienawiści (Sofia i Budapeszt), seminarium nt. współpracy dwustronnej (Lizbona), konferencje zamykające programy dla organizacji pozarządowych finansowane z Funduszy EOG (Słowacja, Cypr, Litwa, Grecja).

Przeciwdziałanie mowie nienawiści, ksenofobii i dyskryminacji

Po raz trzeci przygotowaliśmy platformę dla organizacji pozarządowych na Paradę Równości w Warszawie (11 czerwca). Solidarność z mniejszościami manifestowali na niej przedstawiciele 22 organizacji. Również po raz trzeci na Festiwalu Woodstock w Kostrzynie (13–16 lipca), we współpracy z 11 organizacjami przygotowaliśmy „Dom bez hejtu” – namiot ze stoiskami organizacji pozarządowych zajmujących się przeciwdziałaniem dyskryminacji i mowie nienawiści, w którym uczestnicy festiwalu mogli skorzystać z bezpłatnego poradnictwa, dowiedzieć jak sobie radzić z mową nienawiści, wziąć udział w warsztatach, grach i dyskusjach.

Kryzys migracyjny spowodował eskalację uprzedzeń i ksenofobii w stosunku do uchodźców. Przygotowaliśmy szereg działań mających na celu przeciwdziałanie negatywnemu nastawieniu wobec tej grupy.

Wspólnie z Fundacją Strefa Wolnościowa i nieformalną grupą „Chlebem i solą” uruchomiliśmy portal uchodzczy.info.pl. Jest to największe polskojęzyczne źródło rzetelnej wiedzy związanej z tematyką uchodźczą, kryzysem migracyjnym oraz możliwymi formami pomocy uchodźcom.

We współpracy z Fundacją Instytut Reportażu zorganizowaliśmy konkurs „Temat: Uchodźcy” na materiały dziennikarskie: drukowane, emitowane w radiu, telewizji oraz publikowane w Internecie w 2016 roku dotyczące problematyki uchodźców. Laureaci konkursu zostaną wyłonieni w 2017 roku.

Z okazji Międzynarodowego Dnia Uchodźcy, we współpracy z Fundacją Refugee.pl, zorganizowaliśmy Tydzień solidarności z uchodźcami (18–25 czerwca). Do akcji włączyło się 90 organizacji, instytucji, grup nieformalnych, które w 50 miejscowościach w Polsce przygotowały 72 wydarzenia. Były to pokazy filmów, wykłady, wystawy, happeningi, czytanie literatury o tematyce uchodźczej, a także spotkania z uchodźcami i obcokrajowcami. Szukano odpowiedzi, skąd bierze się nasz lęk przed uchodźcami i stereotypy związane z aktualnym kryzysem migracyjnym. Działania dokumentowane były na stronie uchodzcymilewidziani.com.

We współpracy z Fundacją Strefa Wolnościowa i kilkunastoma innymi organizacjami, zorganizowaliśmy po raz drugi Tydzień solidarności z uchodźcami (8–15 października) pod hasłem „Polska przeciwko rasizmowi i przemocy”. W ramach akcji odbyły się 72 wydarzenia w 28 miejscowościach w Polsce. Przez cały tydzień odbywały się spotkania, akcje społeczne, działania artystyczne, warsztaty, dyskusje, wykłady, wystawy, pokazy filmów i koncerty. Pod apelem popierającym akcję podpisało się ponadto 268 organizacji, instytucji oraz grup nieformalnych. Akcję zakończył koncert i manifestacja w Warszawie. Działania dokumentowane były na stronie solidarnizuchodzcami.pl.

Dla organizacji zajmujących się problematyką uchodźców zorganizowaliśmy, we współpracy z Fundacją Ocalenie, cztery wyjazdy studyjne: do Niemiec (23–25 maja), na Węgry (27–29 czerwca), do Grecji (16–21 października) i do Kanady (15–19 listopada). Celem wyjazdów było poznanie problemów, z jakimi mierzą się organizacje pozarządowe i instytucje publiczne zajmujące się uchodźcami w tych krajach oraz przyjrzenie się rozwiązaniom i dobrym praktykom, które mogłyby stać się inspiracją dla Polski.

W roku 2016 program był finansowany z Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego tzw. Funduszy EOG.

Koszty programowe	19 525 849,89 zł
Dotacje (minus dokonane i żądane zwroty)	15 492 341,63 zł
Pozostałe działania	1 783 669,35 zł
Koszty realizacji (w tym koszty monitoringu projektów, informacji i promocji, raportowania i wynagrodzeń)	2 249 838,91 zł
Koszty administracyjne	865 801,15 zł
Razem koszty programu	20 391 651,04 zł

Dotacje

Raty dotacji przekazanych w 2016 roku

Dotacje na projekty tematyczne

Partycypacja publiczna

Bocheńska Fundacja „Salina NOVA”, Bochnia Bochnianie współdecydują – partycypacja kluczem do sukcesu rewitalizacji miasta	6 231,52 zł
Bogucice – kierunek przyszłość, Katowice Rady Dzielnic w Katowicach	2 761,86 zł
Centrum Promocji i Rozwoju Inicjatyw Obywatelskich „OPUS”, Łódź Dobre Rady dla Łodzi	21 048,91 zł
Centrum Rozwiązywania Sporów i Konfliktów przy Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa Wspomaganie dialogu obywatelskiego w warunkach konfliktu lokalnego	157 268,24 zł
Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych (CRIS), Rybnik Wyjście smoga	14 741,90 zł
Europejskie Stowarzyszenie Edukacji i Rozwoju „PIONIER”, Olsztyn Nowy wymiar konsultacji	19 687,42 zł
Forum Rozwoju Aglomeracji Gdańskiej, Gdańsk Strategia przekształceń Podwała Przedmiejskiego w Gdańsku	15 000,00 zł
Fundacja „Vis Maior”, Warszawa Niewidomi na posiedzeniach organów władzy publicznej	16 200,00 zł
Fundacja „Zamiastem”, Mielno Puszcza Zielonka dla mieszkańców	1 693,21 zł
Fundacja Aktywizacja, Warszawa Od Konwencji ONZ do Społecznej Inwencji	17 662,72 zł
Fundacja Biuro Inicjatyw Społecznych, Kraków Aktywna przestrzeń w dzielnicy	26 343,27 zł

Fundacja Civis Polonus, Warszawa Młodzieżowe Rady Gmin: dialog władz z młodymi mieszkańcami	29 071,59 zł
Fundacja dla Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz Rynek w Starym Fordonie – powrót do spotkań	32 305,24 zł
Fundacja Dziedzictwo Przyrodnicze, Leszczawa Dolna Twój głos ratuje Twój las – początek partycypacji społecznej w zarządzaniu lasami	20 328,00 zł
Fundacja Edukacji i Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego FERSO, Łódź Przedszkola i Szkoły Zrównoważonego Rozwoju	6 157,48 zł
Fundacja Ekologiczna „Zielona Akcja”, Legnica Sołeckie strategie żywienia obywatelskiego wsi	24 506,18 zł
Fundacja Habitat for Humanity Poland, Warszawa Społeczne Forum Polityki Mieszkaniowej	20 456,00 zł
Fundacja Imago, Wrocław Koalicja na rzecz Usług Asystenckich	31 840,00 zł
Fundacja Inna Przestrzeń, Warszawa Lokalne Międzysektorowe Polityki na rzecz Integracji Imigrantów	35 145,17 zł
Fundacja Instytut na rzecz Ekorozwoju, Warszawa Energetyczne narady obywatelskie na Pomorzu	29 279,86 zł
Fundacja Instytut Studiów Strategicznych, Kraków Lepsze Niepołomice	25 603,61 zł
Fundacja Ius Medicinae, Warszawa Najpierw mieszkanie – rzecznictwo oparte na dowodach	10 675,19 zł
Fundacja Machina Fotografika, Kraków Wspólne rozmowy – Plaże dostępne dla wszystkich	142 272,39 zł
Fundacja Media 3.0, Rybnik Ktorzadzi.pl – dziennikarstwo danych	24 302,91 zł
Fundacja Miejsc i Ludzi Aktywnych, Kraków Partycypacja – zróbmy kolejny krok!	34 843,63 zł
Fundacja Normalne Miasto – Fenomen, Łódź Bezpieczne miasto – inna droga	28 564,70 zł
Fundacja Obserwatorium, Warszawa Wzmocnienie trafności i skuteczności działań na rzecz cudzoziemców w Warszawie	24 844,32 zł
Fundacja Pole Dialogu, Warszawa Narady obywatelskie – uczenie przez doświadczenie	31 390,84 zł
Fundacja Pole Dialogu, Warszawa Z klasą o kulturze. Przekraczanie barier klasowych w partycypacji obywatelskiej	27 500,00 zł
Fundacja Pracownia Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia”, Warszawa Laboratorium budżetu partycypacyjnego	33 316,27 zł
Fundacja Pracownia Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia”, Warszawa Mieszkańcy w (o)środku kultury	19 746,14 zł
Fundacja Projekt: Polska, Warszawa Równy dostęp do edukacji – otwarte podręczniki	18 560,73 zł
Fundacja tu obok, Lublin Miasto dla ludzi. Lubelskie standardy infrastruktury pieszej	18 536,95 zł

Fundacja Wspomagania Wsi, Warszawa Nasza przestrzeń – nasza sprawa. Konsultacje społeczne planów miejscowych	18 301,98 zł
Fundacja Wspomagania Wsi, Warszawa Przygotujmy się razem! Społeczne konsultacje zarządzania ryzykiem powodziowym	9 131,74 zł
Fundacja Zmian Społecznych „Kreatywni”, Gdynia Puls dzielnicy. Tu mieszkam, tu działam, tu zmieniam	24 508,95 zł
Gdańska Fundacja Innowacji Społecznej, Gdańsk Quo vadis, Gdańsku? Mieszkańcy planują swoje miasto	22 526,74 zł
Inicjatywa na rzecz Międzynarodowego Prawa Karnego i Praw Człowieka w Europie Środkowej i Wschodniej, Warszawa Społeczeństwo obywatelskie wobec rozwoju polskich bojowych bezzałogowców	61 589,41 zł
Kaliska Inicjatywa Miejska, Kalisz Liczy się miasto. Społeczna analiza budżetu	16 100,00 zł
Łódzka Federacja Organizacji Pozarządowych, Łódź 4 kąty dla 3 sektora – Polityka lokalowa dla organizacji pozarządowych w Łodzi	68 387,64 zł
Polski Klub Ekologiczny Zarząd Główny, Kraków Społeczny monitoring wdrażania Bałtyckiego Planu Działania	17 021,28 zł
Polski Związek Głuchych Oddział Łódzki, Łódź W stronę edukacji dwujęzycznej dzieci głuchych	25 169,00 zł
Polskie Towarzystwo Morskiej Energetyki Wiatrowej, Gdańsk Partycypacja publiczna w opracowaniu planów obszarów morskich	51 684,26 zł
Polskie Towarzystwo Studiów nad Przyszłością, Warszawa Nowe metody partycypacyjnego planowania infrastruktury transportowej	29 900,00 zł
Pracownia Pozarządowa, Koszalin Przestrzeń obywatelska – Koszalin Śródmieście	22 994,96 zł
Pracownia Zrównoważonego Rozwoju, Toruń Przepis na ulicę	8 878,60 zł
Społeczna Fundacja Miasta Kutna, Kutno Budżet partycypacyjny w Kutnie	16 563,13 zł
Stowarzyszenie 61, Warszawa MamPrawoWiedzieć i MojaPolis w roku wyborów: merytorycznie o polityce i danych	127 863,52 zł
Stowarzyszenie Aktywności Obywatelskiej Bona Fides, Katowice Organizujmy się – budowanie silnych społeczności lokalnych	33 862,40 zł
Stowarzyszenie Antropologiczne „Archipelagi Kultury”, Krzeszowice O!świećlice. Partycypacyjne kształtowanie polityk kultury na wsi	12 752,01 zł
Stowarzyszenie Centrum Rozwiązań Systemowych CRS, Wrocław Gra o Budżet. Aktywizacja obywateli Lublina w zakresie budżetu partycypacyjnego	35 391,44 zł
Stowarzyszenie Centrum Rozwiązań Systemowych CRS, Wrocław Wspólne zarządzanie przyrodą - partycypacyjne mapowanie terenów chronionych	20 548,68 zł
Stowarzyszenie Ekopsychologia, Zakliczyn Karpacki Uniwersytet Partycypacji	35 700,00 zł
Stowarzyszenie im. Mieczysława Karłowicza w Zakopanem, Zakopane Obywatelskie kształtowanie polityki kulturalnej Podhala	91 600,00 zł
Stowarzyszenie Instytut Strumiły, Książniczki Już wiem jak działa samorząd	5 744,03 zł

Stowarzyszenie JAROCIN XXI, Jarocin Jarociński Kongres Kultury	19 158,17 zł
Stowarzyszenie Klimatologów Polskich, Warszawa Klimatolodzy na rzecz zwiększenia partycypacji obywatelskiej	11 880,60 zł
Stowarzyszenie na rzecz poprawy środowiska mieszkalnego „Odblokuj”, Warszawa Warszawskie plany miejscowe – poszukiwanie modelu partycypacyjnego	31 959,98 zł
Stowarzyszenie na rzecz rozwoju transportu publicznego w Bydgoszczy, Bydgoszcz Wszyscy jesteśmy pieszymi	7 000,00 zł
Stowarzyszenie Pomocy Potrzebującym „Nadzieja”, Legionowo Legionowianie 60+ współtworzą senioralną strategię działań Miasta	17 098,93 zł
Stowarzyszenie Pomocy Potrzebującym „Nadzieja”, Legionowo Nasielscy seniorzy 60+ współtworzą senioralną strategię działań Miasta	9 944,46 zł
Stowarzyszenie Pracownia Obywatelska, Kraków Dzielnice planują!	14 210,37 zł
Stowarzyszenie Rozwoju Aktywności Społecznej „Triada”, Chełm Wprowadzenie budżetu partycypacyjnego w gminie wiejskiej i małym mieście	8 709,75 zł
Stowarzyszenie Run To Run, Toruń Obywatele dla aktywności	17 505,58 zł
Stowarzyszenie Sąsiedzkie Włochy, Warszawa Aktywni mieszkańcy kształtują przestrzeń Miasta-Ogrodu Włochy	8 782,22 zł
Stowarzyszenie Wspierania Organizacji Pozarządowych MOST, Katowice Z-dialogowani	9 444,73 zł
Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „e”, Warszawa Zoom na Rady Seniorów – Uniwersytet Obywatelski	24 979,38 zł
Wrocławska Inicjatywa Rowerowa, Wrocław Rowerowa sieć partycypacji społecznej w polityce transportowej	11 863,86 zł
Wspólnota Robocza Związków Organizacji Socjalnych, Warszawa W stronę skutecznego modelu partycypacji obywatelskiej	25 073,40 zł
Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć, Warszawa Fundusze Europejskie dla zrównoważonego rozwoju w regionach	24 990,35 zł
Zwroty dotacji	
Fundacja Instytut Spraw Obywatelskich, Łódź Obywatele Decydują – Obywatelska Inicjatywa Ustawodawcza	-38,23 zł
Fundacja Miejski Kolektyw, Łódź Konsultacje społeczne Lokalnego Programu Rewitalizacji w Łodzi	-781,52 zł
Klub Sportowy Zakopane, Zakopane Budżet Obywatelski dla Zakopanego – Wybierzmy Razem	-990,40 zł
Stowarzyszenie Inicjatywa Miasto, Gdańsk Społeczna rewitalizacja przestrzeni z wykorzystaniem strategii Placemakingu	-7 161,70 zł
Stowarzyszenie Rozwoju Turystyki w Gminie Kościelisko, Kościelisko Partnerstwo na rzecz marki KOŚCIELISKO	-13 726,11 zł

Kontrola obywatelska

Akcja Miasto, Wrocław Pieszy Wrocław	5 667,75 zł
Alivia – Fundacja Onkologiczna Osób Młodych, Warszawa ONKOMAPA – rozwój i kontynuacja społecznego audytu placówek onkologicznych	35 730,00 zł
Centrum Zrównoważonego Transportu, Warszawa Kolej na dobrą kolej!	127 046,85 zł
Centrum Zrównoważonego Transportu, Warszawa Transport pod kontrolą	95 855,28 zł
Europejskie Stowarzyszenie Promocji Aktywności Ruchowej 50+, Warszawa Starsi kontrolują – monitoring miejskiej oferty sportu dla seniorów	17 000,00 zł
Federacja Konsumentów, Warszawa Konsument na rynku finansowym	24 500,00 zł
Federacja na rzecz Kobiet i Planowania Rodziny, Warszawa Kontrola realizacji prawa młodzieży do edukacji seksualnej	19 367,53 zł
Federacja na rzecz Kobiet i Planowania Rodziny, Warszawa Kontrola realizacji praw kobiet w obszarze zdrowia	18 024,51 zł
Federacja Organizacji Pozarządowych Miasta Białystok, Białystok Białystok – Wspólny Dom	6 701,43 zł
Fundacja „Laboratorium Prawa i Gospodarki”, Warszawa Odpowiedzialność majątkowa władzy publicznej względem obywateli	24 698,81 zł
Fundacja „Wygrajmy Zdrowie” im. prof. Grzegorza Madeja, Warszawa Społeczny monitoring wdrażania i realizacji Pakietu Onkologicznego	11 367,95 zł
Fundacja alter eko, Warszawa Kontrola obywatelska wdrożenia zapisów „ustawy śmieciowej”	13 955,77 zł
Fundacja Centrum Analiz Ekonomicznych, CenEA, Szczecin Deklaracje i rzeczywistość: podatki i świadczenia w roku wyborczym	21 747,22 zł
Fundacja Centrum CSR.PL, Warszawa Wzmocnienie monitoringu zrównoważonych zamówień publicznych w Polsce	30 575,37 zł
Fundacja Centrum CSR.PL, Warszawa Monitoring społecznej odpowiedzialności największych polskich przedsiębiorstw	9 636,33 zł
Fundacja Court Watch Polska, Toruń Obywatelski Monitoring Sądów 2014–2015	34 486,93 zł
Fundacja Czarna Owca Pana Kota, Kraków Niech mają prawa!	21 731,83 zł
Fundacja dla Zwierząt „Argos”, Warszawa Bezdomne zwierzęta – monitoring zadań gmin	1 974,44 zł
Fundacja EkoRozwoju, Wrocław Na straży drzew	27 146,10 zł
Fundacja Europejskie Centrum Inicjatyw w Naukach Sądowych, Warszawa Forensic Watch	31 875,00 zł
Fundacja Europejskie Centrum Inicjatyw w Naukach Sądowych, Warszawa Forensic Watch II	16 637,47 zł

Fundacja Fundusz Pomocy Studentom, Warszawa	
Monitoring otwartych konkursów na zatrudnienie nauczycieli akademickich	133 632,96 zł
Fundacja Fundusz Pomocy Studentom, Warszawa	
Wykrywanie i usuwanie niedozwolonych barier dostępu do studiów II i III stopnia	22 173,47 zł
Fundacja Fundusz Pomocy Studentom, Warszawa	
Monitoring wsparcia publicznego dla doktorantów i zabezpieczenia ich praw w umowach	6 333,46 zł
Fundacja Greenmind, Warszawa	
Shadow Report z wykonania Konwencji z Aarhus	19 690,82 zł
Fundacja Instytut Myśli Obywatelskiej im. Stańczyka, Kraków	
Krakowskie Obserwatorium Legislacyjne	25 757,87 zł
Fundacja Instytut Myśli Obywatelskiej im. Stańczyka, Kraków	
Kraków na oku wyborców	24 840,59 zł
Fundacja Instytut na rzecz Państwa Prawa, Lublin	
Monitoring stosowania alternatyw do detencji cudzoziemców	25 000,00 zł
Fundacja ITAKA – Centrum Poszukiwań Ludzi Zaginionych, Warszawa	
Monitoring działań policji w poszukiwaniach zaginionych na otwartym terenie	35 000,00 zł
Fundacja Ius Medicinae, Warszawa	
Obywatelska Koalicja na Rzecz Zdrowia Psychicznego	20 238,13 zł
Fundacja Klinika Rządzenia, Warszawa	
Publiczne czy prywatne? Monitoring wydatkowania środków publicznych	16 200,00 zł
Fundacja Kupuj Odpowiedzialnie, Kraków	
Zrównoważone Zamówienia Publiczne. Monitoring prawa i standardów	18 520,00 zł
Fundacja MY Pacjenci, Warszawa	
Audyt społeczny narodowego programu profilaktyki nowotworowej	32 224,75 zł
Fundacja Naukowa Instytut Badań Strukturalnych, Warszawa	
Jak wydawane są moje podatki?	13 255,55 zł
Fundacja Normalne Miasto – Fenomen, Łódź	
Biblioskan – kontrola obywatelska w łódzkich bibliotekach publicznych	22 586,31 zł
Fundacja Panoptykon, Warszawa	
Państwo a biznes nadzoru. Monitoring praktyk instytucji publicznych	25 000,00 zł
Fundacja Pokolenia, Janiszewko	
Monitoring praw uczniowskich w szkołach obszaru nadwiślańskiego	23 625,00 zł
Fundacja Pozytywnych Zmian, Bielsko-Biała	
§ 207 kk – znęcanie się nad osobą najbliższą – monitoring śląskich sądów	6 717,71 zł
Fundacja Projekt: Polska, Warszawa	
Obserwatorium obywatelskie: Polityka lokalowa i mieszkaniowa	97 593,71 zł
Fundacja Rodzić po Ludzku, Warszawa	
Na straży Standardów Opieki Okołoporodowej	24 759,78 zł
Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej, Warszawa	
Zlecamy pożytecznie, wydajemy z pożytkiem	26 368,10 zł
Fundacja Rozwoju Metod Łączonych w Medycynie, Warszawa	
Diagnoza i zmiana czynników decydujących o niedoskonałości w działaniu POZ-tów	117 310,78 zł
Fundacja SOS Odpowiedzialne Szkoły Jazdy, Szczecin	
Monitoring egzekwowania praw kandydatów na kierowców „Bezpieczny kursant OSK”	78 983,82 zł

Fundacja Warsztat Innowacji Społecznych, Kraków Cyfrowa kultura dla obywateli	19 111,93 zł
Fundacja Wolności, Lublin Jawny Lublin – monitoring funkcjonowania rad dzielnic w Lublinie	9 775,54 zł
Grupa Zagranica, Warszawa Obywatelski monitoring polskiej współpracy rozwojowej – kontynuacja	58 092,60 zł
Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Warszawa Monitoring procesu legislacyjnego w obszarze wymiaru sprawiedliwości	10 438,16 zł
Instytut Praw Pacjenta i Edukacji Zdrowotnej, Warszawa Monitoring prac legislacyjnych i konsultacji społecznych w ochronie zdrowia	15 707,76 zł
Instytut Prawa i Społeczeństwa, Warszawa Obywatelski Monitoring Wyboru Sędziów	5 017,60 zł
Koalicja na Rzecz Rodzinnej Opieki Zastępczej, Warszawa Dobre działanie to w sedno wnikanie	17 200,00 zł
Natural Forest Foundation, Giżycko Monitoring zarządzania obszarem Puszczy Boreckiej	6 942,57 zł
Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych, Warszawa Monitoring funduszy europejskich	29 612,55 zł
Ośrodek Myśli Społecznej im. Ferdynanda Lassalle'a, Wrocław Outsourcing usług technicznych przez instytucje publiczne	22 400,50 zł
Piaskowy Smok, Katowice Ratuj Drzewa	9 370,00 zł
Polski Klub Ekologiczny Okręg Mazowiecki, Warszawa Kontrola obywatelska nad wdrażaniem polityki niskoemisyjnej	23 996,77 zł
Polski Związek Głuchych Oddział Łódzki, Łódź Inwestycje dla wszystkich?	25 000,00 zł
Retina AMD Polska, Warszawa Audyt społeczny leczenia w AMD (zwyrodnienia plamki żółtej) w Polsce	20 450,62 zł
Społeczny Komitet ds. AIDS, Warszawa Społeczny audyt przeciwdziałania zakażeniom HIV AIDS w Polsce w latach 2013–2014	20 044,13 zł
Stowarzyszenie „Pracownia na rzecz Wszystkich Istot” Oddział Podlaski, Białystok Społeczny nadzór zarządzania najcenniejszymi lasami w Polsce	34 192,57 zł
Stowarzyszenie „Pracownia na rzecz Wszystkich Istot” Oddział Podlaski, Białystok Monitoring Regionalnych Dyrekcji Ochrony Środowiska	21 720,00 zł
Stowarzyszenie Akcja Konin, Konin Monitoring lokali udostępnianych organizacjom pozarządowym w Koninie	9 999,00 zł
Stowarzyszenie Aktywności Obywatelskiej Bona Fides, Katowice Skontroluj jak działa budżet obywatelski w twojej gminie	30 272,77 zł
Stowarzyszenie Aktywności Obywatelskiej Bona Fides, Katowice Monitoring realizacji polityki senioralnej na poziomie miast	21 056,19 zł
Stowarzyszenie Krakowski Alarm Smogowy, Kraków INFOAIR – dostęp do informacji o zanieczyszczeniu powietrza	11 497,04 zł
Stowarzyszenie na Rzecz Leczenia Niepłodności i Wspierania Adopcji Nasz Bocian, Warszawa Pacjencki audyt nad polskimi ośrodkami leczenia niepłodności	25 434,17 zł

Stowarzyszenie Niezależna Inicjatywa Oświatowa, Warszawa Społeczny Monitor Edukacji	18 613,90 zł
Stowarzyszenie Obywatel Mama, Kraków Mamy prawo	22 256,49 zł
Stowarzyszenie OPTA, Warszawa Niebieski Raport – monitoring procedury Niebieskie Karty w Warszawie	12 500,00 zł
Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom z Ukrytymi Niepełnosprawnościami im. Hansa Aspergera „NIE-GRZECZNE DZIECI”, Warszawa Wszystko Jasne	22 949,00 zł
Stowarzyszenie Pracownia na rzecz Wszystkich Istot, Bystra Harmonijny rozwój terenów górskich – człowiek, prawo i przyroda	31 192,44 zł
Stowarzyszenie Pracownia na rzecz Wszystkich Istot, Bystra Drogi życia – ochrona korzyści ekologicznych dla ludzi i przyrody	24 918,48 zł
Stowarzyszenie Praw Pasażerów Przyjazne Latanie, Warszawa Monitoring egzekwowania praw pasażerów lotniczych w Polsce	22 445,88 zł
Stowarzyszenie Psychoedukacyjno-Przyrodnicze M.O.S.T., Kielce Monitoring skuteczności ochrony obszarów Natura 2000 w woj. świętokrzyskim	17 328,63 zł
Towarzystwo Benderowskie, Wrocław Przestrzeń Wrocławia	33 592,75 zł
Towarzystwo dla Natury i Człowieka, Lublin Lublin rowerem – obywatelski monitoring (s)praw rowerowych	23 505,33 zł
Towarzystwo dla Natury i Człowieka, Lublin Monitoring zagospodarowania odpadów wydobywczych Lubelskiego Zagłębia Węglowego	7 751,81 zł
Towarzystwo na rzecz Ziemi, Oświęcim Segregujmy na serio – monitoring wdrażania przepisów z zakresu gospodarki odpadami	31 657,87 zł
Zielone Mazowsze, Warszawa Miasta dla ludzi – współpraca na rzecz przestrzeni przyjaznej dla mieszkańców	26 034,58 zł
Zwroty dotacji	
Fundacja Inicjatyw Społecznych „Się Zrobi!”, Gdańsk Prawa osób pracujących w organizacjach pozarządowych. Badania-Edukacja-Wsparcie	-27 732,09 zł
Fundacja Urszuli Jaworskiej, Warszawa Audyt społeczny jakości opieki szpitalnej w Polsce – pilotaż	-4 187,76 zł
Stowarzyszenie kulturalne Dom dla Kultury, Wieliczka Polis kultury	-1 677,07 zł
Stowarzyszenie na rzecz Lesbijek, Gejów, Osób Biseksualnych, Osób Transpłciowych oraz Osób Queer „Pracownia Różnorodności”, Toruń Monitoring Krajowego Programu Działań na Rzecz Równego Traktowania 2013–2016	-33 872,00 zł
Stowarzyszenie Studentów, Absolwentów i Przyjaciół KMISH UW ProCollegio, Warszawa Monitoring sądownictwa dyscyplinarnego	-41 399,07 zł
Stowarzyszenie Zdrowa Praca, Warszawa Monitoring stresu zawodowego w sądach i jego skutków zdrowotnych	-1 391,54 zł

Zwalczanie dyskryminacji

Akceptacja Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób Homoseksualnych, Biseksualnych i Transpłciowych, Warszawa	
Akceptacja osób LGBT w domu i w szkole	5 588,68 zł
Autonomia, Kraków	
Perspektywa antydyskryminacyjna w programach przeciw przemocy	34 931,01 zł
Fundacja „Inicjatywa Kobiet Aktywnych”, Olsztyn	
Warmińsko-Mazurska Akademia Antydyskryminacyjna	14 820,00 zł
Fundacja „MultiOcalenie”, Warszawa	
MultiTolerancja	26 104,46 zł
Fundacja „Ocalenie”, Warszawa	
Program Przeciwdziałania Dyskryminacji Cudzoziemców	31 412,28 zł
Fundacja „Pełnym głosem”, Konin	
Budżet wrażliwy na płeć – inicjatywa konińska	4 134,75 zł
Fundacja „Phan Bde”, Warszawa	
Scena dla twardziela	6 705,68 zł
Fundacja Arte Ego, Łódź	
Pralnia – czyli o tematach tabu w Łodzi	3 909,15 zł
Fundacja Centrum Praw Kobiet, Warszawa	
„Stereotypy czy dowody” – monitorowanie spraw o przemoc wobec kobiet	25 579,00 zł
Fundacja Dla Wolności, Warszawa	
Etnoliga	69 039,72 zł
Fundacja Edukacyjne Centrum Żydowskie w Oświęcimiu, Oświęcim	
Zrozumieć zło – warsztaty dla przełożonych w Policji	15 811,79 zł
Fundacja Feminoteka, Warszawa	
Antyprzemocowa Sieć Kobiet (ASK)	158 000,00 zł
Fundacja Futurama, Legnica	
Znam swoje prawa – Legnica przeciw dyskryminacji kobiet	5 967,49 zł
Fundacja HerStory, Lublin	
Krasnystaw – utracony sztetl	1 159,29 zł
Fundacja Humanity in Action Polska, Warszawa	
Start up! Laboratoria akcji i idei przeciw mowie nienawiści	30 640,11 zł
Fundacja Instytut Działań Twórczych, Łódź	
Inni to my	9 989,00 zł
Fundacja Instytut Reportażu, Warszawa	
Dziennikarze przeciw dyskryminacji	24 216,23 zł
Fundacja Instytut Równowagi Społeczno-Ekonomicznej, Gdynia	
Wirtu@Ini-Re@Ini	14 542,07 zł
Fundacja Instytut Spraw Publicznych, Warszawa	
(Nie)równość płci w prawie	22 205,00 zł
Fundacja Keatynowej Przestrzeni i Rozwoju CampoSfera, Klimontów	
Ośrodek Pozytywnego Dialogu	21 728,63 zł
Fundacja Klamra, Żywiec	
Mow@ miłości	26 188,50 zł

Fundacja Klamra, Żywiec Razem Przeciw Nienawiści	21 085,37 zł
Fundacja Kultura dla Tolerancji, Kraków Transpłciowość i różnorodność płciowa w kulturze	5 916,98 zł
Fundacja Kultura Liberalna, Warszawa Obserwatorium debaty publicznej	15 980,65 zł
Fundacja LGBT Business Forum, Warszawa Miejsce pracy przyjazne osobom LGBT	76 230,14 zł
Fundacja na rzecz Równości i Emancypacji Ster, Warszawa Przełamać tabu – prawa ofiar przemocy seksualnej	28 706,15 zł
Fundacja na Rzecz Różnorodności Polistrefa, Kraków Działania na rzecz równości wyznaniowej i światopoglądowej w edukacji publicznej	19 186,00 zł
Fundacja na rzecz Różnorodności Społecznej (FRS), Warszawa Wdrażanie standardów równego traktowania w edukacji i instytucjach publicznych	19 362,66 zł
Fundacja na rzecz Tolerancji poprzez Międzykulturowe Zrozumienie, Warszawa Uchodźca w szkole i w gminie	114 000,00 zł
Fundacja Przestrzeń Kobiet, Szczawnica Historia kobiet narzędziem przeciwdziałania dyskryminacji	18 870,00 zł
Fundacja Przestrzeń Kobiet, Szczawnica O wsi bez uprzedzeń	12 200,00 zł
Fundacja Równość.org.pl, Kraków Dyskryminujący/dyskryminowani. LGBT w Małopolsce	3 919,52 zł
Fundacja V4Sport, Warszawa Sport powszechny otwarty dla kobiet – pozwól im działać	17 529,59 zł
Fundacja Wiedza Lokalna, Warszawa Sieć tolerancji. Internetowa platforma antydyskryminacyjna	94 624,20 zł
Fundacja Zachodni Ośrodek Badań Społecznych i Ekonomicznych, Gorzów Wlkp. Migranci romscy pochodzenia rumuńskiego w Polsce – własnym głosem o sobie	974,97 zł
Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Warszawa Podnoszenie wrażliwości sędziów i prokuratorów w zakresie równego traktowania	11 477,27 zł
Instytut Globalnej Odpowiedzialności, Warszawa Mowa o większości świata	18 300,00 zł
ITAN Integracyjny Teatr Aktora Niewidomego, Kraków 5- Element	144 099,01 zł
Kampania Przeciw Homofobii, Warszawa Pełny dostęp – edukacja dla sektora ochrony zdrowia	23 172,93 zł
Kampania Przeciw Homofobii, Warszawa Równa szkoła bez dyskryminacji i przemocy	14 373,64 zł
Nomada Stowarzyszenie na Rzecz Integracji Społeczeństwa Wielokulturowego, Wrocław Sukurs – przeciwko przemocy motywowanej nienawiścią	24 207,03 zł
Otwarta Rzeczpospolita Stowarzyszenie przeciw Antysemityzmowi i Ksenofobii, Warszawa Społeczeństwo na rzecz tolerancji	33 677,94 zł

Polskie Towarzystwo Prawa Antydyskryminacyjnego, Warszawa Prawnicy na rzecz równości. Lokalne platformy współpracy	120 940,12 zł
Polskie Towarzystwo Prawa Antydyskryminacyjnego, Warszawa Akademia testów dyskryminacyjnych	29 530,00 zł
Polskie Towarzystwo Prawa Antydyskryminacyjnego, Warszawa Obserwatorium legislacji antydyskryminacyjnej	25 201,50 zł
Pro Loquela Silesiana Towarzystwo Kultuwowania i Promowania Śląskiej Mowy, Chorzów Przeciwdziałanie miękkiej dyskryminacji osób mówiących po śląsku	2 209,31 zł
Przestrzeń Wspólna, Warszawa Spotkania z islamem	17 515,00 zł
Stowarzyszenie „Dla Ziemi”, Kamionka Głosem kobiet	34 900,00 zł
Stowarzyszenie Arteria, Gdynia Szlakiem głosu. Historia mówiona jako metoda zwalczania dyskryminacji	124 532,02 zł
Stowarzyszenie Diversja, Wrocław Rozwój Żywych Bibliotek w Polsce – przeciwdziałamy dyskryminacji lokalnie	14 150,35 zł
Stowarzyszenie Homo Faber, Lublin Wsparcie poradnictwa antydyskryminacyjnego	7 836,84 zł
Stowarzyszenie im. Stanisława Brzozowskiego, Warszawa Głos kobiet się liczy	31 420,00 zł
Stowarzyszenie im. Jana Karskiego, Kielce „O sprawiedliwość, o wolność, o godność...” – warsztaty antydyskryminacyjne	21 537,23 zł
Stowarzyszenie INTERKULTURALNI PL, Kraków Hate Speech Alert – Przeciwko mowie nienawiści w przestrzeni publicznej	31 863,20 zł
Stowarzyszenie Interwencji Prawnej, Warszawa Równi i bezpieczni	29 876,02 zł
Stowarzyszenie Koalicja Karat, Warszawa Przeciwdziałanie dyskryminacji na terenie województwa	29 979,61 zł
Stowarzyszenie Koalicja Karat, Warszawa CEDAW – narzędziem zwalczania dyskryminacji	25 000,00 zł
Stowarzyszenie Koalicja Karat, Warszawa Dyskryminacja krzyżowa. Płeć a szkolnictwo zawodowe	23 834,01 zł
Stowarzyszenie Kofe(m)ina, Olsztyn Gramy fair!	22 500,00 zł
Stowarzyszenie Kongres Kobiet, Warszawa Silne razem! Przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na płeć w polityce i w mediach	1 392,32 zł
Stowarzyszenie Laboratorium Zmiany, Opole Widzę, słyszę, czuję i reaguję – przeciw dyskryminacji kobiet w miejscu pracy	17 189,91 zł
Stowarzyszenie Lambda Warszawa, Warszawa Szkola bez homofobii	17 328,88 zł
Stowarzyszenie Lambda Warszawa, Warszawa Lokalne działania przeciwdziałające dyskryminacji osób LGBT	15 762,61 zł
Stowarzyszenie Miłość Nie Wyklucza, Warszawa Równość małżeńska dla wszystkich	22 075,14 zł

Stowarzyszenie Młodych Dziennikarzy „Polis”, Warszawa Edukacja przeciw mowie nienawiści w Internecie	194 590,16 zł
Stowarzyszenie na Rzecz Kobiet „Victoria”, Rzeszów Prawa kobiet to prawa człowieka	24 669,91 zł
Stowarzyszenie na Rzecz Osób LGBT Tolerado, Gdańsk Tęczowe rodziny pełne sił i blasku	17 825,18 zł
Stowarzyszenie Nastawnia, Poznań Moc w przemoc	25 297,76 zł
Stowarzyszenie Praktyków Dramy STOP-KLATKA, Warszawa Dramowa Akademia Antydyskryminacyjna	22 600,00 zł
Stowarzyszenie Profilaktyki i Wsparcia w Zakresie HIV-AIDS „Jeden Świat”, Kraków Analiza sposobu prezentowania HIV i osób żyjących z HIV w mediach ogólnopolskich	6 080,05 zł
Stowarzyszenie Projekt: Polska, Warszawa HejtStop – kontynuacja i rozwinięcie	153 983,33 zł
Stowarzyszenie Romów w Polsce, Oświęcim Mobilne Centrum Przeciwdziałania Dyskryminacji Romów	24 299,20 zł
Stowarzyszenie Romów we Wrocławiu „Romani Bacht”, Wrocław Włączeni w społeczność	6 585,18 zł
Stowarzyszenie Sędziów THEMIS, Warszawa Wspólnie przeciw dyskryminacji	2 389,98 zł
Stowarzyszenie Ważna Róża, Deskurów Czarna Księga Dyskryminacji Wschodniego Mazowsza	7 716,00 zł
Stowarzyszenie Wspólnota Kulturowa Borussia, Olsztyn Bezpieczna różnorodność na Warmii i Mazurach	47 244,80 zł
Stowarzyszenie Współpracy Kobiet, NEWW, Gdańsk Przeciwdziałanie różnym aspektom przemocy wobec migrantek w woj. pomorskim	9 442,81 zł
Studio Psychologii Zdrowia, Pruszków Mam HIV!	12 493,40 zł
Towarzystwo Edukacji Antydyskryminacyjnej, Warszawa Edukacja antydyskryminacyjna – sprawdzam, wspieram!	24 866,00 zł
Związek Romów Polskich, Szczecinek Moda na tolerancję	14 949,43 zł
Żydowskie Stowarzyszenie Czulent, Kraków „Antysemitizm nie jest poglądem”	22 500,00 zł
Zwroty dotacji	
Fundacja „Afryka Inaczej”, Warszawa Afrykanie w Polsce – badanie i monitoring na rzecz zwalczania dyskryminacji	-4 078,52 zł
Fundacja Centrum im. prof. Bronisława Geremka, Warszawa Szkoła równego traktowania	-1 568,53 zł
Fundacja na Rzecz Różnorodności Polistrefa, Kraków Obecna? Równość wyznaniowa i światopoglądowa w edukacji publicznej	-13 044,37 zł
Fundacja Polskie Forum Migracyjne, Izabelin Od tolerancji do integracji	-233,89 zł

Stowarzyszenie Festiwal Kultury Żydowskiej, Kraków
Zmaluj to! – Kraków przeciwko antysemityzmowi -400,42 zł

Stowarzyszenie Projekt: Polska, Warszawa
HejtStop -81 282,79 zł

Video Studio Gdańsk Fundacja Filmów i Programów Katolickich, Gdańsk
Kobieta bez przestrzeni -8 688,40 zł

Projekty uchodźcze

Centrum Wsparcia Imigrantów i Imigrantek, Gdynia
Łączenie sieci instytucjonalnych i społecznych na rzecz integracji uchodźców 153 380,78 zł

Fundacja „MultiOcalenie”, Warszawa
Salam! 261 006,61 zł

Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej, Warszawa
Rozmawiamy o uchodźcach 244 948,29 zł

Fundacja Dialog, Białystok
Podlaska Szkoła Otwartości 173 729,12 zł

Fundacja Emic, Toruń
Uchodźcy mają głos! – partycypator 204 249,31 zł

Fundacja na rzecz Różnorodności Społecznej (FRS), Warszawa
Uchodźcy? Zapraszamy! 238 178,80 zł

Fundacja Polskie Centrum Pomocy Międzynarodowej, Warszawa
Przygotowanie przesiedlenia uchodźców syryjskich z Libanu do Polski 281 896,00 zł

Fundacja Wolna Syria, Warszawa
Pomoc uchodźczyniom po doświadczeniu przemocy ze względu na płeć 161 504,40 zł

Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Warszawa
Prawa cudzoziemców – prawa człowieka 228 485,66 zł

Nomada Stowarzyszenie na Rzecz Integracji Społeczeństwa Wielokulturowego, Wrocław
Marhaba – bo warto przekraczać różne granice 178 403,00 zł

Stowarzyszenie „Dla Ziemi”, Kamionka
Akcja-Integracja 139 700,00 zł

Stowarzyszenie Edukacji Krytycznej, Wrocław
Wrocław Wita Uchodźców – budowa oddolnej koalicji na Dolnym Śląsku 145 136,00 zł

Stowarzyszenie Interwencji Prawnej, Warszawa
Nadchodzą! Jak ich przywitamy? 321 823,06 zł

Stowarzyszenie Polska Misja Medyczna, Kraków
Podaj dłoń 216 800,00 zł

Stowarzyszenie Praktyków Dramy STOP-KLATKA, Warszawa
Dramowa Akademia Antydyskryminacyjna – kontynuacja 113 520,00 zł

Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne ETHNOS, Łódź
Daj szansę – uchodźcy w Polsce 315 000,00 zł

Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Gdańskie, Gdańsk
Poznać i zrozumieć 60 611,31 zł

Przeciwdziałanie wykluczeniom

„Jestem” Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym i Osobom Potrzebującym Wsparcia, Toruń Jestem	19 914,08 zł
Bank Żywności SOS w Warszawie, Reguły Wolontariat sposobem na integrację	15 000,00 zł
Bank Żywności w Łodzi im. Marka Edelmana, Łódź Akademia Wyjątkowej Aktywności	21 804,31 zł
Caritas Archidiecezji Warszawskiej, Warszawa Bezdomność kończy się tutaj	33 865,16 zł
Caritas Diecezji Toruńskiej, Toruńskie Centrum Caritas, Toruń Stop przemocy w rodzinie	16 999,10 zł
Centrum Edukacji i Wsparcia RES-GEST, Rzeszów Głusi zakładają NGO – poradnictwo i wsparcie	22 213,80 zł
Centrum Inicjatyw UNESCO, Wrocław Dwie kultury – jedno przedszkole	2 715,66 zł
Centrum Wsparcia Imigrantów i Imigrantek, Gdynia Migranci/teki na rzecz integracji w województwie pomorskim	13 461,61 zł
Chrześcijańskie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych, Ich Rodzin i Przyjaciół „Ognisko”, Kraków Społeczne zarządzanie przez jakość	8 578,84 zł
Fundacja „Żółty Latawiec”, Siedlce Dzieci z autyzmem – wyjście z siedleckiego cienia wykluczenia	7 000,00 zł
Fundacja „Dziecko w Centrum”, Poznań Rodzic w potrzebie – wieloaspektowe wsparcie rodziców z problemami psychicznymi	140 899,96 zł
Fundacja „Nasz Wybór”, Warszawa Klub Ukraińskich Kobiet	5 687,60 zł
Fundacja „Rozwód? Poczekaj!”, Warszawa Powrót taty	6 300,00 zł
Fundacja „Znaczenie”, Dąbrowa Tarnowska Rodzina razem	12 890,39 zł
Fundacja Concordia, Kaszchor Wsparcie terapeutyczne w kryzysie psychicznym w metodzie Otwartego Dialogu (ODA)	8 248,81 zł
Fundacja Court Watch Polska, Toruń Centra Sprawiedliwości Naprawczej	34 482,78 zł
Fundacja dla Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz Pomagamy sobie. Seniorzy i więźniowie poprawiają Fordon	25 509,71 zł
Fundacja F43, Warszawa Misja: PTSD	1 389,40 zł
Fundacja Feminoteka, Warszawa To nie twoja wina. Stop przemocy wobec kobiet	29 262,74 zł
Fundacja FORANI, Warszawa Wypadek i co dalej?	6 202,91 zł

Fundacja Inicjatyw na rzecz Osób Niepełnosprawnych „Impuls”, Białystok Pełnosprawny Białystok	5 400,00 zł
Fundacja L'Arche, Śledziejowice Wzmocnić głos niemocnych. Wdrożenie kluczowych standardów opieki	35 436,08 zł
Fundacja na rzecz Wspierania Osób Niepełnosprawnych „Wyjdź z Domu”, Moszczenica Wyjdź z domu, pojedź dalej	1 790,70 zł
Fundacja Polskich Niewidomych i Słabowidzących „Trakt”, Warszawa WCAG 2.0: promocja dobrych praktyk programistycznych	15 210,25 zł
Fundacja Pracownia Dialogu, Toruń Mobilne Centrum Mediacji	15 199,98 zł
Fundacja Rozwoju Dzieci im. Jana Amosa Komeńskiego, Warszawa Lokalny system wsparcia rodzin zagrożonych wykluczeniem	35 000,00 zł
Fundacja Synapsis, Warszawa Autyzm – poradnictwo specjalistyczne przeciw wykluczeniu	30 126,09 zł
Fundacja United Way Polska, Warszawa Zróbmy z Raka Nieboraka – o magicznej sile wolontariatu szpitalnego	9 912,69 zł
Fundacja Wspierania Rodzin KORALE, Warszawa Wspólnie wychowujemy – pokój spotkań dla rodzin	15 462,09 zł
Fundacja Zmiana, Warszawa Książki w pudle	12 235,14 zł
Gdańska Fundacja Innowacji Społecznej, Gdańsk Zamieszkaj u siebie	23 000,00 zł
Gdyńskie Stowarzyszenie Osób Niesłyszących Ich Rodzin i Przyjaciół „Effetha”, Gdynia Migam i rozumem	14 800,00 zł
Instytut Allerhanda, Kraków Szansa 2.0	10 583,27 zł
Instytut Prawa i Społeczeństwa, Warszawa Nowe aplikacje w sądownictwie przeciw wykluczeniu niepełnosprawnych	16 995,57 zł
Krakowskie Towarzystwo Medyczne, Kraków Centrum Psychoterapii Uzależnień Behawioralnych oraz Szkoła Trenerów	15 814,54 zł
La Strada Fundacja przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu, Warszawa Rekonstrukcja – program wspierania ofiar handlu ludźmi w reintegracji społecznej	8 823,58 zł
Nomada Stowarzyszenie na Rzecz Integracji Społeczeństwa Wielokulturowego, Wrocław Przeciwdziałanie wykluczeniu systemowemu społeczności Romów rumuńskich	15 252,55 zł
Oddział Zachodniopomorski Polskiego Związku Głuchych, Szczecin Bezpieczni obywatele Świata Ciszy	18 799,94 zł
Ogólnopolska Federacja Organizacji Pomocy Dzieciom i Młodzieży Chorym na Cukrzycę, Kraków Przedszkole i szkoła przyjazne diabetykom!	18 287,97 zł
Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Koszalinie, Koszalin Droga do samodzielności	23 746,68 zł
Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Lublinie, Lublin Rozmawiajmy bez słów – poradnia rozwoju porozumiewania się	24 459,92 zł

Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Świnoujściu, Świnoujście Otwórzmy przed nimi życie	23 548,44 zł
Polskie Stowarzyszenie Syndrom Tourette'a, Warszawa Z Tourettem po Polsce – program przeciw wykluczeniu chorych	30 422,14 zł
Pomorska Fundacja Rozwoju, Kultury i Sztuki, Toruń Poradnictwo dla obywatela	24 445,39 zł
Powiślańska Fundacja Społeczna, Warszawa Razem przeciw wykluczeniu	25 000,00 zł
Stowarzyszenie „Centrum Wolontariatu”, Warszawa Lokomotywa zmian. Senioralne działania środowiskowe	31 971,12 zł
Stowarzyszenie Antropologiczne „Archipelagi Kultury”, Krzeszowice Kobierzyn bliżej. Przeciw stygmatyzacji chorujących psychicznie	7 282,93 zł
Stowarzyszenie Arteria, Gdynia Stocznia jest kobietą – projekt seniorek i seniorów	133 286,20 zł
Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, Warszawa Bibliotekarzu zaprzyjaźnij się z osobą z autyzmem	17 400,00 zł
Stowarzyszenie Centrum Informacji Społecznej CIS, Warszawa Wsparcie dla zadłużonych	32 710,44 zł
Stowarzyszenie Dobroczynne „Res Sacra Miser” w Olszynie, Olszyna Sami o sobie w przyjaznej przestrzeni	13 100,00 zł
Stowarzyszenie Edukacji Pozaformalnej KALEJDOSKOP, Kielce Centrum Aktywności Lokalnej w gminie Pierzchnica	6 200,00 zł
Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych Kreacja, Gorzów Bez barier	19 151,71 zł
Stowarzyszenie Interwencji Prawnej, Warszawa Bezpieczny dom	191 817,63 zł
Stowarzyszenie Jump'93, Warszawa Centrum Interwencji Kryzysowej JUMP dla osób wykluczonych z powodu uzależnienia	15 000,00 zł
Stowarzyszenie Lambda Warszawa, Warszawa Hostel interwencyjny dla osób LGBT	34 652,26 zł
Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży z Mózgowym Porażeniem Dziecięcym, Poznań Wiem czego chcę	6 402,00 zł
Stowarzyszenie na Rzecz Gminy Dzierżążnia, Dzierżążnia Bank Wzajemnej Pomocy	15 636,22 zł
Stowarzyszenie na Rzecz Poradnictwa Obywatelskiego „DOGMA”, Mikołów Mobilny prawnik	35 182,88 zł
Stowarzyszenie na rzecz Wspierania Edukacji Spinaker, Grudziądz Spinaker dla niepełnosprawnych	23 203,94 zł
Stowarzyszenie na rzecz wspomagania osób z niepełnosprawnością i ich otoczenia „Razem”, Rybnik ŻYCIE – moja SAMODZIELNA rola	17 300,00 zł
Stowarzyszenie Obrona Praw Człowieka i Obywatela „St.O.P.”, Wałbrzych Regionalne Centrum Poradnictwa Społecznego	34 800,00 zł

Stowarzyszenie OPTA, Warszawa Pomyśl o sobie – wsparcie i aktywizacja rodzin osób chorych	27 418,69 zł
Stowarzyszenie Ovum, Gdynia Poradnictwo bez barier	22 945,57 zł
Stowarzyszenie Penitencjarne „Patronat” Oddział w Warszawie, Warszawa Społeczeństwo to także Ty	19 981,00 zł
Stowarzyszenie Pomocy Bliźniemu im. Brata Krystyna w Gorzowie Wielkopolskim, Gorzów Wlkp. SIO Starości czyli – Samodzielność, Integracja, Aktywność Seniorów	24 929,94 zł
Stowarzyszenie Pomocy Potrzebującym „Nadzieja”, Legionowo Legionowskie Centrum Wolontariatu Seniorów i Senierek	16 007,27 zł
Stowarzyszenie Pomocy Psychologicznej Syntonia, Warszawa Blisko Bliskich	23 501,59 zł
Stowarzyszenie Pomocy Uzależnionym i Ich Bliskim „Falochron”, Tarnowskie Góry Porozmawiajmy – u Ciebie, u nas, na ulicy	16 823,50 zł
Stowarzyszenie Przyjaciół Imbramowic „Dłubnia u źródeł”, Imbramowice Obywatel Senior u źródeł Dłubni	3 245,44 zł
Stowarzyszenie Rozwoju „Pitagoras”, Rzeszów Prawo do informacji dla Głuchych	22 200,00 zł
Stowarzyszenie Solidarni „PLUS”, Wandzin Pomagam – wolontariat w oddziale opiekuńczo leczniczym dla dorosłych	9 449,00 zł
Stowarzyszenie Sportowo-Rehabilitacyjne „Start”, Poznań Weź oddech	32 121,72 zł
Stowarzyszenie Sportowo-Rehabilitacyjne „Start”, Poznań Te sprawy	30 110,42 zł
Stowarzyszenie Wolontariuszy Wobec AIDS „Bądź z nami”, Warszawa Pozytywny Świat Kobiet	21 989,77 zł
Stowarzyszenie Wspierania Aktywności Obywatelskiej Civis Sum, Zielona Góra Poradnictwo, asystentura i mediacja	34 444,54 zł
Stowarzyszenie Wspierania Aktywności Obywatelskiej Civis Sum, Zielona Góra Mobilne Biuro Porad Obywatelskich w powiecie zielonogórskim	20 924,51 zł
Stowarzyszenie Wspierania Ekonomii Etycznej „Pro Ethica”, Ruda Śląska Niechaj załśni Bykowina w barwie malin	17 641,27 zł
Stowarzyszenie Wspierania Poradnictwa Obywatelskiego, Łomża Wspieranie przez doradztwo	10 609,39 zł
Stowarzyszenie Wydawnicze „Barki”, Poznań Koło Gazety Ulicznej – STOP wykluczeniu i marginalizacji	3 739,68 zł
Towarzystwo Nasz Dom, Warszawa Po Moc do konsultanta	21 222,16 zł
Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Zachodniopomorski Oddział Regionalny, Szczecin ADHD wyzwanie społeczne czy negacja?	23 300,00 zł
Towarzystwo Psychoprofilaktyczne Oddział w Warszawie, Warszawa Asysta Usamodzielnienia	20 000,00 zł

W Tonacji Serca, Wrocław Sąsiedzie, Ty decydujesz	17 000,00 zł
Zaborskie Towarzystwo Naukowe, Brusy Kaszuby bliżej prawa	29 971,02 zł
ZERO-PIĘĆ. Fundacja na rzecz zdrowia psychicznego małych dzieci, Poznań Nie jesteś sam – profilaktyka krzywdzenia małych dzieci	22 959,04 zł
Zielone Mazowsze, Warszawa Razem bez barier – Warszawa przyjazna wszystkim mieszkańcom	9 557,04 zł
Zjednoczenie na Rzecz Żyjących z HIV-AIDS Pozytywni w Tęczy, Warszawa Bezpiecznik	32 287,05 zł
Związek Centralny Dzieła Kolpinga w Polsce, Kraków Seniorzy dla demokracji	37 866,00 zł
Zwroty dotacji	
Ogólnopolska Federacja Organizacji na Rzecz Osób z Mózgowym Porażeniem Dziecięcym „Sieć MPD”, Zamość Aktywni w Sieci – program kształcenia self-adwokatów, rzeczników własnych praw	-32 227,25 zł
Stowarzyszenie Pomocy „Krąg”, Nowe Miasto n/Wartą Przeciw Przemocy – Mobilna Akademia Świadomego Seniora	-2 737,90 zł
Dzieci i młodzież	
Bielskie Stowarzyszenie Artystyczne „Teatr Grodzki”, Bielsko-Biała Wolontariat – razem można więcej!	24 795,25 zł
Centrum Profilaktyki i Edukacji Społecznej Parasol, Kraków Program Rakowicka 10	34 997,00 zł
Centrum Szkolenia Sportowego Młodzieży Orły Rzeszów, Rzeszów Szacunek i tolerancja to motto młodego kibica	24 494,54 zł
Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne, Klucze Pomyśl o innych – wolontariat drogą wyjścia z dziedziczonej bezradności	8 641,22 zł
Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych, Elbląg Elbląg okiem młodych	27 905,38 zł
Forum Animatorów Społecznych, Kacze Bagno Współtworzę Zatorze	26 518,04 zł
Forum Dialogu, Warszawa Szkoła Dialogu	25 000,00 zł
Fundacja „Dom Kultury”, Warszawa Razem: Kamionek – Kopavogur	13 945,00 zł
Fundacja „Koalicja Sprawiedliwego Handlu”, Kraków Sprawiedliwi, aktywni, świadomi	17 056,68 zł
Fundacja „Nauka dla Środowiska”, Koszalin Aflatoun in Poland	23 680,14 zł
Fundacja „Ocalenie”, Warszawa Wspieranie aktywizacji dzieci i młodzieży uchodźczej w Łomży	34 391,06 zł
Fundacja Akademia Radosnej Twórczości, Olecko Młodzi rządzą	5 463,62 zł

Fundacja Ars Imago, Łódź Od Gutenberga do Facebooka	19 941,22 zł
Fundacja Buma im. Jacka i Piotra Michalskich, Kraków Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu – Razem do dzieła!	31 398,78 zł
Fundacja Centrum Edukacji Mobilnej, Nowy Sącz Młodzieżowi e-inspiratorzy	4 413,11 zł
Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej, Warszawa Nienawiść. Jestem przeciw!	34 013,65 zł
Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej, Warszawa Szkola demokracji	23 900,52 zł
Fundacja dla Polski, Warszawa Tworzymy młodzieżowy bank projektów społecznych!	29 751,85 zł
Fundacja dla Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz Fordon. Razem	21 977,12 zł
Fundacja Dzieci Niczyje, Warszawa Dajemy dzieciom siłę! – prawa dzieci w procedurach prawnych	22 710,40 zł
Fundacja Dzieci Niczyje, Warszawa Internet bez nienawiści	20 099,11 zł
Fundacja GAP Polska - Plan Globalnego działania na rzecz Ziemi, Warszawa Młodzi liderzy miasta przyszłości	50 758,15 zł
Fundacja Habitat Foundation Group, Bielsko-Biała Widzę dyskryminację – młodzi twórcy sztuki zaangażowanej społecznie	15 690,99 zł
Fundacja Hereditas, Warszawa Praga – moja pasja! Partycypacja praskiej młodzieży w rewitalizacji dzielnicy	13 240,00 zł
Fundacja Instytut Działań Twórczych, Łódź Nie Peniaj – Zmieniaj!	15 083,00 zł
Fundacja ISKIERKA, Warszawa Kopalnia wolontariatu – młodzi dla młodych	8 688,17 zł
Fundacja Kształcenia Kreatywnego, Pamięcin Nasze małe wielkie sprawy – młodzi obywatele	5 639,50 zł
Fundacja Microfinance Centre (MFC), Warszawa Moje mieszkanie – moja odpowiedzialność	23 990,56 zł
Fundacja Nomina Rosae Ogród Kultury Dawnej, Nowy Sącz Sądecki szteti – Młodzi ambasadorzy tolerancji	11 821,09 zł
Fundacja Nowe Centrum, Kraków Młodzieżowe Akcje Osiedlowe	7 627,89 zł
Fundacja Pomocy Dzieciom „KRZYK”, Biłgoraj Spotkania z „innym”? – OK!	16 400,00 zł
Fundacja Pomocy Rodzinie Sowa, Warszawa Pięknie się różnimy, możemy działać razem	5 966,23 zł
Fundacja Rozwoju „Dobre Życie”, Lutcza Zaloguj się do działania	27 235,46 zł
Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej, Warszawa Lubuska Akademia Debat Szkolnych	23 035,90 zł

Fundacja Rozwoju Inicjatyw Lokalnych Qdowa, Kudowa Zdrój Lokalnie zakręceni – aktywizacja obywatelska młodzieży z Kotliny Kłodzkiej	5 909,68 zł
Fundacja Rozwoju Regionalnego Viribus Unitis, Nowy Sącz Szkolne Koła Wolontariatu dla niesłyszącej młodzieży w Małopolsce	19 227,66 zł
Fundacja Rozwoju Regionalnego Viribus Unitis, Nowy Sącz Wiedza-Tolerancja-Integracja	17 889,42 zł
Fundacja Sempre a Frente, Lublin Bezpieczni w Sieci	26 345,93 zł
Fundacja Szczęśliwe Dzieciństwo, Lublin Korona Polskiego Wychowania – program edukacji obywatelskiej młodzieży	28 433,00 zł
Fundacja Teatr Realistyczny, Skierniewice Widok na zmianę	13 494,85 zł
Fundacja TVNET, Kraków Audiodeskrypcja przez internet teatru dla dzieci i młodzieży z wadą wzroku	93 091,50 zł
Fundacja Usłyszeć Afrykę, Warszawa Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu dzieci w dobie globalizacji	24 051,99 zł
Fundacja Wspierania Działań Artystycznych „Wolna sztuka”, Kraków Tolerancja na warsztat!	23 664,88 zł
Fundacja Wspierania Rozwoju Nowoczesnych Technologii 4Future, Łódź Teens4Future	11 354,29 zł
Gdańska Fundacja Oświatowa, Gdańsk Opowiedz ich historię – wielokulturowy Gdańsk	12 756,89 zł
Instytut Rozwoju Sportu i Edukacji, Warszawa Szczypiorniak na podwórko	87 252,76 zł
Komitet Opieki nad Zabytkami Kultury Żydowskiej w Tarnowie, Tarnów Mezuza	14 865,30 zł
Kwiatonowickie Stowarzyszenie Homini, Kwiatonowice Czas na wolontariat	34 133,38 zł
Mazowieckie Stowarzyszenie Pracy dla Niepełnosprawnych „De Facto”, Płock Audio-wolontariat	34 900,00 zł
Mederi, Warszawa Kalejdoskop	17 462,13 zł
Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Rzeszowie, Rzeszów Elementarz umiejętności społecznych	5 241,00 zł
Polskie Stowarzyszenie Pedagogów i Animatorów KLANZA, Lublin Aktywna młodzież w działaniu	13 780,08 zł
Semper Avanti, Wrocław Dolnośląski Mechanizm Partycypacji Młodzieży	98 039,97 zł
Stowarzyszenie „Kawaleria”, Toporzysko Młodzieżowe Rady – edukacja obywatelska w praktyce	18 812,12 zł
Stowarzyszenie „Obywatele Obywatelom”, Łódź Młodzieżowe Centrum Pomocy Dziennikarskiej	2 224,72 zł

Stowarzyszenie Aktywności Obywatelskiej Carpe Diem, Świdnica Tolerancja?! NIE OGARNIAM...!!!	16 000,00 zł
Stowarzyszenie Aktywnych Społecznie „Trampolina”, Wrocław Profilaktyczny program streetworkerski dla młodzieży z Nadodrza	23 925,65 zł
Stowarzyszenie Amnesty International, Warszawa Razem mamy siłę: stop dyskryminacji!	106 541,42 zł
Stowarzyszenie Centrum Rozwoju Edukacji Obywatelskiej CREO, Poznań Wolontariat z Klasą – program rozwoju aktywności społecznej gimnazjalistów	32 102,08 zł
Stowarzyszenie Centrum Rozwoju Edukacji Obywatelskiej CREO, Poznań WIELKODUCHY – program rozwoju wolontariatu w szkołach podstawowych	31 251,98 zł
Stowarzyszenie dla Dzieci i Młodzieży SZANSA, Głogów Dolnośląska Kampania przeciwko mowie nienawiści	16 756,01 zł
Stowarzyszenie Dobroczynne „Res Sacra Miser” w Olkuszu, Olkusz Młodzież w działaniu – olkuska szkoła liderów	21 128,81 zł
Stowarzyszenie Grupa Inicjatyw Kulturalnych, Lublin Hate over – jestem wolny od mowy nienawiści	29 510,81 zł
Stowarzyszenie Grupa Inicjatyw Kulturalnych, Lublin Hate over – klasa wolna od mowy nienawiści	14 612,09 zł
Stowarzyszenie Inicjatyw Niemożliwych „Motyka”, Toruń Przystanek różnorodność	5 949,39 zł
Stowarzyszenie Inicjatyw Trawnickich, Trawniki Średni Obywatel – Duża Sprawa	17 420,57 zł
Stowarzyszenie Kobięca Transmisja, Kraków KARIOKA GIRLS ROCK CAMP – Polska	1 853,60 zł
Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe Libri, Tarnobrzeg Poznanie świata przez dotyk	6 937,27 zł
Stowarzyszenie Młodych Dziennikarzy „Polis”, Warszawa Kampania BEZ NIENAWIŚCI w Polsce	21 592,92 zł
Stowarzyszenie na rzecz Kultury i Dialogu 9/12, Białystok Program Aktywizacji Obywatelskiej „Akademia Mistrzostwa Społecznego”	22 267,91 zł
Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Społeczności Lokalnej „Mocni Razem”, Katowice Obywatele Planety „A”	24 898,90 zł
Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Zdolności Dzieci i Młodzieży im. A. Gołęba w Zgierzu, Zgierz Wędrowny Uniwersytet Dziecięcy	4 759,35 zł
Stowarzyszenie na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju Społeczno-Gospodarczego „Klucz”, Kolbark Aktywni obywatele = młodzi spółdzielcy	31 000,00 zł
Stowarzyszenie Piękne Anioły, Niedźwiedź Mój rówieśnik – Mój coach	11 023,91 zł
Stowarzyszenie Praktyków Dramy STOP-KLATKA, Warszawa Dramowi obywatele	34 643,99 zł
Stowarzyszenie Praktyków Dramy STOP-KLATKA, Warszawa Obywatel PRO	8 100,00 zł

Stowarzyszenie Praktyków Kultury, Warszawa Przygraniczni w działaniu	28 904,27 zł
Stowarzyszenie Regionalne Centrum Wolontariatu, Katowice Wolontariat? Gram w to!	24 640,41 zł
Stowarzyszenie Ruch Wspierania Inicjatyw Społecznych U'RWIS, Czernica Bajki obywatelskie – edukacja małych obywateli	4 583,53 zł
Stowarzyszenie Tkalnia, Zgierz Wielokulturowy Zgierz	16 606,80 zł
Stowarzyszenie Wesoły Diabetyk, Lublin Aktywni, potrzebni, szczęśliwi	17 794,78 zł
Stowarzyszenie Willa Decjusza, Kraków Duży pies nie szczeka	15 207,21 zł
Stowarzyszenie Willa Decjusza, Kraków Hip hop, hejterom stop!	14 404,28 zł
Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Z Dołu Do Góry, Kudowa Zdrój Młodzież w szkolnej ławie sejmowej	4 625,87 zł
Teatr Figur Kraków Fundacja Działań Twórczych, Kraków Wielokulturowa Małopolska	15 000,00 zł
Towarzystwo Przyjaciół Bielska-Białej i Podbeskidzia, Bielsko-Biała Młodzi kreatywni: redakcjaBB	29 000,00 zł
Towarzystwo Samorządowe w Koninie, Konin Moje miejsce	34 300,00 zł
Towarzystwo Wspierania Inicjatyw Kulturalno-Społecznych „TWIKS”, Szczecin Outdoorowy zawrót głowy	31 371,04 zł
Związek Harcerstwa Polskiego, Warszawa Polubić finanse	148 211,27 zł

Zwroty dotacji

Fundacja Rodzin Polskich im. bł. Jana Pawła II, Świętochłowice Czarny Teatr	-3 782,07 zł
Fundacja Rozwoju Społecznego Demos, Odporyszów Projekt Korba	-999,13 zł
Stowarzyszenie Inicjatyw Możliwych Rzecz Jasna, Ornowo Mamy Głos	-15 703,06 zł

Dotacje na projekty systemowe

Federacja Polskich Banków Żywności, Warszawa Żywność – dobro, które angażuje	131 000,00 zł
Fundacja ePaństwo, Zgorzeła Grywalizacja prac na rzecz dobra publicznego	312 493,87 zł
Fundacja Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych, Warszawa Konsultacje z zasadami	114 061,44 zł
Fundacja Ośrodka KARTA, Warszawa Stabilizacja archiwistyki społecznej w Polsce	127 532,90 zł

Fundacja Praesterno, Warszawa PROFNET. Wsparcie organizacji pozarządowych realizujących profilaktykę uzależnień	215 663,38 zł
Nidzicka Fundacja Rozwoju NIDA, Nidzica Wioski tematyczne – dywersyfikacja przychodów wiejskich organizacji pozarządowych	102 080,48 zł
Sieć obywatelska – Watchdog Polska, Warszawa STRAŻNICTWO profesjonalnie i trwale w interesie publicznym	197 592,64 zł
Sieć Wspierania Organizacji Pozarządowych SPLOT, Warszawa Ogólnopolska debata III Sektor dla Polski	121 528,42 zł
Stowarzyszenie Klon/Jawor, Warszawa Pozarządowe Centrum Informacji, Wiedzy i Opinii ngo.pl	147 000,00 zł

Dotacje na współpracę dwustronną

Fundacja Europejskie Centrum Inicjatyw w Naukach Sądowych, Warszawa Nawiązanie współpracy z instytucjami z Norwegii	4 300,00 zł
Nawiązanie współpracy z instytucjami z Islandii	31 015,42 zł
Fundacja Imago, Wrocław Nawiązanie współpracy z instytucją z Norwegii	832,39 zł
Fundacja Projekt: Polska Rozszerzenie współpracy z partnerem z Norwegii	23 937,30 zł
Polskie Stowarzyszenie Syndrom Tourette'a, Warszawa Rozszerzenie współpracy z partnerem z Norwegii oraz nawiązanie współpracy z organizacją z Islandii	1 051,03 zł
Polskie Towarzystwo Studiów nad Przyszłością, Warszawa Rozszerzenie współpracy z partnerem z Norwegii oraz nawiązanie współpracy z inną norweską instytucją	1 719,47 zł
Stowarzyszenie dla Dzieci i Młodzieży SZANSA Rozszerzenie współpracy z partnerem z Norwegii	23 997,75 zł
Stowarzyszenie na rzecz Kultury i Dialogu 9/12 Nawiązanie współpracy z organizacją z Norwegii	17 045,98 zł

Zwroty dotacji

Centrum Edukacji Obywatelskiej, Warszawa Nawiązanie współpracy z instytucjami z Islandii	-13 868,08 zł
Fundacja Instytut Spraw Obywatelskich, Łódź Rozszerzenie współpracy z partnerem z Islandii	-7 063,75 zł
Fundacja Miejsc i Ludzi Aktywnych, Kraków Rozszerzenie współpracy z partnerami z Norwegii oraz nawiązanie współpracy z inną norweską instytucją	-1 152,69 zł
Fundacja MY Pacjenci, Warszawa Nawiązanie współpracy z partnerem z Norwegii	-955,99 zł
Fundacja Pozytywnych Zmian, Bielsko-Biała Nawiązanie współpracy z instytucjami z Islandii	-345,32 zł
Fundacja Promocji Nauki i Kreatywności, Nowy Sącz Nawiązanie współpracy z organizacją z Norwegii	-1 316,22 zł
Fundacja Rozwoju Dzieci im. Jana Amosa Komeńskiego, Warszawa Rozszerzenie współpracy z partnerem z Norwegii	-2 703,51 zł

Instytut Allerhanda, Kraków Nawiązanie współpracy z instytucją z Islandii	-11 852,16 zł
Komitet Opieki nad Zabytkami Kultury Żydowskiej w Tarnowie, Tarnów Rozszerzenie współpracy z partnerem z Norwegii oraz nawiązanie współpracy z innymi norweskimi instytucjami	-4 303,76 zł
Stowarzyszenie Aktywnych Społecznie „Trampolina”, Wrocław Nawiązanie współpracy z instytucjami z Liechtensteinu (dotacja zwrócona w całości)	-31 580 zł
Stowarzyszenie Amnesty International, Warszawa Rozszerzenie współpracy z partnerem z Norwegii	-2 883,57 zł
Zjednoczenie na Rzecz Żyjących z HIV/AIDS Pozytywni w Tęczy, Warszawa Rozszerzenie współpracy z partnerem z Norwegii i nawiązanie współpracy z innymi norweskimi instytucjami	-5 868,37 zł

Demokracja w Działaniu

Celem programu jest upowszechnianie postaw obywatelskiej odpowiedzialności za jakość polskiej demokracji oraz przeciwdziałanie wszelkim formom dyskryminacji.

W latach 2010–2013 w programie wspieraliśmy działania dotyczące: zwiększenia udziału obywateli i organizacji pozarządowych w życiu publicznym, nadzorowania funkcjonowania instytucji publicznych oraz przeciwdziałania dyskryminacji grup mniejszościowych. Ta tematyka była również obecna w prowadzonym przez nas od 2013 programie Obywatele dla Demokracji, finansowanym ze środków Europejskiego Obszaru Gospodarczego (tzw. Funduszy EOG), który kończy swoją działalność w kwietniu 2017 roku.

W 2016 roku reaktywowaliśmy program Demokracja w Działaniu, oferując wsparcie organizacjom zajmującym się przeciwdziałaniem dyskryminacji i obywatelską kontrolą władz. Wspieraliśmy też działania, które służą zwiększeniu ochrony organizacji i działaczy praw człowieka narażonych na agresję i ataki. W sumie w programie przyznanych zostało 50 dotacji.

Włączyliśmy się w społeczne obchody 40 rocznicy Komitetu Obrony Robotników, organizowane w kilkunastu miastach w Polsce w okresie wrzesień–grudzień. Poza zorganizowaniem 20 września w Fundacji dyskusji „Od KORu do KODu. Triumf i kryzys demokracji. Szukanie nowych odpowiedzi (patrz: **Debaty**)” wsparliśmy logistycznie konferencję 17 września „Komitet Obrony Robotników – czterdzieści lat minęło...” na Uniwersytecie Warszawskim, pod patronatem wicemarszałka Senatu Bogdana Borusewicza, inaugurującą społeczne obchody, a także debatę „KOR bliżej”, współorganizowaną 16 listopada na Uniwersytecie Rzeszowskim przez Instytut Historii Uniwersytetu Rzeszowskiego, Instytut Pamięci Narodowej oddział w Rzeszowie oraz Polskie Towarzystwo Historyczne oddział w Rzeszowie. Wsparliśmy też cykl pokazów filmów dokumentalnych o Komitecie Obrony Robotników w kilku miastach w Polsce, prowadzenie strony www poświęconej wydarzeniom rocznicowym oraz promocję rocznicy w mediach społecznościowych.

W lecie rozpoczęliśmy też przygotowania do zaplanowanej na 2017 rok Konferencji Fundacji Europejskich w Warszawie poświęconej solidarności w Polsce i w Europie, której Fundacja jest jednym ze współorganizatorów.

Dotacje	4 298 700,29
Inne działania	33 646,44
Składki członkowskie	36 897,42
Koszty realizacji	15 534,35
Razem koszty programu	4 384 778,50

Dotacje

Przeciwdziałanie dyskryminacji

Akceptacja Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób Homoseksualnych, Biseksualnych i Transpłciowych, Warszawa

Kształtowanie i propagowanie postawy akceptacji społecznej wobec osób LGBT i ich rodzin, udzielanie wsparcia rodzinom osób LGBT, aktywizacja społeczna rodziców i bliskich osób LGBT, szkolenia dla członkiń i członków Stowarzyszenia, działania promocyjne.

50 000 zł

Autonomia, Kraków

Zapobieganie i przeciwdziałanie dyskryminacji i przemocy motywowanej uprzedzeniami, upewnocnienie i edukacja emancypacyjna osób narażonych na przemoc i dyskryminację krzyżową/wielokrotną lub wykluczenie, usprawnienie zarządzania, podnoszenie kompetencji zespołu, opracowanie i wdrożenie planu zbierania funduszy.

100 000 zł

Centrum Pomocy Prawnej im. Haliny Nieć, Kraków

Świadczenie pomocy prawnej w ośrodkach dla uchodźców i ośrodkach detencyjnych oraz regularne wizytacje przejść granicznych, usprawnienie zarządzania, poprawa infrastruktury komputerowej i sieciowej.

100 000 zł

Centrum Wsparcia Imigrantów i Imigrantek, Gdańsk

Prowadzenie działań na rzecz przeciwdziałania dyskryminacji i integracji cudzoziemców, animowanie współpracy między różnymi instytucjami, mającej na celu opracowanie metropolitarnej/regionalnej strategii zarządzania migracjami i integracji migrantów.

60 000 zł

Fundacja Centrum Praw Kobiet, Warszawa

Przeciwdziałanie przemocy i dyskryminacji ze względu na płeć, udzielanie pomocy i wsparcia kobietom (porady prawne, psychologiczne, zawodowe, grupy wsparcia, bezpieczne schronienie), usprawnienie zarządzania, opracowanie i wdrożenie planu zbierania funduszy.

100 000 zł

Fundacja Laboratorium Zmiany, Niemodlin

Organizacja cyklu warsztatów antydyskryminacyjnych dla młodych kobiet z różnych miejscowości województwa opolskiego, działania lokalne prowadzone przez uczestniczki warsztatów, adresowane do nastolatek, dotyczące problematyki dyskryminacji kobiet.

50 000 zł

Fundacja na rzecz Równości i Emancypacji STER, Warszawa

Prowadzenie działań upowszechniających wyniki badań na temat przemocy seksualnej, monitoring funkcjonowania w praktyce nowego trybu ścigania przestępstwa zgwałcenia, szkolenia dla członkiń Zarządu, rozbudowa strony internetowej i działu „Herstoria”.

65 000 zł

Fundacja na rzecz Różnorodności Polistrefa, Kraków

Przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na wyznanie i światopogląd w edukacji publicznej, przeciwdziałanie dyskryminacji osób LGBTQIA, świadczenie pomocy prawnej i psychologicznej, działania promocyjne.

100 000 zł

Fundacja Pozytywnych Zmian, Bielsko-Biała

Przeciwdziałanie dyskryminacji i przemocy wobec kobiet, monitoring sądów śląskich w sprawach o przemoc wobec kobiet, udzielanie porad i asystowanie osobom doświadczającym przemocy, budowanie platformy współpracy organizacji zajmujących się tym problemem, działania promocyjne.

100 000 zł

Fundacja Przestrzeń Kobiet, Szczawnica

Wspieranie sieci organizacji zajmujących się przypominaniem postaci i dorobku kobiet, które walczyły o równość płci („Sieć herstoryczna”), przeciwdziałanie dyskryminacji krzyżowej doświadczanej przez nieheteroseksualne kobiety żyjące poza dużymi miastami i na wsiach, opracowanie i wdrożenie planu pozyskiwania funduszy.

100 000 zł

Fundacja RE:AKCJA, Rybnik

Organizacja warsztatów antydyskryminacyjnych dla kobiet (Digital Storytelling) i wydarzeń towarzyszących (spektakl teatralny, pokaz filmów) w siedmiu miejscowościach województwa śląskiego, prowadzenie warsztatów WenDo i szkoleń „Prawa seksualne i reprodukcyjne”.

50 000 zł

Fundacja Równość.org.pl, Kraków

Wspieranie na terenie województwa małopolskiego, podkarpackiego i świętokrzyskiego lokalnych inicjatyw dotyczących przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na orientację seksualną i tożsamość płciową, organizacja warsztatów antydyskryminacyjnych i wydarzeń integrujących oraz wzmacniających osoby LGBT, usprawnienie zarządzania, szkolenia dla zespołu.

70 000 zł

Fundacja Wolność od Religii, Lublin

Prowadzenie działań informacyjnych i interwencyjnych dotyczących przeciwdziałaniu dyskryminacji w szkołach, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji lekcji etyki i religii, rozbudowa strony www.rownoscwshkole.pl, działania promocyjne.

100 000 zł

Kampania Przeciw Homofobii, Warszawa

Prowadzenie akcji edukacyjno-informacyjnych na temat osób LGBT, przygotowanie broszury dla personelu medycznego na temat niedyskryminującego traktowania pacjentów i pacjentek LGBT oraz broszury skierowanej do nauczycieli i nauczycielek pt. „Jak mogę wspierać osoby nieheteroseksualne w szkole?”.

100 000 zł

Kultura Równości, Wrocław

Utworzenie bezpiecznej przestrzeni dla lokalnych społeczności LGBTQ, organizacja spotkań integracyjnych, wydarzeń edukacyjno-kulturalnych, warsztatów antydyskryminacyjnych, wzmocnienie instytucjonalne, usprawnienie zarządzania, działania promocyjne.

50 000 zł

Lubuskie Stowarzyszenie na rzecz Kobiet BABA, Zielona Góra

Świadczenie pomocy prawnej i psychologiczno-psychoterapeutycznej osobom doświadczającym przemoc domowej i seksualnej, dyskryminacji i wykluczenia na terenie województwa lubuskiego, przygotowanie poradnika „Pomagam świadomie. Nowe wyzwania” dla pracujących w terenie wolontariuszy i współpracowników.

100 000 zł

Polskie Towarzystwo Prawa Antydyskryminacyjnego, Warszawa

Prowadzenie poradnictwa prawnego dla osób zagrożonych i doświadczających dyskryminacji, rozbudowywanie sieci prawników i prawniczek z całej Polski, którzy we współpracy z PTPA prowadzą pro bono sprawy dotyczące dyskryminacji.

100 000 zł

Stowarzyszenie „Dla Ziemi”, Bratnik

Udzielanie wsparcia uchodźczynom narażonym na przemoc i dyskryminację, organizacja warsztatów dla uczniów oraz spotkań dla kobiet z udziałem uchodźczyń i migrantek, zwiększenie kompetencji członkiń stowarzyszenia w zakresie udzielania pomocy uchodźczynom doświadczającym przemocy.

90 000 zł

Stowarzyszenie Fabryka Równości, Łódź

Prowadzenie Pracowni Równości oferującej pomoc i wsparcie osobom doświadczającym przemoc motywowanej uprzedzeniami, działania promocyjne.

50 000 zł

Stowarzyszenie Grupa Stonewall, Poznań

Utworzenie miejsca spotkań członków i członkiń, grup wsparcia, poradnictwa prawnego, prowadzenie portalu Tęczowy Poznań, zakup sprzętów.

50 000 zł

Stowarzyszenie Homo Faber, Lublin

Prowadzenie Punktu Wsparcia Antydyskryminacyjnego oferującego pomoc osobom doświadczającym przemocy i dyskryminacji, budowanie platformy współpracy organizacji zajmujących się tym problemem, szkolenia zespołu, działania promocyjne.

100 000 zł

Stowarzyszenie Interwencji Prawnej, Warszawa

Prowadzenia poradnictwa prawnego (m.in. informacje i porady prawne, sporządzanie opinii prawnych, listów urzędowych, interwencje w urzędach), wpieranie cudzoziemców i cudzoziemców w sprawach, w których narażeni są na dyskryminację (np. dostęp do edukacji, opieki zdrowotnej, pomocy socjalnej), rozwinięcie działalności odpłatnej.

100 000 zł

Stowarzyszenie Koalicja Karat, Warszawa

Przeciwdziałanie dyskryminacji kobiet w dostępie do zasadniczego szkolnictwa zawodowego oraz na rynku pracy poprzez zwalczanie stereotypów płci związanych z zawodami, sporządzenie informacji dla Komitetu CEDAW nt. realizacji przez Polskę priorytetowych zaleceń Komitetu, pozyskiwanie sojuszników i donatorów wśród przedsiębiorców.

100 000 zł

Stowarzyszenie Kobieta na PLUS, Ruciane-Nida

Uruchomienie Mazurskiego Centrum Praw Kobiet, zorganizowanie Akademii Wiedzy Antydyskryminacyjnej przygotowującej członkinie i wolontariuszy/ki do pełnienia funkcji osób pierwszego kontaktu dla korzystających z usług Centrum, prowadzenie warsztatów antydyskryminacyjnych, warsztatów WenDo, zakup wyposażenia dla Centrum, działania promocyjne.

90 000 zł

Stowarzyszenie Kongres Kobiet, Warszawa

Monitorowanie i reagowanie na przejawy dyskryminacji kobiet w wybranych dziedzinach życia publicznego (media, edukacja, polityka, rynki pracy), szkolenia zespołu w zakresie pozyskiwania funduszy.

100 000 zł

Stowarzyszenie Lambda Warszawa, Warszawa

Udzielanie pomocy osobom, które doświadczają dyskryminacji i przemocy ze względu na orientację seksualną i tożsamość płciową (telefon zaufania, interwencja kryzysowa, grupy wsparcia), usprawnienie zarządzania, komunikacji i promocji oraz opracowanie i realizacja planu zbierania funduszy.

100 000 zł

Stowarzyszenie Miłość Nie Wyklucza, Warszawa

Działania na rzecz zwiększenia społecznego poparcia dla równości małżeńskiej poprzez realizację „Strategii wprowadzenia równości małżeńskiej w Polsce”, w tym m.in. budowanie społeczności i ruchu sojusznicznego, współkoordynacja prac „Koalicji na rzecz związków partnerskich i równości małżeńskiej”, usprawnienie zarządzania, stworzenie nowej strony internetowej, dostosowanie do potrzeb społeczności i sojuszników, opracowanie i wdrożenie planu zbierania funduszy.

50 000 zł

Stowarzyszenie na rzecz Integracji Społeczeństwa Wielokulturowego Nomada, Wrocław

Udzielanie porad oraz asystowanie cudzoziemcom i cudzoziemcom w rozwiązywaniu ich problemów (dokumentowanie pobytu, sprawy pracownicze, zdrowotne, rodzinne itp.), prowadzenie tzw. community working – nawiązywanie kontaktów i asystowanie osobom należącym do grup narażonych na przemoc motywowaną uprzedzeniami, wspieranie procesu edukacji dzieci migrantów z Rumunii, opracowanie i wdrożenie planu zbierania funduszy.

100 000 zł

Stowarzyszenie na rzecz kobiet Victoria, Rzeszów

Udzielanie wsparcia prawnego i psychologicznego, interwencja kryzysowa oraz asystowanie w rozprawach sądowych w prowadzonych przez organizację sprawach kobiet doświadczających przemocy.

50 000 zł

Stowarzyszenie na rzecz Osób LGBT Tolerado, Gdańsk

Prowadzenie cyklicznych warsztatów i spotkań grup rozwojowych (kobiecej, męskiej, młodzieżowej, osób transpłciowych, grupy Wiara i Tęcza) oraz inicjatywy lokalne, usprawnienie zarządzania, działań informacyjnych i zbierania funduszy.

70 000 zł

Stowarzyszenie Tęczówka, Katowice

Udzielanie pomocy prawnej i psychologicznej osobom dyskryminowanym ze względu na orientację i tożsamość płciową z województwa śląskiego, organizacja wydarzeń kulturalnych i akcji społecznych, monitorowanie sytuacji osób LGBT w województwie śląskim, usprawnienie zarządzania, działania promocyjne.

50 000 zł

Towarzystwo Edukacji Antydyskryminacyjnej, Warszawa

Koordinacja działań rzeczniczych i edukacyjnych podejmowanych przez TEA oraz prac Koalicji na rzecz Edukacji Antydyskryminacyjnej, usprawnienie zarządzania.

100 000 zł

Trans-Fuzja - Fundacja na rzecz osób transpłciowych, Warszawa

Świadczenie pomocy psychologicznej i prawnej osobom transpłciowym i ich bliskim, działania na rzecz zmiany procedur uzgodnienia płci, edukacja mająca na celu zapobieganie dyskryminacji osób transpłciowych, wynajem i remont nowego lokalu oraz zakup wyposażenia.

45 000 zł

Związek Ukraińców w Polsce, Warszawa

Monitorowanie i dokumentowanie przejawów dyskryminacji wobec mniejszości ukraińskiej, podejmowanie interwencji, przygotowanie i upowszechnienie raportu na ten temat.

100 000 zł

Działania strażnicze

Dotacje dla organizacji, które zajmują się monitorowaniem działań parlamentu, rządu i administracji rządowej, wymiaru sprawiedliwości i mediów publicznych pod kątem poszanowania praw człowieka i przestrzegania zasad i standardów demokratycznego państwa prawa.

Amnesty International Polska

Dotacja na działania statutowe i rozwój instytucjonalny: monitorowanie przestrzegania praw człowieka w Polsce oraz zmian legislacyjnych mających wpływ na ich ochronę, przeciwdziałanie dyskryminacji i przestępstwom z nienawiści, ograniczaniu swobód obywatelskich i wolności słowa, działania rzecznicze, edukacyjne i interwencyjne w przypadku naruszeń tych praw; wzmocnienie organizacji w obszarze rzecznictwa i współpracy z zewnętrznymi ekspertami oraz pozyskiwania środków od darczyńców indywidualnych.

150 000 zł

Fundacja Court Watch Polska

Dotacja na działania statutowe i rozwój instytucjonalny: prowadzenie monitoringu funkcjonowania sądów pod kątem zapewnienia obywatelom prawa do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy, monitoring procesu tworzenia aktów prawnych mogących mieć wpływ na funkcjonowanie sądownictwa, prowadzenie działań upowszechniających stosowanie sprawiedliwości naprawczej oraz kar nieizolacyjnych; rozwój i wzmocnienie instytucjonalne w obszarze pozyskiwania środków na działania statutowe od darczyńców indywidualnych i biznesowych, komunikacji i promocji.

150 000 zł

Fundacja Przestrzeń dla Edukacji

Organizacja obywatelskiego wysłuchania publicznego w sprawie przyjętej przez Sejm ustawy o oświacie, podnoszącej wiek obowiązku szkolnego.

6 629,59 zł

Fundacja Przestrzeń dla Edukacji

Monitorowanie wdrażania ustawy o systemie oświaty z dnia 29.12.2015 roku oraz jej ewentualnych nowelizacji, badanie aktów wykonawczych do ustawy i załączników do nich (podstaw programowych), wzmocnienie zaplecza merytorycznego organizacji, skupionych w ruchu Obywatele dla Edukacji.

25 000 zł

Fundacja Instytut Prawa i Społeczeństwa

Dotacja na działania statutowe i rozwój instytucjonalny: monitorowanie funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości oraz systemu pomocy prawnej, obserwacja wyboru kandydatów na sędziów Trybunału Konstytucyjnego oraz na inne ważne funkcje sędziowskie oraz funkcje w organach ochrony prawnej, animowanie i wspieranie współpracy przedstawicieli wymiaru sprawiedliwości z organizacjami pozarządowymi, upowszechnianie nowoczesnych sposobów informowania o prawie; wzmocnienie działań skierowanych na pozyskiwanie środków od darczyńców komercyjnych i prywatnych wywodzących się ze środowiska prawniczego.

150 000 zł

Fundacja Panoptykon

Dotacja na działania statutowe i rozwój instytucjonalny: monitorowanie przestrzegania praw i wolności obywatelskich w kontekście wyzwań związanych z nadzorem, ochrony prywatności i bezpieczeństwem w życiu codziennym oraz w sieci, prowadzenie spraw precedensowych i analizy funkcjonowania prawa w praktyce; wzmocnienie i rozwój instytucjonalny w obszarze pozyskiwania środków, komunikacji, utrzymania i rozwoju infrastruktury IT.

150 000 zł

Helsińska Fundacja Praw Człowieka

Dotacja na monitorowanie działalności legislacyjnej rządu i parlamentu w obszarze wymiaru sprawiedliwości pod kątem ochrony praw i wolności obywatelskich oraz przestrzegania zasad demokratycznego państwa prawa.

150 000 zł

Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych

Dotacja na monitorowanie zmian prawnych i decyzji administracyjnych wpływających na funkcjonowanie organizacji pozarządowych i rozwój społeczeństwa obywatelskiego, prowadzenie rzecznictwa interesów organizacji pozarządowych w sprawach wspólnych dla III sektora, udział w konsultacjach i opiniowanie aktów prawnych dotyczących organizacji pozarządowych i aktywności obywatelskiej, działania interwencyjne.

150 000 zł

Stowarzyszenie przeciw Antysemityzmowi i Ksenofobii Otwarta Rzeczpospolita

Dotacja na działania statutowe i rozwój instytucjonalny: monitorowanie nienawistnych zdarzeń i zjawisk w przestrzeni publicznej i Internecie, działania interwencyjne i edukacyjne dotyczące mowy nienawiści, utrzymanie i rozbudowa portalu www.zglosnienawisc.otwarta.org budowa sieci wolontariuszy, poprawa zarządzania.

150 000 zł

Sieć obywatelska – Watchdog Polska

Dotacja na działania statutowe i rozwój instytucjonalny: monitorowanie przestrzegania prawa obywateli do informacji publicznej, prowadzenie działań rzeczniczych i interwencyjnych, promowanie prawa do informacji, rzecznictwo i promocja interesów środowiska strażniczego, opieka nad rozwojem lokalnych inicjatyw strażniczych; wzmocnienie i rozwój instytucjonalny w obszarze pozyskiwania środków na działalność statutową (zwiększenia bazy darczyńców indywidualnych, rozwinięcie działalności gospodarczej), pozyskiwanie i rozbudowa sieci wolontariuszy, współpracowników i sympatyków.

150 000 zł

Bezpieczeństwo i pomoc prawna

Dotacje na działania mające na celu dzielenie się wiedzą i doświadczeniem w zakresie zasad, narzędzi, metod i procedur służących zwiększeniu bezpieczeństwa organizacji i działaczy praw człowieka, którzy ze względu na swoją działalność mogą stać się obiektem ataków w przestrzeni fizycznej i w internecie.

Fundacja Panoptykon

Program szkoleń na temat bezpieczeństwa w sieci i w przestrzeni fizycznej dla organizacji i działaczy pozarządowych narażonych na ataki z powodu prowadzonej działalności.

100 000 zł

Polskie Towarzystwo Prawa Antydyskryminacyjnego

Zorganizowanie systemu pomocy prawnej dla organizacji pozarządowych i działaczy praw człowieka narażonych na ataki fizycznej i werbalnej przemocy motywowanej nienawiścią: porady telefoniczne i pisemne, opinie prawne, wsparcie w zgłoszeniu naruszenia prawa, opracowanie pozwu, reprezentacja procesowa i w postępowaniach administracyjnych.

100 000 zł

Inne dotacje

Fundacja dla Zwierząt „Argos”, Warszawa

Dotacja na pokrycie kosztów postępowań sądowych prowadzonych w ramach projektu „Bezdomne zwierzęta – monitoring zadań gmin”.

23 657 zł

Stowarzyszenie Studentów, Absolwentów i Przyjaciół KMISH UW ProCollegio, Warszawa

Dotacja na pokrycie kosztów postępowań sądowych prowadzonych w ramach projektu „Monitoring sądownictwa dyscyplinarnego”.

53 800 zł

Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Gdańskie, Gdańsk	5 000 zł
Dotacja na pokrycie kosztów broszury informacyjnej przygotowanej w ramach projektu „Poznać i zrozumieć”.	
Fundacja na rzecz Wspierania Osób Niepełnosprawnych „Wyjdź z Domu”, Moszczenica	-238,80 zł
Zwrot niewykorzystanej części dotacji przekazanej na pokrycie wkładu własnego do projektu „Wyjdź z domu, pojedź dalej”.	
Friends of Stefan Batory Foundation, Boston, USA	19 852,50 zł
Dotacja instytucjonalna dla Friends of Batory Foundation na sfinansowanie kosztów administracyjnych związanych z prowadzeniem działalności (opłaty licencyjne i koszty obsługi podatkowej i opłaty bankowe).	
Darowizna na odbudowę spalonego w pożarze domu – siedziby Stowarzyszenia Fundusz Lokalny Masywu Śnieżnika.	25 000 zł

Dla Białorusi

Celem programu jest wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i demokratycznych przemian na Białorusi. Organizacjom pozarządowym działającym na Białorusi przyznajemy dotacje na inicjatywy służące: pobudzaniu aktywności obywatelskiej szczególnie ludzi młodych, rozwijaniu niezależnej edukacji (szkolnej i uniwersyteckiej), ochronie praw człowieka poprzez przeciwdziałanie dyskryminacji i nierównościom grup szczególnie narażonych na dyskryminację, oraz rozwojowi nowych mediów.

Dotacje

Większość projektów wspieranych przez nas w 2016 roku dotyczyła **zwiększania aktywności obywatelskiej**, szczególnie aktywności ludzi młodych: angażowania ich w inicjatywy na rzecz lokalnej społeczności (w tym w zarządzanie przestrzenią publiczną miast), budowania współpracy między mieszkańcami a lokalnymi władzami (m.in. konsultacje społeczne, wpływanie na jakość komunikacji publicznej), włączenia młodych ludzi w działania prospołeczne na poziomie lokalnym (własnej dzielnicy, miasta) oraz podnoszenia kwalifikacji młodych działaczy społecznych pracujących na rzecz swoich społeczności.

W 2016 roku wspieraliśmy również inicjatywy, których celem jest poprawa jakości nauczania szkolnego i akademickiego, rozwój niezależnej działalności kulturalnej oraz podnoszenie jakości pracy i efektywności działań białoruskich organizacji społecznych.

Wspieraliśmy też **monitorowanie przestrzegania praw obywatelskich** oraz działania mające na celu budowanie postaw tolerancji i przeciwdziałanie dyskryminacji mniejszości oraz propagujące ideę równouprawnienia płci.

Kontynuowaliśmy wsparcie inicjatyw zwiększających **dostęp obywateli do niezależnej informacji**: dotacje przekazywaliśmy na pomoc w wydawaniu niezależnych czasopism, prowadzenie portali i pism internetowych, dostosowanie form przekazu do potrzeb odbiorców (z wykorzystaniem nowych technologii), podnoszenie kwalifikacji zawodowych dziennikarzy i ludzi mediów, działania na rzecz obrony wolności słowa.

Prowadziliśmy działania na rzecz **rozwijania potencjału organizacji pozarządowych** na Białorusi: podnoszenia kwalifikacji i umiejętności działaczy trzeciego sektora z zakresu zarządzania organizacją, budowania zespołu, tworzenia strategii i planów działania, pracy z mediami, pozyskiwania środków.

Ze względu na trudną sytuację społeczno-polityczną na Białorusi nie publikujemy listy przyznanych dotacji.

Dotacje	2 369 895,83 zł
Spotkania, konferencje, eksperci monitoring	56 692,40 zł
Koszty realizacji	218 645,19 zł
Razem koszty programu	2 645 233,42 zł

Równe Szanse i Fundusze Powierzone

Celem programu jest zwiększenie dostępu do edukacji młodzieży z niezamożnych środowisk, szczególnie z mniejszych miejscowości. Wspieramy organizacje pozarządowe, które prowadzą programy stypendialne adresowane do młodzieży szkolnej. Administrujemy też funduszami powierzonymi Fundacji przez firmy i osoby prywatne.

Równe Szanse

Od 2000 roku, wspieramy sieć organizacji, które: prowadzą lokalne programy stypendialne adresowane do uczniów szkół ponadpodstawowych pochodzących z niezamożnych środowisk, szczególnie z mniejszych miejscowości; środki na stypendia pozyskują z różnych źródeł (od władz samorządowych, lokalnego biznesu, indywidualnych darczyńców, ze zbiorów publicznych, z aukcji, z wpłat 1% itp.); współpracują ze stypendystami i angażują ich do pracy wolontariackiej na rzecz programu stypendialnego i lokalnej społeczności.

Programy stypendialne są prowadzone na podstawie opracowanych przez organizacje zasad i regulaminów, uwzględniających lokalne potrzeby i możliwości. Decyzje o przyznaniu stypendium są uzależnione od dobrych wyników w nauce, dochodu rodziny, zaangażowania na rzecz środowiska lokalnego lub innych osiągnięć. Stypendia w wysokości od 50 do 400 zł miesięcznie są przeznaczane na podręczniki, pomoce naukowe, opłacenie internatu, dodatkowe kursy, dojazd do szkoły itp. Organizacjom co roku oferujemy możliwość uzyskania dotacji. Ich wysokość uzależniona jest od długości „stażu”. Organizacje, które uczestniczą w programie ponad 10 lat, mogą uzyskać dotację w wysokości do 15 000 zł, pozostałe – w wysokości do 20 000 zł. Dotacja jest przekazywana wówczas, gdy organizacja przedstawi plan i zasady działania swojego programu stypendialnego oraz udokumentuje posiadanie dodatkowych funduszy, tak aby do kwoty przekazanej przez Fundację mogła dołożyć co najmniej taką samą sumę pochodzącą od innych darczyńców. Poza dotacjami oferujemy organizacjom udział w dorocznym spotkaniu, na którym omawiane są zasady i doświadczenia z prowadzenia programów stypendialnych, zbierania funduszy, współpracy z lokalnymi partnerami, mediami, wolontariuszami i stypendystami. Spotkanie służy prezentacji najnowszych badań o nierównościach edukacyjnych, dyskusji o sytuacji młodzieży i wykorzystaniu nowoczesnych technologii w pracy z młodymi ludźmi, a także omówieniu najważniejszych przepisów regulujących prowadzenie pozarządowych programów stypendialnych.

W roku 2016 w programie uczestniczyły **33 organizacje**. Otrzymały one dotacje w łącznej wysokości **460 500 zł**. Środki te, powiększone o fundusze zebrane z innych źródeł, pozwoliły na ufundowanie stypendiów dla **678 uczniów** na rok szkolny 2016/2017.

W związku z planowanym zakończeniem działalności programu Równe Szanse w roku 2017, wszystkim organizacjom uczestniczącym w programie zaoferowaliśmy możliwość ubiegania się o wsparcie

instytucjonalne w wysokości dwukrotności dotychczasowych dotacji. Warunkiem przyznania dotacji instytucjonalnej było przedstawienie planów wykorzystania funduszy na działania związane z prowadzeniem programu stypendialnego i wzmocnieniem organizacji, w tym na dofinansowanie stypendiów, zajęcia dla stypendystów, promocję, zbieranie funduszy, zakup sprzętu lub oprogramowania, koszty administracyjne etc. Dotacje instytucjonalne na łączną kwotę **837 000 zł** otrzymało **31** organizacji.

Fundusze Powierzone

Fundacja administruje funduszami powierzonymi jej przez firmy i osoby prywatne. Fundusze te przeznaczane są na wspieranie działań leżących w obszarze zainteresowania darczyńcy i zgodnych ze statutem Fundacji.

W minionym roku do ośmiu funduszy powierzonych, które prowadziliśmy wcześniej: Funduszu Małgorzaty Szejnert, Rodziny Gavellów, im. Iwony Winiarskiej-Feleszko, Janiny i Tomasza Maczugów, „Rozwiń Skrzydła” im. J. i J. Putka, im. Wandy i Jadwigi Chruściel, im. Beaty Pawlak, oraz im. Staszka Jonczyka „Śpiewaj”, dołączył nowy Fundusz Stypendialny Grupy Pracuj.

W sumie w 2016 roku z Funduszy Powierzonych wypłaciliśmy **10 dotacji** na kwotę **97 260 zł** oraz **107 stypendiów** na rok akademicki 2016/2017 na łączną kwotę **336 803 zł**.

Fundusz Rodziny Gavellów

Fundusz utworzony w 2010 roku z dorocznej darowizny Fundacji Quo Vadis Rodziny Gavellów z USA. Środki Funduszu przeznaczone są na stypendia dla uczniów pochodzących z niezamożnych środowisk i z mniejszych miejscowości w województwie świętokrzyskim.

W 2016 roku z Funduszu sfinansowano **5 dotacji** dla organizacji uczestniczących w programie Równe Szanse na łączną kwotę **79 500 zł**.

Fundusz „Śpiewaj” im. Staszka Jonczyka

Fundusz utworzony w 2011 roku przez rodzinę tragicznie zmarłego Staszka Jonczyka, pasjonata muzyki chóralnej, aby wspierać amatorski ruch chórny, a przede wszystkim działania związane z doskonaleniem głosu i podnoszeniem umiejętności wokalnych członków zespołów. Fundusz jest zasilany darowiznami od osób indywidualnych oraz wpłatami 1% podatku dochodowego od osób fizycznych.

W 2016 roku z Funduszu sfinansowano **5 dotacji** na łączną kwotę **17 760 zł**.

Fundusz im. Beaty Pawlak

Fundusz utworzony w 2003 roku z darowizny zapisanej w testamencie przez Beatę Pawlak, dziennikarkę i pisarkę, która zginęła w zamachu terrorystycznym na indonezyjskiej wyspie Bali 12 października 2002 roku. Ze środków Funduszu, zgodnie z życzeniem ofiarodawczyni została ustanowiona doroczna nagroda jej imienia. Laureatami czternastej edycji nagrody zostali Jarosław Mikołajewski za książkę „Wielki przypływ” (wyd. Dowody na Istnienie 2015) i Dariusz Rosiak za książkę „Ziarno i krew. Podróż śladami bliskowschodnich chrześcijan” (wyd. Wydawnictwo Czarne 2015). Otrzymali oni nagrody na łączną kwotę **14 000 zł**. Uroczystości wręczenia nagrody towarzyszyła dyskusja (opisana w programie **Debaty Fundacji Batorego**).

Fundusz im. Iwony Winiarskiej-Feleszko

Fundusz został utworzony w 2008 roku przez przyjaciół i rodzinę tragicznie zmarłej prawniczki Iwony Winiarskiej-Feleszko. Fundusz zasilany jest darowiznami od osób indywidualnych oraz wpłatami 1% podatku dochodowego od osób fizycznych. Środki Funduszu przeznaczane są na stypendia dla studentów studiów dziennych państwowych uczelni warszawskich pochodzących z niezamożnych środowisk, mniejszych miast i małych miejscowości. W roku 2016 stypendia na pierwszy rok studiów w wysokości 700 zł/mies. na 10 miesięcy roku akademickiego otrzymało 6 osób na łączną kwotę **42 000 zł**, 2 osoby otrzymały stypendium na drugi rok w wysokości 600 zł/mies. na 9 miesięcy roku akademickiego na łączną kwotę **10 800 zł**. W sumie w 2016 roku Kapituła Funduszu przyznała 8 stypendiów na rok akademicki 2016/2017 na łączną kwotę **52 800 zł**.

Fundusz Janiny i Tomasza Maczugów

Fundusz został utworzony w 2012 roku przez Janinę i Tomasza Maczugów, ze środków zebranych dzięki licytacji ich księgozbioru, w celu wspierania młodych ludzi z niezamożnych rodzin, zamierzających studiować w polskich uczelniach państwowych na dziennych studiach licencjackich lub magisterskich. Środki Funduszu, zgodnie z wolą darczyńców, przeznaczane są na stypendia dla absolwentów 3 liceów z Wadowic i Nowego Sącza.

W 2016 roku stypendia na pierwszy rok w wysokości 500 zł/ mies. na 10 miesięcy roku akademickiego otrzymało 5 osób. W sumie w 2016 roku Kapituła Funduszu przyznała 5 stypendiów na rok akademicki 2016/2017 na łączną kwotę **25 000 zł**.

Fundusz „Rozwiń Skrzydła” im. J. i J. Putka

Fundusz został utworzony w 2011 roku przez Rodzinę Putków. Jest zasilany darowiznami i wpłatami 1% podatku dochodowego od osób fizycznych, przekazywanymi przez członków Rodziny Putków oraz przez osoby, którym bliski jest cel przyświecający fundatorom. Środki Funduszu przeznaczane są na stypendia dla młodych ludzi z rodzin o niskich dochodach, którzy bez pomocy stypendialnej nie zdecydowaliby się na podjęcie nauki na uczelniach wyższych. Ze środków Funduszu finansowane są stypendia „rekrutacyjne” (przeznaczone na pokrycie kosztów związanych z ubieganiem się o przyjęcie na studia) oraz stypendia na pierwszy, drugi i trzeci rok studiów magisterskich lub licencjackich w polskich uczelniach państwowych.

W 2016 roku Kapituła Funduszu przyznała 30 jednorazowych stypendiów rekrutacyjnych w wysokości od 135 zł do 600 zł na łączną kwotę **7203 zł**, 15 stypendiów na pierwszy rok studiów w wysokości 630 zł/mies. na łączną kwotę **94 500 zł**, 7 na drugi rok studiów w wysokości od 350 zł/mies. do 410 zł/mies. na łączną kwotę **23 670 zł** i 5 stypendiów na trzeci rok studiów w wysokości od 350 zł/mies. do 380 zł/mies. na łączną kwotę **16 830 zł**. W sumie w 2016 roku Kapituła Funduszu przyznała 57 stypendiów na rok akademicki 2016/2017 na łączną kwotę **142 203 zł**.

Fundusz im. Wandy i Jadwigi Chruściel

Fundusz w wysokości 50 000 USD, utworzony w 2015 roku z darowizny Jadwigi Chruściel. Ze środków Funduszu przyznawane są stypendia dla niezamożnych uczniów gimnazjum oraz dla absolwentów Zespołu Szkół im. gen. Antoniego Chruściela ps. „Monter” w Gniewczynie Łańcuckiej (rodzinnej miejscowości patrona szkoły) kontynuujących naukę w szkole średniej lub w uczelni wyższej. W 2016 roku w ramach Funduszu przyznano 8 stypendiów dla uczniów gimnazjum w wysokości 100 zł miesięcznie na łączną kwotę **8000 zł**, 13 stypendiów dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych w wysokości 150 zł na łączną kwotę **19 500 zł**, 5 stypendiów dla studentów na pierwszy rok studiów, na łączną kwotę **20 000 zł**.

W sumie w 2016 roku Kapituła Funduszu przyznała 26 stypendiów na rok szkolny i akademicki 2016/2017 na łączną kwotę **47 500 zł**.

Fundusz Stypendialny Grupy Pracuj

Fundusz utworzony w **2015** roku z darowizny Grupy Pracuj. Środki Funduszu przeznaczone są na stypendia dla młodych ludzi z niezamożnych środowisk zakwalifikowanych na pierwszy rok studiów dziennych w państwowych uczelniach wyższych na wydziałach związanych z informatyką i nowymi technologiami: w Krakowie (Wydział Elektrotechniki, Automatyki, Informatyki i Inżynierii Biomedycznej oraz Wydział Informatyki, Elektroniki i Telekomunikacji na Akademii Górniczo-Hutniczej, Wydział Matematyki i Informatyki na Uniwersytecie Jagiellońskim), w Lublinie (Wydział Matematyki, Fizyki i Informatyki na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej), w Rzeszowie (Wydział Elektrotechniki i Informatyki na Politechnice Rzeszowskiej, w Warszawie (Wydział Matematyki, Informatyki i Mechaniki na Uniwersytecie Warszawskim, Wydział Elektroniki i Technik Informacyjnych oraz Wydział Matematyki i Nauk Informacyjnych na Politechnice Warszawskiej). W 2016 roku w ramach Funduszu przyznano 11 stypendiów w wysokości 630 zł miesięcznie. W sumie Kapituła Funduszu przyznała stypendia na rok akademicki 2016/2017 na łączną kwotę 69 300 zł.

W 2016 roku dotacje na lokalne programy stypendialne sfinansowane były z wpłat 1% podatku dochodowego od osób fizycznych (301 000 zł), z darowizny Fundacji Agory (80 000 zł), z darowizny Fundacji Quo Vadis Rodziny Gavellów (79 500 zł). Dotacje instytucjonalne w programie Równe Szanse zostały sfinansowane z wpłat 1% podatku dochodowego od osób fizycznych (551 000 zł) oraz z darowizn osób indywidualnych (286 000 zł).

Dotacje i stypendia przyznane w Funduszach Powierzonych finansowane były ze środków zgromadzonych w Funduszach: im. Iwony Winiarskiej-Feleszko (52 800 zł), „Rozwiń Skrzydła” im. J. i J. Putka (142 203 zł), im. Staszka Jonczyka „Śpiewaj” (17 760 zł), im. Wandy i Jadwigi Chruściel (47 500 zł), Grupy Pracuj (69 300 zł), Janiny i Tomasza Maczugów (25 000 zł).

Równe Szanse (w tym dotacje na prowadzenie programów stypendialnych 460 500 zł oraz dotacje instytucjonalne 837 000 zł)	1 297 500 zł
Fundusze Powierzone (dotacje, stypendia, nagroda, obsługa)	320 736,07 zł
Koszty realizacji (w tym doroczne spotkanie lokalnych programów stypendialnych)	133 595,51 zł
Koszty kampanii pozyskiwania wpłat 1%	2337 zł
Razem koszty programu	1 754 168,58 zł

Dotacje

Równe Szanse – lokalne programy stypendialne

Dotacje finansowane ze środków Fundacji Agory

Fundacja Fundusz Lokalny Ziemi Biłgorajskiej, Biłgoraj

Program stypendialny dla uczniów szkół ponadpodstawowych z powiatu biłgorajskiego i gminy Zwierzyniec – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 23 stypendia na rok szkolny 2016/2017.

15 000 zł

Fundacja Rozwoju Regionu Gołdap, Gołdap

Gołdapski Fundusz Stypendialny dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych z powiatu gołdapskiego – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 24 stypendia na rok szkolny 2016/2017.

15 000 zł

Stowarzyszenie Oświatowe im. Dezyderego Chłapowskiego, Kościan

Program stypendialny dla uczniów szkół ponadpodstawowych z powiatu kościańskiego – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 14 stypendiów na rok szkolny 2016/2017.

15 000 zł

Stowarzyszenie Partnerstwo dla Krajny i Pałuk, Nakło nad Notecią

Program stypendialny „Młody Talent Krajny i Pałuk” dla uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych z powiatu nakielskiego – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 10 stypendiów na rok szkolny 2016/2017.

5 000 zł

Stowarzyszenie „Przystań”, Iława

Program stypendialny dla uczniów szkół ponadpodstawowych z powiatu iławskiego – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 23 stypendia na rok szkolny 2016/2017.

15 000 zł

Stowarzyszenie „Wspieranie Rozwoju Dziecka”, Pustelnik

Program stypendialny „Równe szanse” dla uczniów gimnazjów w Pustelniku i Stanisławowie – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 9 stypendiów na rok szkolny 2016/2017.

10 000 zł

Towarzystwo Promocji i Rozwoju Ziemi Skulskiej, Skulsk

Program stypendialny dla uczniów gimnazjum w Skulsku – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 12 stypendiów na rok szkolny 2016/2017.

5 000 zł

Dotacje finansowane z Funduszu Rodziny Gavellów

Fundacja „Daj szansę”, Skarżysko-Kamienna

Program stypendialny „Żaczek” dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych pochodzących z powiatu skarżyskiego – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 33 stypendia na rok szkolny 2016/2017.

20 000 zł

Fundacja „Vive Serce Dzieciom”, Kielce

Program stypendialny „Korab” dla uczniów szkół ponadpodstawowych ze Staszowa – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 33 stypendia na rok szkolny 2016/2017.

20 000 zł

Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Łagów, Łagów

Program stypendialny „Sakiewka Zbója Madeja” dla uczniów gimnazjum z gmin Łagów, Brody Iłżeckie i Waśniów – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 23 stypendia na rok szkolny 2016/2017.

17 000 zł

Stowarzyszenie Świętokrzyski Fundusz Lokalny, Kielce

Program stypendialny „Żaczek” dla uczniów szkół ponadpodstawowych z regionu świętokrzyskiego – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 15 stypendiów na rok szkolny 2016/2017.

15 000 zł

Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Iłżeckiej, Iłża

Program stypendialny „Żaczek Iłżaczek” dla uczniów szkół gimnazjalnych i szkół średnich z gminy Iłża w powiecie radomskim – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 12 stypendiów na rok szkolny 2016/2017.

7 500 zł

Dotacje finansowane z wpłat 1%

Fundacja Elbląg – Fundusz Lokalny Regionu Elbląskiego, Elbląg

Programy stypendialne „Szansa” i „Słownik” dla uczniów szkół ponadpodstawowych z Elbląga i powiatu elbląskiego – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 21 stypendiów na rok szkolny 2016/2017.

15 000 zł

Fundacja Fundusz Lokalny w Leżajsku, Leżajsk

Program stypendialny „Stypendium” dla uczniów gimnazjum z gminy Leżajsk i uczniów szkół ponadgimnazjalnych z powiatu leżajskiego – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 30 stypendiów na rok szkolny 2016/2017.

15 000 zł

Fundacja Inicjatyw Kulturalnych, Radomsko

Program stypendialny „Nie gubić diamentów” dla uzdolnionych artystycznie uczniów szkół ponadpodstawowych z powiatu radomszczańskiego – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 10 stypendiów na rok szkolny 2016/2017.

15 000 zł

Fundacja na rzecz Rozwoju Powiatu Wieluńskiego, Wieluń

Program stypendialny dla uczniów szkół ponadpodstawowych z powiatu wieluńskiego – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 20 stypendiów na rok szkolny 2016/2017.

20 000 zł

Fundacja „Ogród Marzeń”, Jarocin

Program stypendialny „Kuznia młodych talentów” dla uczniów szkół ponadpodstawowych z gmin: Jarocin, Jaraczewo, Kotlin, Nowe Miasto, Żerków – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 21 stypendiów na rok szkolny 2016/2017.

16 000 zł

Fundacja „Rodzina”, Sławno

Program stypendialny „Talent za talent” dla uczniów szkół ponadpodstawowych z powiatu sławieńskiego – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 19 stypendiów na rok szkolny 2016/2017.

15 000 zł

Fundacja Rozwoju Regionu Łukta, Łukta

Program stypendialny dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych z gmin: Łukta, Gietrzwałd, Miłomłyn, Ostróda, Morąg – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 45 stypendiów na rok szkolny 2016/2017.

15 000 zł

Fundacja Rozwoju Świętochłowic, Świętochłowice

Program Stypendialny „TOP – Talenty, Odkrycia, Pomysły” dla uczniów szkół ponadpodstawowych ze Świętochłowic – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 4 stypendia na rok szkolny 2016/2017.

15 000 zł

Fundacja Sokólski Fundusz Lokalny, Sokółka

Program stypendialny „Prymus” dla uczniów szkół ponadpodstawowych z gminy Sokółka – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 26 stypendiów na rok szkolny 2016/2017.

15 000 zł

Fundusz Lokalny Masywu Śnieżnika, Stara Bystrzyca

Program stypendialny „Z rączki do rączki” dla uczniów szkół ponadpodstawowych z gmin Masywu Śnieżnika: Bystrzycy Kłodzkiej, Lądka-Zdroju, Międzylesia, Stronia Śląskiego i wsi Wojbórz w gminie Kłodzko – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 35 stypendiów na rok szkolny 2016/2017.

15 000 zł

Srokowskie Stowarzyszenie „Sukces Każdego Dziecka”, Srokowo

Program stypendialny „Bociek” dla uczniów szkół ponadpodstawowych z gminy Srokowo – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 19 stypendiów na rok szkolny 2016/2017.

15 000 zł

Stowarzyszenie Barciańska Inicjatywa Oświatowa, Barciany

Program stypendialny „Bartek” dla uczniów szkół ponadpodstawowych z gminy Barciany – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 24 stypendia na rok szkolny 2016/2017.

15 000 zł

Stowarzyszenie Edukacji Kulturalnej „Widok”, Białystok

Program stypendialny dla uczniów szkół ponadpodstawowych z Białegostoku – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 16 stypendiów na rok szkolny 2016/2017.

10 000 zł

Stowarzyszenie Fundusz Stypendialny dla Młodzieży Wiejskiej im. A. Bąkowskiej, Gołotczyzna Program stypendialny „Omnibus” skierowany jest do uczniów szkół ponadgimnazjalnych z powiatu ciechanowskiego – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 18 stypendiów na rok szkolny 2016/2017.	15 000 zł
Stowarzyszenie Nidzicki Fundusz Lokalny, Nidzica Program stypendialny „Prymus” dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych z powiatu nidzickiego – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 23 stypendia na rok szkolny 2016/2017.	15 000 zł
Stowarzyszenie „Promenada”, Wyszaków Program stypendialny „Talenty Wyszakowa” dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych z gminy Wyszaków – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 27 stypendiów na rok szkolny 2016/2017.	15 000 zł
Stowarzyszenie Przyjaciół Almanachu Muszyny, Muszyna Fundusz Stypendialny Almanachu Muszyny dla uczniów szkół ponadpodstawowych z gmin: Muszyna i Krynica – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 7 stypendiów na rok szkolny 2016/2017.	8 000 zł
Stowarzyszenie Rodzicielstwa Zastępczego „Jedno Serce”, Międzyrzec Podlaski Program stypendialny dla uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych wychowujących się w rodzinach zastępczych i w Domach Rodzinnych zrzeszonych w Stowarzyszeniu – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 28 stypendiów na rok szkolny 2016/2017.	15 000 zł
Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Zarzecze, Zarzecze Program stypendialny dla uczniów szkół ponadpodstawowych z gminy Zarzecze – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 10 stypendia na rok szkolny 2016/2017.	2 000 zł
Stowarzyszenie W.A.R.K.A., Warka Lokalny Fundusz Stypendialny dla uczniów gimnazjów z gminy Warka – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 23 stypendia na rok szkolny 2016/2017.	20 000 zł
Towarzystwo Samorządowe, Konin Program stypendialny dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych z powiatów: kolskiego, konińskiego, słupeckiego, tureckiego i wrzesińskiego – z dotacji oraz innych zebranych funduszy przyznano 30 stypendiów na rok szkolny 2016/2017.	15 000 zł

Dotacje instytucjonalne

Fundacja „Daj szansę”, Skarżysko-Kamienna Kontynuacja (po 2017 roku) programu stypendialnego „Żaczek” dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych pochodzących z powiatu skarżyskiego – dofinansowanie funduszu stypendialnego, promocja, warsztaty ze stypendystami.	30 000 zł
Fundacja Elbląg – Fundusz Lokalny Regionu Elbląskiego, Elbląg Kontynuacja (po 2017 roku) programów stypendialnych „Szansa” i „Słownik” dla uczniów szkół ponadpodstawowych z Elbląga i powiatu elbląskiego – dofinansowanie funduszy stypendialnych i kosztów prowadzenia programów.	30 000 zł
Fundacja Fundusz Lokalny Ziemi Biłgorajskiej, Biłgoraj Kontynuacja (po 2017 roku) programu stypendialnego dla uczniów szkół ponadpodstawowych z powiatu biłgorajskiego i gminy Zwierzyniec – dofinansowanie funduszu stypendialnego i kosztów prowadzenia programu, fundraising, promocja.	30 000 zł
Fundacja Inicjatyw Kulturalnych, Radomsko Kontynuacja (po 2017 roku) programu stypendialnego „Nie gubić diamentów” dla uzdolnionych artystycznie uczniów szkół ponadpodstawowych z powiatu radomszczańskiego – dofinansowanie funduszu stypendialnego i kosztów prowadzenia programu, promocja, www.	30 000 zł
Fundacja na rzecz Rozwoju Powiatu Wieluńskiego, Wieluń Kontynuacja (po 2017 roku) programu stypendialnego dla uczniów szkół ponadpodstawowych z powiatu wieluńskiego – dofinansowanie funduszu stypendialnego i kosztów prowadzenia programu, promocja.	30 000 zł

Fundacja „Ogród Marzeń”, Jarocin

Kontynuacja (po 2017 roku) programu stypendialnego „Kuźnia młodych talentów” dla uczniów szkół ponadpodstawowych z gmin: Jarocin, Jaraczewo, Kotlin, Nowe Miasto, Żerków – dofinansowanie funduszu stypendialnego, fundraising, warsztaty ze stypendystami.

30 000 zł

Fundacja „Rodzina”, Sławno

Kontynuacja (po 2017 roku) programu stypendialnego „Talent za talent” dla uczniów szkół ponadpodstawowych z powiatu sławieńskiego – dofinansowanie funduszu stypendialnego, warsztaty ze stypendystami.

30 000 zł

Fundacja Rozwoju Regionu Gołdap, Gołdap

Kontynuacja (po 2017 roku) Gołdapskiego Funduszu Stypendialnego dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych z powiatu gołdapskiego – dofinansowanie funduszu stypendialnego i kosztów prowadzenia programu.

30 000 zł

Fundacja Rozwoju Regionu Łukta, Łukta

Kontynuacja (po 2017 roku) programu stypendialnego dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych z gmin: Łukta, Gietrzwałd, Miłomłyn, Ostróda, Morąg – dofinansowanie funduszu stypendialnego.

30 000 zł

Fundacja Rozwoju Świętochłowic, Świętochłowice

Kontynuacja (po 2017 roku) programu stypendialnego „TOP – Talenty, Odkrycia, Pomysły” dla uczniów szkół ponadpodstawowych ze Świętochłowic – dofinansowanie funduszu stypendialnego, www, sprzęt i oprogramowanie, promocja.

30 000 zł

Fundacja Sokółski Fundusz Lokalny, Sokółka

Kontynuacja (po 2017 roku) programu stypendialnego „Prymus” dla uczniów szkół ponadpodstawowych z gminy Sokółka – dofinansowanie funduszu stypendialnego i kosztów prowadzenia programu.

30 000 zł

Fundacja „Vive Serce Dzieciom”, Kielce

Kontynuacja (po 2017 roku) programu stypendialnego „Korab” dla uczniów szkół ponadpodstawowych ze Staszowa – dofinansowanie funduszu stypendialnego i kosztów prowadzenia programu, promocja, warsztaty ze stypendystami.

30 000 zł

Fundusz Lokalny Masywu Śnieżnika, Stara Bystrzyca

Kontynuacja programu stypendialnego „Z rączki do rączki” dla uczniów szkół ponadpodstawowych z gmin Masywu Śnieżnika: Bystrzycy Kłodzkiej, Łądko-Zdroju, Międzylesia, Stronia Śląskiego i wsi Wojbórz w gminie Kłodzko – dofinansowanie funduszu stypendialnego i kosztów prowadzenia programu, promocja, warsztaty ze stypendystami.

30 000 zł

Srokowskie Stowarzyszenie „Sukces Każdego Dziecka”, Srokowo

Kontynuacja (po 2017 roku) programu stypendialnego „Bociek” dla uczniów szkół ponadpodstawowych z gminy Srokowo – dofinansowanie funduszu stypendialnego i kosztów prowadzenia programu, promocja, fundraising.

30 000 zł

Stowarzyszenie Barciańska Inicjatywa Oświatowa, Barciany

Kontynuacja (po 2017 roku) programu stypendialnego „Bartek” dla uczniów szkół ponadpodstawowych z gminy Barciany – dofinansowanie funduszu stypendialnego i funduszu rezerwowego.

30 000 zł

Stowarzyszenie Edukacji Kulturalnej „Widok”, Białystok

Kontynuacja (po 2017 roku) programu stypendialnego dla uczniów szkół ponadpodstawowych z Białegostoku – dofinansowanie funduszu stypendialnego i kosztów prowadzenia programu, warsztaty ze stypendystami, sprzęt.

22 000 zł

Stowarzyszenie Fundusz Stypendialny dla Młodzieży Wiejskiej im. A. Bąkowskiej, Gołotczyzna

Kontynuacja (po 2017 roku) programu stypendialnego „Omnibus” skierowanego do uczniów ponadgimnazjalnych z powiatu ciechanowskiego – dofinansowanie funduszu stypendialnego i kosztów prowadzenia programu, warsztaty ze stypendystami, promocja, sprzęt.

30 000 zł

Stowarzyszenie Nidzicki Fundusz Lokalny, Nidzica

Kontynuacja (po 2017 roku) programu stypendialnego „Prymus” dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych z powiatu nidzickiego – dofinansowanie funduszu stypendialnego i kosztów prowadzenia programu, warsztaty ze stypendystami.

30 000 zł

Stowarzyszenie Oświatowe im. Dezyderego Chłapowskiego, Kościan

Kontynuacja (po 2017 roku) programu stypendialnego dla uczniów szkół ponadpodstawowych z powiatu kościańskiego – dofinansowanie funduszu stypendialnego, fundraising, sprzęt.

30 000 zł

Stowarzyszenie Partnerstwo dla Krajny i Pałuk, Nakło nad Notecią

Kontynuacja (po 2017 roku) programu stypendialnego „Młody Talent Krajny i Pałuk”, dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych i ponadgimnazjalnych z powiatu nakielskiego – dofinansowanie funduszu stypendialnego.

10 000 zł

Stowarzyszenie „Promenada”, Wyszaków

Kontynuacja (po 2017 roku) programu stypendialnego „Talenty Wyszkowa” dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych z gminy Wyszaków – dofinansowanie funduszu stypendialnego, fundraising, sprzęt.

30 000 zł

Stowarzyszenie Przyjaciół Almanachu Muszyny, Muszyna

Kontynuacja (po 2017 roku) Funduszu Stypendialnego Almanachu Muszyny dla uczniów szkół ponadpodstawowych z gmin: Muszyna i Krynica – dofinansowanie funduszu stypendialnego i kosztów prowadzenia programu.

16 000 zł

Stowarzyszenie „Przystań”, Iława

Kontynuacja (po 2017 roku) programu stypendialnego dla uczniów szkół ponadpodstawowych z powiatu iławskiego – dofinansowanie funduszu stypendialnego, promocja, sprzęt.

30 000 zł

Stowarzyszenie Rodzicielstwa Zastępczego „Jedno Serce”, Międzyrzec Podlaski

Kontynuacja (po 2017 roku) programu stypendialnego dla uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych wychowujących się w rodzinach zastępczych – dofinansowanie funduszu stypendialnego i kosztów prowadzenia programu.

30 000 zł

Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Łagów, Łagów

Kontynuacja (po 2017 roku) programu stypendialnego „Sakiewka Zbója Madeja” dla uczniów gimnazjum z powiatu kieleckiego – dofinansowanie funduszu stypendialnego i kosztów prowadzenia programu, promocja, sprzęt.

30 000 zł

Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Zarzecze, Zarzecze

Kontynuacja (po 2017 roku) programu stypendialnego dla uczniów szkół ponadpodstawowych z gminy Zarzecze – dofinansowanie funduszu stypendialnego, promocja, www.

4 000 zł

Stowarzyszenie Świętokrzyski Fundusz Lokalny, Kielce

Kontynuacja (po 2017 roku) programu stypendialnego „Żaczek” dla uczniów szkół ponadpodstawowych z regionu świętokrzyskiego – dofinansowanie funduszu stypendialnego i kosztów prowadzenia programu, warsztaty dla stypendystów.

30 000 zł

Stowarzyszenie W.A.R.K.A., Warka

Kontynuacja (po 2017 roku) Lokalnego Funduszu Stypendialnego dla uczniów gimnazjów z gminy Warka – dofinansowanie funduszu stypendialnego i kosztów prowadzenia programu, promocja, fundraising.

30 000 zł

Stowarzyszenie „Wspieranie Rozwoju Dziecka”, Pustelnik

Kontynuacja (po 2017 roku) programu stypendialnego „Równe szanse” dla uczniów gimnazjów w Pustelniku i Stanisławowie – dofinansowanie funduszu stypendialnego i kosztów prowadzenia programu, oprogramowanie, fundraising.

20 000 zł

Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Iłżeckiej, Iłża

Kontynuacja (po 2017 roku) programu stypendialnego „Żaczek Iłżaczek” dla uczniów gimnazjów i szkół średnich z gminy Iłża w powiecie radomskim – dofinansowanie funduszu stypendialnego i kosztów prowadzenia programu, promocja, sprzęt.

15 000 zł

Towarzystwo Samorządowe, Konin

Kontynuacja (po 2017 roku) programu stypendialnego dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych z powiatów: kolskiego, konińskiego, słupskiego, tureckiego i wrzesińskiego – dofinansowanie funduszu stypendialnego.

30 000 zł

Fundusze Powierzone

Fundusz „Śpiewaj” im. Staszka Jonczyka

Dom Kultury „Zacisze”, Warszawa

Warsztaty muzyczno-wokalne dla Męskiego Zespołu Wokalnego „Żurawie”. 4 000 zł

Ośrodek Kultury Ochoty, Warszawa

Warsztaty emisji głosu dla Chóru Rozrywkowego „All That Sound”. 4 000 zł

Towarzystwo Śpiewacze „Harfa”, Warszawa

Wyjazd szkoleniowy, Śródborów. 3 760 zł

Warszawski Chór Żeński „Harfa”, Warszawa

Warsztaty doskonalące dla Warszawskiego Chóru Żeńskiego „Harfa”. 4 000 zł

Warszawskie Towarzystwo Chorałowe „Gregorianum” im. Edwarda Jozajtisa, Warszawa

Kolonie muzyczne chóru chłopięcego „Gregorianum”. 2 000 zł

Fundusz im. Beaty Pawlak

Jarosław Mikołajewski – nagroda za książkę Wielki przypływ (wyd. Dowody na Istnienie 2015) i Dariusz Rosiak – nagroda za książkę Ziarno i krew. Podróż śladami bliskowschodnich chrześcijan (wyd. Wydawnictwo Czarne 2015).

14 000 zł

Fundusz im. Iwony Winiarskiej-Feleszko

Stypendia na rok akademicki 2015/2016

Wypłata stypendiów przyznanych 2015 roku w wysokości 600 zł miesięcznie dla 4 studentów pierwszego roku studiów za okres styczeń–czerwiec.

14 400 zł

Wypłata stypendiów przyznanych 2015 roku w wysokości 500 zł miesięcznie dla 5 studentek drugiego roku studiów za okres styczeń–czerwiec.

15 000 zł

Stypendia na rok akademicki 2016/2017

Stypendia w wysokości 700 zł miesięcznie dla 6 studentek i studentów pierwszego roku studiów (wypłaty za okres wrzesień–grudzień).

16 800 zł

Stypendia otrzymali:

Zuzanna Dziedzic, studentka matematyki na Uniwersytecie Warszawskim

Marcin Jasiński, student kierunku lekarskiego na Warszawskim Uniwersytecie Medycznym

Maria Matlińska-Niemiatowska, studentka kierunku lekarsko-dentystycznego na Warszawskim Uniwersytecie Medycznym

Beata Pawlikowska, studentka matematyki na Politechnice Warszawskiej

Sebastian Sosnowski, student MISH na Uniwersytecie Warszawskim

Mateusz Wawrzeńczyk, student kierunku lekarskiego na Warszawskim Uniwersytecie Medycznym

Stypendia w wysokości 600 zł miesięcznie dla 2 studentów drugiego roku studiów (wypłaty za okres październik–grudzień).

3600 zł

Stypendia otrzymali:

Karolina Oleksiak, studentka informatyki i ekonometrii na SGGW

Anna Suska, studentka bezpieczeństwa wewnętrznego na Uniwersytecie Warszawskim

Fundusz Janiny i Tomasza Maczugów

Stypendia na rok akademicki 2015/2016

Wypłata stypendiów przyznanych w 2015 roku w wysokości 500 zł miesięcznie dla 4 studentek i studentów pierwszego roku studiów za okres styczeń–czerwiec.

12 000 zł

Stypendia na rok akademicki 2016/2017

Stypendia w wysokości 500 zł przyznane w 2016 roku dla 5 studentek i studentów pierwszego roku studiów (wypłata za okres wrzesień–grudzień).

10 000 zł

Stypendia otrzymali:

Ewa Bołoz, studentka prawa na Uniwersytecie Pedagogicznym
 Natalia Kudela, studentka psychologii na Uniwersytecie Pedagogicznym
 Karolina Motak, studentka budownictwa na Politechnice Krakowskiej
 Dominik Nowogórski, student informatyki na Uniwersytecie Jagiellońskim
 Karol Oleksy, student informatyki na Politechnice Łódzkiej

Fundusz „Rozwiń skrzydła” im. J. i J. Putka**Stypendia na rok akademicki 2015/2016**

Wypłata stypendiów przyznanych w 2015 roku w wysokości 630 zł miesięcznie dla 14 studentek i studentów pierwszego roku studiów za okres styczeń–czerwiec.

50 400 zł

Wypłata stypendiów przyznanych w 2015 roku w wysokości 350–410 zł miesięcznie dla 11 studentek i studentów drugiego roku studiów za okres styczeń–czerwiec.

24 900 zł

Wypłata stypendiów przyznanych w 2015 roku w wysokości 350–410 zł miesięcznie dla 4 studentek i studentów trzeciego roku studiów za okres styczeń–czerwiec.

8 940 zł

Stypendia na rok akademicki 2016/2017

Stypendia przyznane w 2016 roku dla 30 maturzystek i maturzystów na pokrycie kosztów rekrutacji na studia w wysokości od 135 zł do 600 zł (wypłata za okres wrzesień–grudzień).

7 203 zł

Stypendia przyznane w 2016 roku w wysokości 630 zł miesięcznie dla 15 studentek i studentów pierwszego roku studiów (wypłata za okres wrzesień–grudzień).

37 800 zł

Stypendia otrzymali:

Dawid Antczak, student informatyki, Politechnika Wrocławska
 Paweł Frączek, student budownictwa, Politechnika Rzeszowska
 Dawid Gruszczyński, student automatyki i robotyki, Politechnika Warszawska
 Magdalena Kopciuch, studentka inżynierii medycznej, Politechnika Rzeszowska
 Patrycja Krajewska, studentka finansów i rachunkowości biznesu, Uniwersytet Ekonomiczny
 Alicja Krzemińska, studentka inżynierii materiałowej, AGH
 Anita Kurlenda, studentka prawa, Uniwersytet Mikołaja
 Małgorzata Maik, studentka wzornictwa, Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu
 Volodymyr Mykta, student mechaniki i budowy maszyn, Politechnika Wrocławska
 Adrianna Nowicka, studentka informatyki, Politechnika Poznańska
 Edyta Oleszczak, studentka zarządzania i inżynierii produkcji, Politechnika Lubelska
 Mateusz Padula, student informatyki stosowanej, AGH
 Jakub Siuchnio, student prawa, Uniwersytet Jagielloński
 Wioletta Tomczak, studentka prawa, Uniwersytet Gdański
 Wioletta Walczak, inżynieria środowiska, Politechnika Wrocławska

Stypendia przyznane w 2016 w wysokości od 350 do 410 zł miesięcznie dla 7 studentek i studentów drugiego roku studiów (wypłata za okres październik–grudzień).

7 890 zł

Stypendia otrzymali:

Ewelina Drelich, studentka automatyki i robotyki, Politechnika Warszawska
 Paulina Gadzała, studentka ekonomii, Uniwersytet Wrocłowski
 Patrycja Kowalska, studentka biologii, Uniwersytet Łódzki
 Mateusz Mili, student zarządzania i inżynierii produkcji, Politechnika Poznańska
 Anna Raczkowska, studentka prawa i kognitywistyki, Uniwersytet w Białymstoku
 Emilia Stępień, studentka prawa, Uniwersytet Jagielloński
 Mateusz Szlęzak, student informatyki, Politechnika Świętokrzyska

Stypendia przyznane w 2016 w wysokości od 350 do 380 zł miesięcznie dla 5 studentek i studentów trzeciego roku studiów (wyplata za okres październik-grudzień).

5 610 zł

Stypendia otrzymali:

Damian Jarzembowski, student filologii angielskiej, Uniwersytet Gdański
Małgorzata Struzik, studentka pielęgniarstwa, Państwowa Medyczna Wyższa Szkoła Zawodowa w Opolu
Kinga Szczepaniak, studentka kierunku lekarskiego, Warszawski Uniwersytet Lekarski
Mateusz Szumiela, student informatyki, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Kaliszu
Paulina Węgrzyn, studentka konserwacji i restauracji dzieł sztuki, ASP w Krakowie

Fundusz im. Wandy i Jadwigi Chruściel

Stypendia na rok szkolny i akademicki 2015/2016

Wyplata stypendiów przyznanych w 2015 roku w wysokości od 100 zł do 200 zł miesięcznie 11 uczniom gimnazjum Zespołu Szkół im. gen. Antoniego Chruściela ps. „Monter” w Gniewczynie Łańcuckiej za okres styczeń-czerwiec.

8 400 zł

Wyplata stypendiów przyznanych w 2015 roku w wysokości od 150 zł do 300 zł miesięcznie 14 uczniom szkół ponadgimnazjalnych i absolwentom gimnazjum Zespołu Szkół im. gen. Antoniego Chruściela ps. „Monter” w Gniewczynie Łańcuckiej za okres styczeń-czerwiec.

15 300 zł

Wyplata stypendiów przyznanych w 2015 roku w wysokości 300 zł miesięcznie 2 studentom drugiego roku – absolwentom gimnazjum Zespołu Szkół im. gen. Antoniego Chruściela ps. „Monter” w Gniewczynie Łańcuckiej za okres styczeń-czerwiec.

3 600 zł

Stypendia na rok szkolny i akademicki 2016/2017

Stypendia w wysokości 100 zł miesięcznie przyznane w 2016 roku 8 uczniom gimnazjum Zespołu Szkół im. gen. Antoniego Chruściela ps. „Monter” w Gniewczynie Łańcuckiej (wyplata za okres wrzesień-grudzień).

3 200 zł

Stypendia otrzymali:

Paweł Bosak, Beata Chruściel, Ewelina Jas, Filip Kogut, Aleksandra Kubrak, Michał Kulpa, Jakub Portas, Rafał Powroźnik

Stypendia w wysokości 150 zł miesięcznie przyznane w 2016 roku 13 uczniom szkół ponadgimnazjalnych, będących absolwentami gimnazjum Zespołu Szkół im. gen. Antoniego Chruściela ps. „Monter” w Gniewczynie Łańcuckiej (wyplata za okres wrzesień-grudzień).

7 800 zł

Stypendia otrzymali:

Gabriela Deput, Zespół Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych im. Króla Władysława Jagiełły w Przeworsku
Barbara Gardziel, Zespół Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych im. Króla Władysława Jagiełły w Przeworsku
Karolina Janusz, I Liceum Ogólnokształcące im. ks. Stanisława Konarskiego w Rzeszowie
Aleksandra Jasz, Liceum Ogólnokształcące im. Jana Pawła II Sióstr Prezentek w Rzeszowie
Michał Jędrzejec, Zespół Szkół Technicznych im. Tadeusza Kościuszki w Leżajsku
Jakub Karaś, Zespół Szkół Technicznych im. Tadeusza Kościuszki w Leżajsku
Artur Krupa, Technikum Elektroniczne w Rzeszowie
Tomasz Krupa, Zespół Szkół Kształcenia Ustawicznego w Rzeszowie
Klaudia Krutysz, IV Liceum Ogólnokształcące im. M. Kopernika w Rzeszowie
Paulina Piróg, II Liceum Ogólnokształcące im. Leopolda Lisa-Kuli w Rzeszowie
Alicja Rachwał, Zespół Szkół nr 2 im. Tadeusza Rejtana w Rzeszowie
Piotr Wojtuń, II Liceum Ogólnokształcące im. Leopolda Lisa-Kuli w Rzeszowie
Mateusz Żemojdzin, Zespół Szkół w Sieniawie

Stypendia w wysokości 400 zł miesięcznie przyznane w 2016 roku 5 studentom pierwszego roku studiów, będącymi absolwentami gimnazjum Zespołu Szkół im. gen. Antoniego Chruściela ps. „Monter” w Gniewczynie Łańcuckiej (wyplata za okres wrzesień-grudzień).

8 000 zł

Stypendia otrzymali:

Wojciech Chajec, student psychologii, Katolicki Uniwersytet Lubelski
Gabriela Kubrak, studentka finansów i rachunkowości, Politechnika Rzeszowska

Konrad Kubrak, student automatyki i robotyki, Politechnika Rzeszowska
Krzysztof Portas, student matematyki, Uniwersytet Jagielloński
Aleksandra Rzeczyca, studentka matematyki, Uniwersytet Rzeszowski

Fundusz Stypendialny Grupy Pracuj

Stypendia na rok akademicki 2016/2017

Stypendia w wysokości 630 zł miesięcznie przyznane w 2016 roku 11 studentom pierwszego roku studiów (wyplata za okres wrzesień–grudzień).

69 300 zł

Stypendia otrzymali:

Elżbieta Bachan, studentka informatyki, UMCS
Anna Burlaka, studentka informatyki, UMCS
Dawid Dudek, student informatyki analitycznej, Uniwersytet Jagielloński
Dominika Furgała, studentka automatyki i robotyki, AGH
Szymon Kurdziel, student informatyki, AGH
Jan Melech, student informatyki analitycznej, Uniwersytet Jagielloński
Karol Pieczka, student informatyki, Uniwersytet Warszawski
Agnieszka Pulnar, studentka informatyki, AGH
Natalia Szczepanek, studentka inżynierii biomedycznej, AGH
Bartłomiej Szczygło, student informatyki, Politechnika Warszawska
Ilona Tomkowicz, studentka automatyki i robotyki, AGH

Debaty Fundacji Batorego

Debaty Fundacji Batorego są próbą stworzenia niezależnej przestrzeni spotkań i dyskusji przedstawicieli świata polityki, ekspertów oraz dziennikarzy. Od wielu lat organizujemy konferencje i dyskusje poświęcone przemianom zachodzącym w naszym kraju, w Europie i na świecie. Dyskutujemy także o polityce zagranicznej Polski i Unii Europejskiej oraz o stosunkach międzynarodowych. Inicjujemy debaty publiczne o sprawach istotnych dla przyszłości naszego państwa i regionu.

W 2016 roku w naszych debatach ważne miejsce zajęły istotne problemy polskiej polityki wewnętrznej i życia publicznego.

Polska wobec świata

22 stycznia 2016

Dyskusja ekspercka w gronie 31 osób – politologów, polityków, specjalistów od spraw międzynarodowych i dziennikarzy, poświęcona polskiej polityce zagranicznej – przede wszystkim europejskiej, ale też transatlantyckiej.

Wprowadzenia: dr Paweł Kowal (były wiceminister spraw zagranicznych), prof. dr hab. Adam Daniel Rotfeld (były minister spraw zagranicznych).

Prowadzenie: Aleksander Smolar (prezes Fundacji Batorego).

Jakich mediów publicznych potrzebuje polska demokracja?

10 maja 2016

Dyskusja publiczna poświęcona projektowi zmian w funkcjonowaniu mediów publicznych, w tym powołania Rady Mediów Narodowych, przygotowanym przez rządzącą większość, oraz sytuacji w tych mediach i koniecznych reform.

Wprowadzenia: Krzysztof Czabański (wiceminister kultury i dziedzictwa narodowego), Jan Dworak (przewodniczący Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji). Komentarze: Ewa Wanat (Medium Publiczne), Jarosław Gugala (telewizja Polsat).

Prowadzenie: Aleksander Smolar (prezes Fundacji Batorego).

U źródeł zmian 2015 roku

29 czerwca 2016

Dyskusja ekspercka w gronie 35 politologów, socjologów, psychologów społecznych i komentatorów życia politycznego poświęcona społecznym, ekonomicznym i kulturowym przyczynom zmiany politycznej, jaka zaszła w 2015 roku. Zastanawiano się, jakie były powody zwycięstwa Prawa i Sprawiedliwości, przegranej Platformy Obywatelskiej, a także powstania nowych partii i ruchów na polskiej scenie politycznej.

Wprowadzenie i prowadzenie spotkania: Aleksander Smolar (prezes Fundacji Batorego).

Od KORu do KODu. Triumf i kryzys demokracji. Szukanie nowych odpowiedzi **20 września 2016**

Konferencja publiczna zorganizowana w związku z 40-tą rocznicą powstania Komitetu Obrony Robotników, poświęcona dziedzictwu KOR-u, najważniejszym osiągnięciom oraz słabościom czterech dekad przemian w Polsce oraz innych krajach naszego regionu, wpływowi, jakie na te kraje miały zmiany w Europie, a także wyzwaniom związanych z obecną sytuacją.

Sesja I: Antypolityczna polityka: oryginalność i dokonania KOR-u oraz innych ruchów demokratycznych w Polsce i innych krajach bloku sowieckiego.

Sesja II: Opozycja demokratyczna wobec wyzwań modernizacji i demokratycznej polityki po 1989 roku: poszukiwanie nowych form politycznych i strategii rozwoju.

Sesja III: Regres demokratyczny ostatnich lat:

czynniki zewnętrzne: globalizacja, kryzys, zachwiane poczucie bezpieczeństwa, upadek mitu Zachodu, problemy Unii Europejskiej, populizm i rewolta przeciw elitom,

czynniki wewnętrzne – zużycie imitacyjnego modelu rozwoju, poczucie niesprawiedliwości i zmęczenie, pustka ideowa, zmiana pokoleniowa.

Sesja IV: Komitet Obrony Demokracji a dziedzictwo KOR-u. Ruchy społeczne, ruchy protestu a tradycyjna polityka

Dyskutanci: prof. János Kis (Uniwersytet Środkowoeuropejski, Budapeszt), Iwan Krastew (prezes Centrum na rzecz Strategii Liberalnych, Sofia), prof. dr hab. Karol Modzelewski (historyk, opozycjonista), Jan Rokita (publicysta, komentator), Jacques Rupnik (dyrektor ds. badań w Centre d'Études et de Recherches Internationales, Paryż), Aleksander Smolar (prezes Fundacji Batorego), dr Karolina Wigura (szefowa Obserwatorium Debaty Publicznej „Kultury Liberalnej”), Mateusz Kijowski (przewodniczący Komitetu Obrony Demokracji).

Polska Kaczyńskiego **25 października 2016**

Dyskusja ekspercka w gronie 30 politologów, socjologów, psychologów społecznych i komentatorów życia politycznego, poświęcona Polsce tworzonej przez Prawo i Sprawiedliwość. Zastanawiano się, jakiej Polski pragnie ta partia. Jak państwo chce zbudować? Jak chce ukształtować społeczeństwo, jego tożsamość, jego pamięć? Jakie mają być podstawowe mechanizmy jego rozwoju?

Prowadzenie: Aleksander Smolar (prezes Fundacji Batorego).

Walka o tożsamość Polaków **16 listopada 2016**

Konferencja publiczna z udziałem historyków, socjologów i publicystów na temat polskiej tożsamości, kształtującej się pod wpływem doświadczeń poprzedniego ćwierćwiecza oraz tożsamości zbiorowej, którą PiS wraz z bliskimi mu intelektualistami i publicystami chcieliby ukształtować, a także o wizji tożsamości liberalnego centrum i lewicy.

Sesja I: Jak tworzyła się polska tożsamość w ostatnim ćwierćwieczu?

Jak tworzyła się polska tożsamość w ostatnim ćwierćwieczu?

Jakie typy wspólnoty budowano lub próbowano budować po 1989 roku? Do jakich modeli polskości się odwoływano? Co z przeszłości wybierano, a co pomijano? Ile PRL-u zostało w polskiej tożsamości w III RP?

Uczestnicy: Ludwik Dorn (komentator, były marszałek Sejmu RP), prof. dr hab. Andrzej Mencwel (Instytut Kultury Polskiej Uniwersytetu Warszawskiego), Cezary Michalski (komentator „Krytyki Politycznej”), prof. dr hab. Magdalena Środa (Instytut Filozofii Uniwersytetu Warszawskiego).

II sesja: Jakiej wspólnoty Polaków chce i jaką współtworzy obóz obecnie rządzący?

Z jakich elementów tradycji najchętniej się korzysta? W jaką całość układa się realizowana polityka historyczna, kulturalna, edukacyjna i informacyjna? Co mówi ona Polsce, Europie i światu? Jakie ma być miejsce Kościoła katolickiego?

Uczestnicy: dr hab. Zdzisław Krasnodębski (Uniwersytet w Bremie, poseł do Parlamentu Europejskiego – Prawo i Sprawiedliwość), dr hab. Andrzej Leder (Instytut Filozofii i Socjologii PAN), dr Michał Łuczewski (Instytut Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego), dr Karolina Wigura (szefowa Obserwatorium Debaty Publicznej „Kultury Liberalnej”).

Prowadzenie: Aleksander Smolar (prezes Fundacji Batorego).

Debata z okazji XIV edycji Nagrody im. Beaty Pawlak. Kim jest dziś Inny? 17 października 2016

Debata z udziałem autorów nominowanych do **Nagrody im. Beaty Pawlak**, poświęcona problemowi inności, odrębności, wykluczenia oraz relacjom mniejszość–większość. Rozmawiano o tym kogo dziś uznaje się za Innego – emigrantów, kobiety, mniejszości narodowe i seksualne, a może wykluczonych ekonomicznie, tradycjonalistów, osoby głęboko wierzące? Kim jest Inny dla autorów książek nominowanych w 2016 roku do nagrody im. Beaty Pawlak?

Uczestnicy: Paweł Goźliński (dziennikarz, pisarz, kierownik działu reportażu w „Gazecie Wyborczej” oraz magazynu „Duży Format”), Michał Książek (poeta, reportażysta, kulturoznawca), Jarosław Mikołajewski (poeta, pisarz i tłumacz, publicysta „Gazety Wyborczej”), Katarzyna Surmiak-Domańska (dziennikarka), Ilona Wiśniewska (reporterka i fotografka).

Prowadzenie: Tomasz Stawiszyński (TOK FM, „Krytyka Polityczna”).

Koszty programu	177 094,64 zł

Masz Głos, Masz Wybór

Celem programu jest zainteresowanie obywateli sprawami ich lokalnych społeczności i zachęcenie do uczestnictwa w życiu publicznym, w tym do świadomego i odpowiedzialnego udziału w wyborach. Organizujemy ogólnopolskie akcje i kampanie społeczne. Współpracujemy z lokalnymi organizacjami, pomagając im w prowadzeniu działań służących animowaniu partycypacji obywatelskiej, budowaniu dialogu mieszkańców z ich przedstawicielami w samorządzie lokalnym i integracji lokalnych wspólnot wokół rozwiązywania problemów gminy. Prowadzimy działania na rzecz zwiększenia frekwencji wyborczej i poprawy jakości wyborów.

Akcja Masz Głos, Masz Wybór

Od 2006 roku prowadzimy akcję, której celem jest inicjowanie i wzmacnianie współpracy mieszkańców z władzami samorządowymi przy rozwiązywaniu lokalnych problemów oraz zaszczepienie poczucia współodpowiedzialności – zarówno u władz, jak i u mieszkańców – za decyzje podejmowane w dniu wyborów. Do udziału w akcji zapraszamy organizacje pozarządowe, grupy nieformalne oraz biblioteki, szkoły i inne instytucje z całej Polski, które zarejestrują się na stronie <http://www.maszglos.pl> i zobowiążą się do podjęcia działań służących animowaniu partycypacji obywatelskiej, budowaniu dialogu mieszkańców z ich przedstawicielami w samorządzie lokalnym i integracji lokalnych wspólnot wokół rozwiązywania problemów gmin. Uczestnikom oferujemy wsparcie merytoryczne (m.in. cykl spotkań szkoleniowych, doradztwo i porady ekspertów, materiały instruktażowe i promocyjne, forum wymiany informacji oraz doświadczeń na stronie internetowej). Uczestnicy, którzy najsukuteczniej włączą do współpracy władze samorządowe i mieszkańców, nominowani są do nagrody Super Samorząd.

W pierwszej połowie roku kontynuowaliśmy akcję Masz Głos, Masz Wybór rozpoczętą we wrześniu 2015. Uczestniczyło w niej niemal 435 organizacji pozarządowych i grup nieformalnych oraz lokalne media, domy kultury, biblioteki i inne instytucje z ponad 400 gmin. Uczestnicy akcji prowadzili jedno z wybranych przez siebie zadań, które miały pomóc mieszkańcom we włączaniu się w decydowanie o sprawach ich społeczności: poprawę kontaktu radnych z mieszkańcami, wprowadzenie mechanizmu inicjatywy lokalnej, wspólne zagospodarowywanie przestrzeni publicznej, ulepszanie – zgodnie z potrzebami mieszkańców – programu instytucji publicznych, wprowadzenie i rozwijanie budżetu obywatelskiego.

Akcja prowadzona była we współpracy z: Centrum Promocji i Rozwoju Inicjatyw Obywatelskich OPUS, Pracownią Zrównoważonego Rozwoju, Stowarzyszeniem Aktywności Obywatelskiej Bona Fides oraz Pracownią Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia”, które udzielały wsparcia merytorycznego przy realizacji poszczególnych zadań, podpowiadając uczestnikom jak angażować mieszkańców i zachęcać do współpracy samorządowców.

Uczestnikom akcji pomagaliśmy w nawiązywaniu kontaktów z mediami oraz w promocji ich działań. Przygotowaliśmy m.in. dwie ulotki informacyjne dla potencjalnych uczestników akcji oraz dla mieszkańców miejscowości, w których była ona prowadzona. Doradzaliśmy w kwestiach dotyczących kompetencji samorządu i regulacji prawnych. Zorganizowaliśmy 13 warsztatów regionalnych dla 185 uczestników akcji i szkolenie ogólnopolskie w Warszawie, w którym wzięło udział 70 osób.

30 maja w Zamku Królewskim w Warszawie zorganizowaliśmy uroczystość wręczenia nagrody Super Samorząd 2016. Za najskuteczniejsze zaangażowanie mieszkańców w działania na rzecz społeczności lokalnej nagrodzeni zostali: Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy im. Jakuba Wojciechowskiego i władze samorządowe gminy Barcin, Stowarzyszenie EZG i władze samorządowe Zgierza, Grupa nieformalna Miasto Obywatelskie Lubartów i władze samorządowe Lubartowa, Grupa Aktywny Natolin i władze samorządowe gminy Nowosolna, Miejsko-Gminna i Powiatowa Biblioteka Publiczna im. Mikołaja Reja i władze samorządowe gminy oraz miasta Kazimierza Wielka, Stowarzyszenie na rzecz Integracji Społecznej im. św. Jadwigi Śląskiej i władze samorządowe Żmigrodu, Stowarzyszenie Rozwoju Inspiracje, grupa Słupia dla Słupszczan i władze samorządowe Słupska.

We wrześniu rozpoczęliśmy nabór uczestników do kolejnej edycji akcji, zaplanowanej na wrzesień 2016 – czerwiec 2017. Dla zainteresowanych zorganizowaliśmy 18 szkoleń wojewódzkich, w których udział wzięło 260 osób. W efekcie do akcji przystąpiło 327 grup i organizacji z ponad 200 gmin. W tej edycji, jak w poprzednich latach, uczestnicy prowadzą działania na rzecz poprawy jakości życia i demokracji w swojej gminie: ulepszają ofertę lokalnych instytucji, dbają o przyrodę i zabytki, otwierają samorząd na kontakty z mieszkańcami, wspólnie pracują nad zagospodarowaniem przestrzeni, wprowadzają budżet obywatelski, wpływają na zmianę prawa lokalnego. W tym roku po raz pierwszy uczestnicy współpracują ze sobą w grupach regionalnych, którymi opiekują się partnerzy akcji: Stowarzyszenie Aktywności Obywatelskiej Bona Fides z Katowic (województwo dolnośląskie, opolskie, śląskie), Stowarzyszenie Homo Faber z Lublina (województwo lubelskie, małopolskie, podkarpackie, świętokrzyskie), Fundacja Aktywności Lokalnej z Poznania (kujawsko-pomorskie, łódzkie, wielkopolskie), Stowarzyszenie POLITES ze Szczecina (województwo lubuskie, pomorskie i zachodniopomorskie). Grupami działającymi w województwie mazowieckim, podlaskim i warmińsko-mazurskim opiekuje się Fundacja Batorego.

Działania rzecznicze

Kontynuowaliśmy działania służące poprawie jakości funkcjonowania instytucji, które mają decydujący wpływ na stopień angażowania się obywateli w życie publiczne. Zabiegaliśmy zarówno o poprawę praktyki ich funkcjonowania jak i o wprowadzanie niezbędnych zmian w prawie. Swoje działania adresowaliśmy do polityków, mediów, ekspertów i przedstawicieli instytucji zainteresowanych tą problematyką, a także do szerszych kręgów opinii publicznej. W działaniach tych skupiliśmy się na dwóch obszarach: demokratyzacji wyborów, tj. wprowadzeniu (do prawa i obyczaju) ułatwień dla wyborców i polepszeniu funkcjonowania partii politycznych.

Demokratyzacja wyborów

Kontynuowaliśmy działania służące poprawie wiarygodności i sprawności systemu wyborczego, w tym zwiększeniu przejrzystości wyborów, usprawnieniu działań administracji wyborczej, unowocześnieniu działań Państwowej Komisji Wyborczej i Krajowego Biura Wyborczego.

W październiku opublikowaliśmy raport podsumowujący wyniki badania kart do głosowania w wyborach do sejmików województw w 2014 roku, przygotowany przez działający przy programie zespół ekspertów. W raporcie pt. „Nieważne głosy, ważny problem”, eksperci programu: dr Adam Gendźwiłł (Zakład Rozwoju i Polityki Lokalnej, Wydział Geografii i Studiów Regionalnych Uniwersytetu

Warszawskiego), dr hab. Mikołaj Cześnik (Wydział Nauk Humanistycznych i Społecznych Wyższej Szkoły Psychologii Społecznej), dr hab. Jarosław Flis (Wydział Zarządzania i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego), dr hab. Jacek Haman (Zakład Statystyki, Demografii i Socjologii Matematycznej, Instytut Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego), dr Anna Materska-Sosnowska (Instytut Nauk Politycznych, Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego), dr hab. Bartłomiej Michalak (Wydział Politologii i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu), dr Paweł Pietrzyk (Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych), dr Jarosław Zbieranek (Centrum Studiów Wyborczych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu) przedstawili powody oddania dużej liczby głosów nieważnych w wyborach 2014 roku. Sformułowali też propozycje rozwiązań prawnych, które mogą zapobiec powtórzeniu się tej sytuacji podczas kolejnych wyborów. Rekomendacje dotyczące zmian w prawie wyborczym i w organizacji wyborów w kierunku zwiększenia ich przejrzystości i ułatwienia obywatelom udziału w wyborach samorządowych sformułowane zostały w internetowej publikacji „Nieważne głosy, ważny problem. Postscriptum”, przygotowanej przez Adama Gendźwiłła, Jarosława Flisa, Jacka Hamana i Bartłomieja Michalaka. Wnioski z badań i rekomendacji zostały przekazane Państwowej Komisji Wyborczej, Kancelarii Prezydenta, posłom i senatorom oraz mediom i innym zainteresowanym instytucjom.

W marcu zorganizowaliśmy seminarium „Dysfunkcje obecnego systemu wyborczego” z udziałem ekspertów z ośrodków akademickich i think tanków. Na seminarium dyskutowaliśmy o celach, jakim powinny służyć ewentualne zmiany w ordynacjach wyborczych (m.in. czy ważniejsza jest sprawność działania wybranych władz czy szersza reprezentacja wyborców w ciałach przedstawicielskich). Pokłosem spotkania było opracowanie przez ekspertów ankiety, która pozwoli na usystematyzowaną i całościową dyskusję o zmianach w prawie wyborczym. Przyjrzelśmy się także doświadczeniom z ordynacjami wyborczymi w innych krajach regionu pod kątem funkcjonowania rozwiązań, które są rozważane również w Polsce. Efektem tych dyskusji była publikacja „Mieszany system wyborczy w krajach Europy Środkowej i Wschodniej” autorstwa Dawida Sześciły (Zakład Nauki Administracji Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego), przedstawiająca założenia i konsekwencje większościowo-proporcjonalnego systemu wyboru przedstawicieli do parlamentu.

W związku z powracającym co jakiś czas pytaniem o sens i potrzebę ciszy wyborczej, przygotowaliśmy opracowanie „Cisza wyborcza do poprawki”, autorstwa Bartłomieja Michalaka, wskazujące potrzebę doprecyzowania rozwiązań prawnych dotyczących ciszy wyborczej oraz rozważenia zniesienia obowiązku ciszy w internecie.

Demokratyzacja partii politycznych

Rozpoczęliśmy badania dotyczące finansowania partii politycznych ze środków publicznych, które pozwolą ocenić sposób i cele, na jakie wydatkowana jest subwencja oraz rzetelność i przejrzystość rozliczeń. Przeprowadziliśmy m.in. analizę sprawozdań finansowych partii, funduszy pozyskiwanych na prowadzenie biur poselskich i senatorskich, przypadków sankcji nakładanych na partie przez Państwową Komisję Wyborczą oraz przeprowadziliśmy wywiady ze skarbnikami partii, które otrzymują dofinansowanie z budżetu państwa, a także z biegłymi rewidentami i przedstawicielami organizacji pozarządowych zajmującymi się tą problematyką. Badanie będzie podstawą przygotowania rekomendacji odnośnie pożądaných zmian w finansowaniu partii z budżetu.

Przygotowaliśmy raport o funkcjonowaniu partii politycznych, podsumowujący dyskusje w gronie ekspertów i polityków, prowadzone podczas serii seminariów organizowanych w Fundacji w latach 2014–2015. Raport „Partie polityczne a jakość polskiej demokracji” autorstwa dr. Pawła Marczewskiego (dyrektor ds. publikacji w Instytucie Nauk o Człowieku w Wiedniu) uzupełniony o wnioski z ostatnich wyborów parlamentarnych, podejmuje kwestie komunikowania się partii ze społeczeństwem,

przeciwdziałania oligarchizacji i wódzostwu, poprawie jakości programów partyjnych i zwiększenia przejrzystości finansowania. Autor odpowiada na pytanie, jak zreformować partie, by odzyskać dla demokracji tę jedną z fundamentalnych instytucji politycznych.

Demokratyzacja samorządu lokalnego

W lutym wraz z partnerami z koalicji „Obywatele w samorządzie” skupiającej dwanaście organizacji, które w 2014 roku podjęły działania na rzecz zwiększenia roli mieszkańców i radnych w samorządach, zorganizowaliśmy seminarium „Co to znaczy dobry samorząd?” z udziałem 40 przedstawicieli organizacji pozarządowych i ruchów miejskich, samorządowców i ekspertów. Na sesji plenarnej rozmawialiśmy o miejscu samorządu w ustroju państwa i relacjach między nim a władzą centralną. Podczas pracy w grupach omawialiśmy kwestie związane z finansami i mechanizmami polityki lokalnej, współzarządzaniem i udziałem mieszkańców oraz strukturą samorządu terytorialnego. Problemy poruszone w dyskusji podsumowane zostały w publikacji „Pytania o przyszłość polskiego samorządu”, dr. Dawida Sześciły, dostępnej na naszej stronie internetowej.

Działania realizowane przez partnerów	125 833,47 zł
Działania własne (w tym mikrogranty dla organizacji uczestniczących w akcji Masz Głos)	688 148,45 zł
Razem koszty programu	813 981,92 zł

Odpowiedzialne Państwo

Celem programu jest zwiększenie przejrzystości, uczciwości i odpowiedzialności w życiu publicznym. Prowadzimy działania zmierzające do zapewnienia przejrzystości procesu legislacyjnego i otworzenia go na głos obywateli, ograniczenia ryzyka nadużyć i korupcji, nepotyzmu i kumoterstwa, związanych z występowaniem konfliktu interesów, wzmocnienia roli i ochrony prawnej sygnalistów.

Monitorujemy i analizujemy procesy i wydarzenia, które wpływają na przejrzystość życia publicznego, przedstawiamy propozycje poprawy jego standardów. Prowadzimy działania zmierzające do wypracowania, upowszechnienia i wdrożenia rozwiązań służących realizacji idei dobrego rządzenia i odpowiedzialnego państwa.

Program jest kontynuacją działającego w latach 2000–2012 programu Przeciw Korupcji, który doprowadził do wielu istotnych zmian instytucjonalnych i prawnych.

Obywatelskie Forum Legislacji (OFL)

Od kilku lat dążymy do wprowadzenia rozwiązań prawnych zapewniających większą przejrzystość procesu stanowienia prawa. Działania rzecznicze prowadzimy w ramach zainicjowanego przez nas w 2009 roku Obywatelskiego Forum Legislacji (OFL), zrzeszającego osoby uczestniczące w procesie legislacyjnym bądź go monitorujące. W pracach Forum biorą udział: przedstawiciele organizacji pozarządowych, środowisk akademickich i naukowych, kancelarii prawnych oraz profesjonalni lobbyści. W 2011 roku Obywatelskie Forum Legislacji, wsparte przez ekspertów prawa konstytucyjnego, zainicjowało dyskusję o zasadności stworzenia nowych ram prawnych, które uporządkują proces tworzenia prawa, wzmacniając rolę konsultacji społecznych i wprowadzając rozwiązania zwiększające jego przejrzystość.

Od 2014 roku członkowie Forum prowadzą obserwację procesu tworzenia wybranych projektów ustaw rządowych, sprawdzając na ile nowy Regulamin pracy Rady Ministrów oraz wytyczne do przeprowadzania oceny wpływu oraz konsultacji publicznych w ramach rządowego procesu legislacyjnego wpłynęły na poprawę standardów konsultacji publicznych.

W 2016 roku, w związku ze znaczącym zwiększeniem liczby projektów poselskich po wyborach parlamentarnych, obserwacją objęty został parlamentarny etap prac nad ustawami. Wnioski z obserwacji przedstawiane są w kwartalnych komunikatach rozsyłanych m.in. do Kancelarii Premiera, Rządowego Centrum Legislacji, Kancelarii Prezydenta, ministerstw, marszałków Sejmu i Senatu, parlamentarzystów, stowarzyszeń akademickich, naukowych i prawnych oraz do mediów. W minionym roku OFL wydało 3 komunikaty kwartalne, oceniające prawidłowość procesu legislacyjnego 37 projektów ustaw. W raportach z obserwacji członkowie OFL wskazywali na nagminne omijanie przepisów Regulaminu pracy Rady Ministrów, między innymi poprzez nadużywanie trybów specjalnych, ograniczanie konsultacji i prezentowanie projektów rządowych jako projekty poselskie.

W kwietniu, Obywatelskie Forum Legislacji przesłało na ręce Przewodniczącego Stałego Komitetu Rady Ministrów ministra Henryka Kowalczyka krytyczne stanowisko odnoszące się do zapowiedzi wprowadzenia zmian w Regulaminie pracy Rady Ministrów, zakładających odstąpienie od obowiązku przygotowywania założeń i testu regulacyjnego dla rządowych projektów ustaw. W swoim stanowisku członkowie Forum wskazali, że planowane zmiany, oznaczające rezygnację z fundamentów procesu legislacyjnego, doprowadzą do znacznego obniżenia jakości stanowionego prawa. Stanowisko nie spotkało się z reakcją ze strony rządu. Nowy Regulamin prac, przygotowany bez konsultacji, obowiązywać zaczął od 1 czerwca 2016 roku. Od czerwca żaden z projektów ustaw wniesionych do sejmiku nie został poprzedzony etapem stworzenia założeń.

Obserwacje parlamentarnego etapu procesu legislacyjnego zwróciły uwagę członków Forum na brak jakichkolwiek regulacji dotyczących sposobu prowadzenia konsultacji w Sejmiku, upubliczniania informacji o ich organizacji i publikacji na stronach sejmowych nadesłanych opinii. Z postulatem uregulowania zasad organizowania konsultacji sejmowych OFL wystąpiło w lipcu do Marszałka Sejmiku, a następnie, po odpowiedzi szefa Kancelarii Sejmiku, 14 października Fundacja złożyła w tej sprawie petycję do Sejmiku RP.

W lecie członkowie OFL wzięli udział w konsultacjach dokumentu o zasadach udziału obywateli i reprezentowanych przez nich organizacji w procesie podejmowania decyzji przez władze polityczne, opracowywanego przez Radę Europy. Uwagi OFL do dokumentu zostały przesłane 23 sierpnia.

Zespół Ekspertów Prawnych

W 2016 roku, w odpowiedzi na ofensywę legislacyjną rządu wprowadzającego pośpieszenie i z pominięciem konsultacji społecznych oraz debaty parlamentarnej, zmiany szeregu fundamentalnych dla ochrony praw obywatelskich i demokratycznego porządku prawnego aktów prawnych, przy Fundacji ukonstytuował się Zespół Ekspertów Prawnych w składzie Łukasz Bojarski, prezes zarządu Instytutu Prawa i Społeczeństwa INPRiS, Jacek Czaja, prezes Towarzystwa Prawniczego w Lublinie, dr Aleksandra Gliszczyńska-Grabias, Poznańskie Centrum Praw Człowieka Instytutu Nauk Prawnych PAN, dr Piotr Kładoczny, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego, sekretarz zarządu Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, dr hab. Marcin Matczak, Wydział Prawa i Administracji UW, dr hab. Tomasz Pietrzykowski, Katedra Teorii i Filozofii Prawa Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego, dr Anna Śledzińska-Simon, Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii, Katedra Prawa Konstytucyjnego, Uniwersytet Wrocławski, dr Tomasz Zalasinski, radca prawny, Kancelaria Domański, Zakrzewski, Palinka sp.k., prof. dr hab. Fryderyk Zoll, Katedra Prawa Cywilnego Uniwersytetu Jagiellońskiego, profesor Uniwersytetu w Osnabrück.

Celem Zespołu jest formułowanie stanowisk, opinii i ekspertyz na temat przygotowywanych przez rząd i parlament zmian prawnych dotyczących ustroju państwa oraz miejsca instytucji publicznych i obywatelskich w systemie prawa. Członkowie Zespołu prowadzą monitoring projektów aktów prawnych, analizując je przede wszystkim pod kątem zgodności wprowadzanych rozwiązań z Konstytucją RP, ogólnie przyjętymi normami międzynarodowymi oraz demokratycznymi standardami państwa prawa. W swoich analizach oceniają też stopień ingerencji przepisów w prawa człowieka i obywatela oraz kierunek zmian ustrojowych, jaki wytycza stanowione prawo.

Opinie, ekspertyzy i stanowiska Zespołu przedstawiane są rządowi, parlamentowi, instytucjom publicznym i organizacjom obywatelskim, mediom oraz szerokiej opinii publicznej. Zespół przygotowuje też opinie *amicus curiae* w sprawach fundamentalnych dla ochrony porządku prawnego i praw człowieka.

W 2016 roku Zespół Ekspertów Prawnych opublikował trzy stanowiska w sprawie przygotowywanych przez klub parlamentarny partii rządzącej, kolejnych nowelizacji ustaw dotyczących Trybunału Konstytucyjnego oraz jedno stanowisko dotyczące ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego. W styczniu członkowie Zespołu przygotowali w imieniu Fundacji Batorego list przyjaciela sądu (*amicus curiae*) w sprawie oceny konstytucyjności Ustawy z dnia 22 grudnia 2015 roku o zmianie ustawy o Trybunale Konstytucyjnym. 8 marca członek Zespołu, dr hab. Marcin Matczak, reprezentował Fundację w trakcie rozprawy przed Trybunałem, podczas której oceniano konstytucyjność przepisów uchwalonej przez Sejm ustawy. W lipcu Zespół wystąpił do Prezydenta z apelem o niepodpisywanie uchwalonej 22 lipca przez Sejm nowelizacji ustawy o Trybunale Konstytucyjnym, wskazując na niekonstytucyjność wprowadzanych przez nią przepisów, zaprzeczających ustrojowej zasadzie współdziałania oraz podziału i równowagi władzy ustawodawczej, władzy wykonawczej i władzy sądowniczej.

Jesienią 2016 roku Zespół Ekspertów Prawnych wyszedł z inicjatywą zorganizowania publicznej debaty z zespołem ekspertów powołanych przez marszałka Sejmu Marka Kuchcińskiego do przygotowania odpowiedzi na zalecenia Komisji Weneckiej w sprawie nowelizacji ustaw o Trybunale Konstytucyjnym. Debata dotyczyć miała też opublikowanego przez ten zespół raportu, w którym autorzy przedstawili wizję ustroju konstytucyjnego Polski z prymatem władzy legislacyjnej nad abstrakcyjnym porządkiem prawnym, wiodącą rolą parlamentu jako wyraziciela woli narodu i ograniczoną pozycją Trybunału Konstytucyjnego. Wobec odmowy udziału w dyskusji autorów raportu Zespół Ekspertów Prawnych zorganizował publiczną debatę o konstytucyjnym ustroju Polski i sytuacji Trybunału po wprowadzonych przez partię rządzącą zmianach likwidujących jego niezależność. 15 grudnia na konferencji w Fundacji Batorego, z tezami raportu ekspertów Marszałka Kuchcińskiego, polemizowali Tomasz Pietrzykowski, Fryderyk Zoll i Marcin Matczak. Nakreślonej w raporcie wizji ustroju państwa podporządkowanego woli aktualnej większości parlamentarnej przeciwstawili wizję Polski jako demokratycznego państwa prawa, w którym najważniejszym aktem prawnym jest Konstytucja, z zasadą trójpodziału władzy interpretowanej w duchu ich równowagi, z niekwestionowaną niezależnością sądów i trybunałów oraz sądem konstytucyjnym stanowiącym rzeczywistą przeciwwagę dla władzy ustawodawczej. W debacie, która cieszyła się dużym zainteresowaniem mediów i opinii publicznej, wzięło udział wiele uznanych autorytetów prawniczych.

Monitoring wyboru kandydatów na wysokie stanowiska publiczne

W 2016 roku rozpoczęliśmy monitoring procesu wyłaniania przez Sejm, Senat i Prezydenta kandydatów na stanowiska państwowe o istotnym znaczeniu dla funkcjonowania państwa. Naszym celem było dostarczenie opinii publicznej obiektywnych informacji o kompetencjach, doświadczeniu i dorobku zawodowym osób powoływanych do sprawowania tych urzędów, przybliżenie ich poglądów na to, jak zamierzają realizować swoje uprawnienia oraz ocena przebiegu procedury ich wyboru, pod kątem jej rzetelności, przejrzystości i dostępności dla obywateli. Monitoringiem objęliśmy wybory do: Rady Polityki Pieniężnej (styczeń–marzec), Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji i Rady Mediów Narodowych (czerwiec–lipiec) oraz Instytutu Pamięci Narodowej (czerwiec–lipiec). Obserwacje prowadziliśmy we współpracy z partnerami merytorycznymi: Polskim Towarzystwem Ekonomicznym, Ogólnopolską Federacją Organizacji Pozarządowych, Fundacją Ośrodka KARTA.

W ramach monitoringu wysyłaliśmy do wszystkich kandydatów standaryzowany kwestionariusz zawierający szczegółowe pytania pozwalające ocenić kwalifikacje osób ubiegających się o dane stanowisko. Zbieraliśmy ogólnodostępne informacje na temat ich dorobku i ścieżki zawodowej, działalności politycznej, społecznej i eksperckiej. Uczestniczyliśmy w posiedzeniach sejmowych i senackich komisji opiniujących kandydatów. Na stronie internetowej dedykowanej monitoringowi

<http://monitoringkandydatow.org.pl> zamieściliśmy sylwetki kandydatów opracowane na podstawie odesłanych kwestionariuszy i zebranych informacji oraz szczegółowy opis poszczególnych etapów wyłaniania kandydatów, uwzględniający podstawy prawne regulujące procedurę wyborów. Podczas trwania monitoringu na ww. stronie zamieszczaliśmy również szczegółowe informacje z kolejnych etapów procedury wyborów. O ich przebiegu informowaliśmy na bieżąco w mediach społecznościowych (Twitter i Facebook).

Elementem monitoringu miało być publiczne wysłuchanie kandydatów z udziałem publiczności, które pozwoliłoby zapoznać się z ich opiniami na temat roli urzędu, którym mają kierować. Jednak z powodu krótkich, niekiedy wręcz błyskawicznych (jak w wypadku Kolegium IPN czy Rady Mediów Narodowych) terminów, w jakich przeprowadzone zostały wybory, nie udało się go zorganizować. Przeprowadziliśmy jedynie debatę z osobami wybranymi do Rady Polityki Pieniężnej (23 marca) oraz dyskusję o roli Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji i Rady Mediów Narodowych (6 grudnia).

Spostrzeżenia z obserwacji wyborów posłużyły nam do sformułowania wniosków i rekomendacji odnośnie poprawy jawności i przejrzystości procedur oraz wprowadzenia dobrych praktyk dotyczących sposobu wyłaniania osób na ważne stanowiska państwowe tak, aby opinia publiczna mogła poznać kompetencje i kwalifikacje kandydatów, dające im tytuł do sprawowania funkcji. W szczególności zwróciliśmy uwagę na: brak jawności procedury powoływania przez Prezydenta RP kandydatów na najwyższe urzędy oraz informowania o sylwetkach członków mianowanych do najwyższych organów, nieinformowanie przez obie izby parlamentu na stronach internetowych o przystąpieniu do procedury wyboru kandydatów na dany urząd i zamieszczania harmonogramu procesu wyborczego, zbyt krótki czas procedury wyborczej w obu izbach parlamentu, uniemożliwiający opinii publicznej poznanie kompetencji kandydatów, ograniczenie prawa zgłaszania kandydatów wyłącznie do klubów parlamentarnych i grup posłów oraz senatorów bez możliwości nominowania ich przez środowiska eksperckie.

Więcej informacji o monitoringu na stronie monitoringkandydatow.org.pl.

Barometr Ryzyka Nadużyć w zamówieniach publicznych

Zamówienia publiczne to istotny element gospodarki. Wartość tego rynku waha się między 115 a niemal 150 mld złotych (nawet ok. 8% PKB). W raporcie Komisji Europejskiej z 2014 roku na temat skuteczności zwalczania korupcji w krajach członkowskich podkreślono, że wszędzie, także w Polsce, obszar ten jest jednym z najbardziej zagrożonych korupcją i nadużyciami.

Celem projektu, prowadzonego od 2015 roku, jest zwrócenie uwagi opinii publicznej i decydentów na potrzebę zwiększenia przejrzystości procedur zamówień publicznych poprzez stworzenie Barometru Ryzyka Nadużyć – interaktywnego narzędzia internetowego pozwalającego na identyfikację zagrożeń korupcyjnych w procedurach udzielania zamówień publicznych i wskazanie miejsc ich najczęstszego występowania (np. ze względu na tryb przeprowadzania zamówień, kategorię zamawiających, rodzaj zamówień itp.). Barometr ma pełnić funkcję informacyjną i edukacyjną. Korzystać z niego będą zarówno zamawiający, zlecający, czy planujący zlecenie zamówień publicznych, jak i oferenci, a także dziennikarze, eksperci, badacze i zainteresowani tematem obywatele. Liczymy na to, że jego upublicznienie pobudzi debatę o potrzebie doskonalenia systemu zamówień publicznych i posłuży do oceny zmian w prawie zamówień publicznych wprowadzonych w 2014 roku, w wyniku których podwyższono próg ofert „z wolnej ręki”.

Projekt realizowany był we współpracy z portalem Zamówienia 2.0., firmą prowadzącą serwis internetowy gromadzący dane o rynku zamówień publicznych oraz węgierską organizacją Centrum Badań nad Korupcją z Budapesztu, która ma bogate doświadczenie w przygotowywaniu podobnych narzędzi. W pracach nad projektem, w charakterze konsultantów, wspomagali nas pro bono

przedstawiciele kluczowych instytucji i ośrodków eksperckich, zajmujących się rynkiem zamówień publicznych: Tomasz Berdyga (Zamówienia 2.0), Łukasz Burnat, Katarzyna Kreft, Piotr Szymankiewicz (PwC), Wojciech Dorabialski, Jacek Kraska, Michał Polak (Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów), Włodzimierz Dzierżanowski (Grupa Doradcza Sienna Sp. z o.o.); Mariusz Haładyj, Piotr Tefelski (Ministerstwo Gospodarki/Ministerstwo Rozwoju), Krzysztof Izdebski (niezależny ekspert), Karol Kacprzak, Magdalena Koralewska-Zielińska, Dariusz Piasta (Urząd Zamówień Publicznych), Grzegorz Lang (Ministerstwo Gospodarki/Ministerstwo Rozwoju), Maciej Łaszczuk (Łaszczuk i Wspólnicy), Hubert Nowak (Kancelaria Radcy Prawnego Huberta Nowaka), Andrzej Panasiuk (Najwyższa Izba Kontroli), Magdalena Rams, Paweł Trojan (Krajowa Izba Odwoławcza), Ewa Świątkowska, Marta Tomczak (Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju/Ministerstwo Rozwoju), Wojciech Tokarski (Centralne Biuro Antykorupcyjne), Sławomir Wikariak („Dziennik Gazeta Prawna”).

Projekt spotkał się z dużym zainteresowaniem ze strony mediów i instytucji publicznych (w szczególności Urzędu Zamówień Publicznych). W kwietniu zorganizowaliśmy pierwszą konferencję z udziałem przedstawicieli Komisji Europejskiej, na której zaprezentowaliśmy prototyp Barometru. W spotkaniu wzięli udział m.in. prezes Urzędu Zamówień Publicznych oraz wiceminister rozwoju odpowiedzialny za reformę prawa zamówień publicznych oraz blisko stu urzędników, samorządowców, przedstawicieli spółek publicznych, przedsiębiorców i dziennikarzy. W trakcie konferencji dyskutowaliśmy o możliwościach społecznego monitorowania zamówień publicznych oraz zmian w prawie potrzebnych do zwiększenia przejrzystości zamówień i zabezpieczenia ich przed nadużyciami i korupcją. Niektóre rekomendacje i propozycje zgłaszane przez nas na wczesnym etapie realizacji projektu, (np. dotyczące szerszego udostępniania danych o rynku zamówień publicznych), zostały wzięte pod uwagę przez projektodawców przy tworzeniu nowych przepisów o zamówieniach publicznych, które weszły w życie w lipcu 2016 roku.

Barometr Ryzyka Nadużyć jest dostępny na stronie barometrryzyka.pl.

Pakt uczciwości w zamówieniach publicznych

W 2016 roku przystąpiliśmy do międzynarodowego projektu „Pakty Uczciwości – mechanizm obywatelskiej kontroli na rzecz ochrony funduszy UE, etap II”, prowadzonego w 11 państwach Unii Europejskiej ze środków Komisji Europejskiej. Celem projektu, zaplanowanego do końca 2019 roku, jest sprawdzenie możliwości zastosowania tzw. „paktu uczciwości”, stworzonego przez Transparency International po koniec ubiegłego wieku do ochrony środków UE przed nadużyciami oraz zwiększenia transparentności ich wydatkowania w ramach systemu zamówień publicznych.

Przystępując do paktu uczciwości podmiot publiczny i oferenci umawiają się, że w ramach konkretnego przetargu będą postępować w sposób przejrzysty i odpowiedzialny, zarówno na etapie starania się o kontrakt, jak i w czasie jego realizacji. Zgadzą się też na monitorowanie procesu zamówienia przez zewnętrznego obserwatora społecznego. Pakt, czyli specjalna umowa między zamawiającym, wykonawcą i partnerem społecznym, gwarantuje, że żaden z uczestników postępowania przetargowego, poprzez nielegalne czy nieetyczne praktyki, nie przyczyni się do ograniczenia konkurencyjności, wystąpienia nadużyć, czy innych działań, które mogłyby zaszkodzić interesowi publicznemu. Pakt służyć ma budowie zaufania na rynku zamówień publicznych. Ma również walor edukacyjny – pokazuje, że wydawanie pieniędzy podatników odbywać się powinno z zachowaniem najwyższych standardów uczciwości.

Pilotaż projektu w Polsce polega na zaadaptowaniu do polskich warunków koncepcji paktu uczciwości, przetestowaniu jego założeń i sformułowaniu na tej podstawie rekomendacji dla Komisji Europejskiej dotyczących ewentualnego stosowania w przyszłości tej formy kontroli zamówień publicznych finansowanych ze środków UE. Zainteresowanie przeprowadzaniem pilotażowej fazy projektu w Polsce

wyraziło w 2015 roku Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju. Gotowość kontynuacji projektu potwierdziło w 2016 roku Ministerstwo Rozwoju, wybierając inwestycję, która podlegać ma społecznej kontroli. Paktem objęta została inwestycja „Prace na linii kolejowej nr 2 na odcinku Częstochowa-Zawiercie” o wartości ponad 500 mln złotych, prowadzona przez PKP Polskie Linie Kolejowe SA w ramach zamówienia publicznego. W drodze konkursu Komisji Europejskiej na społecznego monitora inwestycji realizowanej ze środków unijnych w Polsce wybrana została Fundacja Batorego. 8 listopada 2016 roku podpisane zostało porozumienie ze spółką PKP PLK, na mocy którego Fundacja Batorego została dopuszczona do bezpośredniej obserwacji procesu zamówienia - od rozpisania przetargu aż do zakończenia realizacji inwestycji w terenie. PKP PLK zobowiązały się do poddania się monitoringowi oraz m.in. do wdrożenia polityki ochrony sygnalistów, pozwalającej na skuteczne wykrywanie naruszeń w obrębie zamówienia. Monitoring rozpoczął się w połowie listopada, z chwilą ogłoszenia przetargu na inwestycję. Przy projekcie współpracują z nami także konsultanci techniczni i prawni, specjalizujący się w projektach infrastrukturalnych: JPL Project Sp. z o.o. oraz Kancelaria Prawa Prywatnego i Gospodarczego Togatus Sławomir Trojanowski.

Wsparcie i ochrona prawna sygnalistów

Od 2009 roku prowadzimy działania na rzecz wzmocnienia ochrony prawnej sygnalistów – osób, które działając w dobrej wierze i w trosce o dobro publiczne, ujawniają nieprawidłowości lub zachowania nieetyczne w miejscu pracy albo środowisku zawodowym, narażając się na marginalizację zawodową, mobbing bądź utratę pracy. W początkowym okresie nasze działania polegały na monitorowaniu sytuacji prawnej osób sygnalizujących nieprawidłowości, rzecznictwie ukierunkowanym na wzmocnienie ich ochrony prawnej, a także skupianiu wokół problematyki sygnalistów przedstawicieli grup i środowisk, których głos ma istotne znaczenie dla poprawy ich statusu oraz odbioru społecznego (związków zawodowych, zawodów prawniczych oraz pracodawców). W ostatnich latach koncentrujemy się na działaniach zmierzających do wprowadzenia w Polsce regulacji dających większą ochronę sygnalistom, prowadzimy też działania informacyjne i edukacyjne, zmierzające do zmiany społecznego nastawienia wobec nich.

Kontynuowaliśmy rozpoczęty rok wcześniej projekt „Polska ustawa o ochronie sygnalistów. W poszukiwaniu poparcia związków zawodowych oraz organizacji pracodawców”, prowadzony w ramach współpracy z Sekretariatem Transparency International z Berlina. Jego celem było zachęcenie partnerów społecznych (związki zawodowe, organizacje pracodawców i rząd) do dyskusji nad celowością ustawowej ochrony sygnalistów oraz przywrócenie zapisów o standardach ich ochrony w rządowym programie przeciwdziałania korupcji na lata 2014–2019. W 2016 roku przeprowadziliśmy 33 wywiady z przedstawicielami organizacji związkowych oraz pracodawcami, sondując ich stosunek do pracowników ujawniających nieprawidłowości w miejscu pracy i opinie na temat potrzeby prawnego uregulowania statusu sygnalistów w Polsce. Zbadaliśmy też, w oparciu o wywiady z zagranicznymi ekspertami oraz analizę aktów prawnych, genezę i funkcjonowanie ustaw o ochronie sygnalistów w wybranych europejskich państwach: Wielkiej Brytanii, Holandii, na Węgrzech i na Słowacji. Wnioski z badań zostały przedyskutowane z przedstawicielami związków zawodowych, biznesu, organizacji pozarządowych i instytucji publicznych podczas dwóch warsztatów: „Jeszcze raz o potrzebie wprowadzenia ustawy o ochronie sygnalistów” (27 kwietnia) i „Sygnalizowanie jako narzędzie zarządzania” (9 maja).

4 lipca, we współpracy z Forum Związków Zawodowych i pod patronatem Rzecznika Praw Obywatelskich, zorganizowaliśmy konferencję o potrzebie i perspektywach wprowadzenia ustawy o ochronie sygnalistów w Polsce. W dyskusji wzięli udział przedstawiciele: Forum Związków Zawodowych, Konfederacji Pracodawców Lewiatan, Biura Rzecznika Praw Obywatelskich, Ministerstwa Rozwoju oraz Pełnomocnik ds. Społeczeństwa Obywatelskiego i Równego Traktowania. Współpraca z Forum Związków Zawodowych zaowocowała wspólnym stanowiskiem na temat kształtu potencjalnej ustawy o ochronie

sygnalistów w Polsce w ramach prowadzonych w sierpniu przez Ministerstwo Sprawiedliwości rządowych prekonsultacji. Materiały i doświadczenia zebrane podczas realizacji projektu zostały przedstawione w raporcie „Sygnaliści w Polsce okiem pracodawców i związków zawodowych”.

W roku 2016 uruchomiliśmy stronę sygnalista.pl, będącą kompendium wiedzy o problematyce „sygnalizowania” (z ang. *whistleblowing*) nieprawidłowości i zagrożeń w miejscu pracy. Na stronie zamieściliśmy m.in. przegląd przepisów i interpretacji prawa polskiego i zagranicznego odnoszącego się do sygnalistów i wewnętrznych systemów raportowania nadużyć, dokumentów opisujących przykładowe mechanizmy sygnalizowania, badania i analizy poświęcone sytuacji sygnalistów opracowane przez ekspertów, instytucje międzynarodowe i organizacje pozarządowe. Znalazły się na niej także historia i materiały z działań podejmowanych przez nas od 2002 roku na rzecz wsparcia i ochrony prawnej sygnalistów: raport z rozmów z sędziami orzekającymi w sprawach sygnalistów, sondaż nt. społecznej percepcji sygnalistów w Polsce, założenia do ustawy o ochronie sygnalistów, filmy edukacyjne pokazujące historie polskich sygnalistów, podsumowanie wywiadów z pracodawcami i pracownikami na temat potrzeby ustawowej ochrony sygnalistów. Na stronie ukazują się aktualne informacje dotyczące problematyki ochrony sygnalistów.

Koszty programu	641 550,01 zł

Otwarta Europa

Celem programu jest promocja aktywnej polityki Polski w Unii Europejskiej oraz w jej najbliższym otoczeniu, przede wszystkim za wschodnią granicą Wspólnoty. Działamy na rzecz przełamywania negatywnych stereotypów w relacjach między Polską i jej sąsiadami, szczególnie Rosjanami i Ukraińcami. Inicjujemy debatę o strategicznych interesach Polski na arenie międzynarodowej oraz najlepszych sposobach ich realizacji. Prezentujemy głosy niezależnych polskich ekspertów w sprawach ważnych dla Polski i Europy. Popularyzujemy wiedzę o relacjach międzynarodowych Polski i ich znaczeniu dla dobrobytu i bezpieczeństwa naszego kraju.

Klub PL_RU

Powołany w 2012 roku Klub PL_RU jest platformą wymiany opinii między przedstawicielami młodego pokolenia polskich i rosyjskich ekspertów, publicystów, działaczy politycznych i społecznych. W organizowanych dwa razy do roku spotkaniach Klubu uczestniczą politolodzy, socjologowie, ekonomiści, historycy idei, antropolodzy kultury, publicyści i komentatorzy życia społeczno-politycznego. Prowadzone przez nich dyskusje służą poznaniu i zrozumieniu polskiego i rosyjskiego sposobu patrzenia na istotne kwestie dotyczące zmian społecznych i kulturowych, polityki wewnętrznej i międzynarodowej oraz przewyższaniu podziałów, uprzedzeń i stereotypów między oboma krajami. Spotkaniom Klubu prowadzonym w formule okrągłego stołu towarzyszą publiczne debaty z udziałem rosyjskich uczestników Klubu.

W 2016 roku zorganizowaliśmy dwa spotkania Klubu PL_RU: 11–12 kwietnia na temat umacniania się tendencji konserwatywnych w obu krajach oraz w dniach 5–6 grudnia o nowych formach aktywności społecznej.

W kwietniowym spotkaniu „Polska. Rosja. Konserwatywna rewolucja?” udział wzięło 10 młodych intelektualistów z Rosji i 15 z Polski. Uczestnicy dyskusji rozmawiali o tym, jaką wizję państwa i społeczeństwa proponuje rosyjski „projekt konserwatywny”, czy jest on jedynie narzędziem polityki Kremla, czy też stanowi odpowiedź na nastroje rosyjskiego społeczeństwa. Dyskutowano o tym, jakie są źródła popularności postaw konserwatywnych w Polsce i w całej Europie. Wprowadzenia do dyskusji wygłosili dr Łukasz Pawłowski („Kultura Liberalna”) i Iwan Preobrażeński (politolog, publicysta, współpracownik Agencji Informacyjnej Rosbałt).

Spotkaniu uczestników Klubu towarzyszyła publiczna debata „Rosyjski zwrot na prawo”, z udziałem Aleksieja Czadajewa (wykładowcy Rosyjskiej Akademii Gospodarki Narodowej i Służby Państwowej przy Prezydencie Federacji Rosyjskiej), Artemija Maguna (Europejski Uniwersytet w Petersburgu), Jekateriny Kuzniecovej (Centrum Badania Społeczeństwa Postindustrialnego), Iwana Preobrażeńskiego i Marii Sniegowej (Columbia University). Dyskutowano o podobieństwach i różnicach między polskim a rosyjskim „konserwatywnym zwrotem”. Za wspólne w obu krajach uznano silne przeciwstawianie wartości

konserwatywnych wartościom liberalnym, dominującym w poprzednich dekadach. Zwrócono jednak uwagę na odmienne pojmowanie tych wartości w obu krajach: w Polsce znacznie silniej związanych ze sferą religijną, w Rosji – z potęgą państwa.

Tego samego dnia grupa rosyjskich gości: Natalia Burlinowa (Fundacja Wsparcia Dyplomacji Publicznej), Michaił Niemcew (Rosyjska Akademia Gospodarki Narodowej i Służby Państwowej przy Prezydencie Federacji Rosyjskiej) i Mark Simon (Centrum Teoretycznej i Stosowanej Politologii Rosyjskiej Akademii Gospodarki Narodowej i Służby Państwowej przy Prezydencie Federacji Rosyjskiej) spotkała się ze studentami Szkoły Głównej Handlowej na debacie „Polska. Rosja. Czy jesteśmy świadkami konserwatywnej rewolucji”. Spotkanie współorganizowało Studenckie Koło Naukowe Spraw Zagranicznych.

Grudniowe spotkanie Klubu poświęciliśmy problemowi aktywności społecznej w Polsce i w Rosji i jej relacji do polityki i „polityczności”. W spotkaniu udział wzięło 8 osób z Rosji i 10 z Polski. Uczestnicy dyskutowali o możliwości apolitycznego działania w życiu publicznym. Zastanawiano się, czy apolityczność jest wartością, która uwiarygodnia działania, czy też przeszkodą w skutecznym rozwiązywaniu problemów. Omawiając aktualne wydarzenia, takie jak działalność Komitetu Obrony Demokracji w Polsce czy kryzys rosyjskiej opozycji, dyskutowano o podobieństwach i różnicach aktywności społecznej w Polsce i w Rosji oraz o tym, czego możemy się od siebie wzajemnie nauczyć. Wprowadzenia do dyskusji przygotowała dr Marta de Zuniga (Uniwersytet Warszawski, „Laboratorium Więzi”) i Iwan Preobrażeński.

Spotkaniu Klubu towarzyszyła publiczna debata „Dobra zmiana. Spojrzenie z Moskwy”, prowadzona przez Katarzynę Pełczyńską-Nałęcz (Fundacja Batorego) z udziałem Aleksieja Czadajewa, Iwana Preobrażeńskiego i Pawła Puczkowa (współpracownik Aleksieja Nawalnego), podczas której rozmawiano o tym, jak w Rosji ocenia się zmiany zachodzące w polskiej polityce po wygranych przez Prawo i Sprawiedliwość wyborach. Rosyjscy uczestnicy Klubu przyznali, że zmiany te nie są rzetelnie relacjonowane i analizowane w rosyjskich mediach. Stąd też rosyjskie społeczeństwo w przeważającej większości nie zna i nie rozumie zachodzących w Polsce zmian i pozostaje wobec nich obojętne. Iwan Preobrażeński i Paweł Puczkow zwrócili uwagę, że wprowadzane przez PiS zmiany podważające zasady państwa prawa są na rękę władzom na Kremlu. Wraz z zakwestionowaniem przez PiS osiągnięć demokratycznych przemian, jakie dokonały się w Polsce po 1989 roku, niezależne środowiska w Rosji straciły przykład udanej transformacji ustrojowej, do którego mogły się odwoływać.

Forum Polska-Ukraina

Zainicjowane przez nas w 2012 roku Forum Polska-Ukraina gromadzi polityków, ekspertów, działaczy pozarządowych, dziennikarzy oraz liderów opinii publicznej z Polski i Ukrainy. Odbytujące się w formule okrągłego stołu cykliczne spotkania służą wymianie idei i poglądów między przedstawicielami obu narodów, pomagają w zrozumieniu sytuacji politycznej i społecznej w obu krajach i budowie porozumienia między oboma społeczeństwami. Dyskusje wychodzą poza problemy relacji dwustronnych i koncentrują się na sprawach istotnych dla obu krajów: zarówno tych dotyczących problemów wewnętrznych, jak i polityki międzynarodowej czy wyzwań globalnych. Dyskusjom w formule okrągłego stołu towarzyszą debaty i konferencje z udziałem ukraińskich uczestników, otwarte dla szerokiej publiczności.

W 2016 roku, dzięki współpracy z Międzynarodową Fundacją „Odrodzenie” z Ukrainy, zorganizowaliśmy dwa spotkania Forum: na wiosnę w Kijowie i jesienią w Warszawie.

Głównym tematem czwartego spotkania Forum, które odbyło się 23–24 maja była sytuacja Polski i Ukrainy w kontekście polityki europejskiej. Rozmawiano o tym, czy wobec znaczącej zmiany polityki zagranicznej w Polsce po objęciu rządów przez Prawo i Sprawiedliwość oraz otwartego konfliktu

z Komisją Europejską, spowodowanego nierespektowaniem wyroków Trybunału Konstytucyjnego, Polska może nadal być adwokatem integracji Ukrainy z Unią Europejską. Zastanawiano się, na ile w sytuacji trwającego konfliktu z Rosją władze Ukrainy są w stanie zreformować kraj. Wśród uczestników Forum (17 osób z Polski i 22 z Ukrainy) znaleźli się politycy, eksperci, dziennikarze i działacze pozarządowi zajmujący się polityką zagraniczną i obronną, kwestiami gospodarczymi oraz polityką informacyjną. Wprowadzenia do dyskusji przygotowali: Aleksander Smolar (prezes Fundacji Batorego) oraz Ołeksandr Suszko (prezes Międzynarodowej Fundacji Odrodzenie).

Spotkaniu Forum towarzyszyła konferencja „Polska w świecie” z udziałem polskich polityków i ekspertów, poświęcona polityce polskiego rządu w kraju i na arenie międzynarodowej po objęciu władzy przez Prawo i Sprawiedliwość. Uczestnicy dyskusji spierali się o to, jakie znaczenie dla polskiej polityki zagranicznej mają zmiany wprowadzane przez nowe władze. Wobec krytyki tych działań w UE i w Stanach Zjednoczonych zastanawiano się, czy Polska może nadal być wzorem dla Ukrainy w budowie dojrzałej demokracji liberalnej.

W pierwszej sesji, o polityce wewnętrznej Polski po wyborach parlamentarnych 2015 roku, swoją ocenę działań władz przedstawili Paweł Kowal (były wiceminister spraw zagranicznych i współprzewodniczący komitetu współpracy parlamentarnej Ukraina-UE), prof. Zdzisław Krasnodębski (poseł do Parlamentu Europejskiego, Prawo i Sprawiedliwość), Barbara Nowacka (współprzewodnicząca partii Twój Ruch, liderka koalicji Zjednoczonej Lewicy w wyborach parlamentarnych 2015 roku) i Aleksander Smolar (prezes Fundacji Batorego). Dyskusję prowadził Taras Woźniak (redaktor naczelny czasopisma „Ji”). W drugiej sesji „Polska i świat: zmiany pozycjonowania i postrzegania”, poświęconej ocenie polityki zagranicznej polskiego rządu, głos zabrali: dr Włodzimierz Cimoszewicz (były minister spraw zagranicznych i były premier RP), Adam Szłapka (poseł na Sejm, sekretarz generalny partii Nowoczesna) i dr hab. Przemysław Żurawski vel Grajewski (politolog, członek Narodowej Rady Rozwoju przy Prezydencie RP). Sesję prowadził Ołeksandr Suszko.

Kolejne, piąte Forum Polska-Ukraina odbyło się w Warszawie w dniach 10–11 października. Spotkanie poświęcone było dyskusji o polityce tożsamości w Polsce i na Ukrainie. Podczas spotkania rozmawiano o tym, jak i kto ją tworzy oraz jaką rolę w kształtowaniu współczesnej polskiej tożsamości odgrywa polityka historyczna i jakim celom służy. Zastanawiano się również, jak przezwyciężyć problemy i budować dialog między Polską a Ukrainą z poszanowaniem pamięci o historii obu narodów. W dyskusji uczestniczyło 12 osób z Ukrainy i 31 z Polski: politycy, eksperci, historycy i publicyści. Spotkanie prowadzili Aleksander Smolar oraz Ołeksandr Suszko.

Warszawskiemu spotkaniu Forum towarzyszyła publiczna debata „Ukraina – budowanie współczesnej tożsamości”, poświęcona formowaniu ukraińskiego narodu politycznego i ukraińskiej pamięci historycznej. W pierwszej części – z udziałem Iryny Bekeszki (socjolożka z Fundacji Inicjatyw Demokratycznych im. Ilka Kuczeriwa), Wołodymyra Fesenki (politolog z Centrum Analitycznego „Penta”), Pawła Kazarina (dziennikarz) i Andrija Portnowa (Uniwersytet Humboldta w Berlinie) mówiono o tym, jak zmieniała się tożsamość ukraińska w ostatnich latach i jaki wpływ na ten proces miała rewolucja godności i agresja Rosji na wschodniej Ukrainie. W drugiej sesji Ihor Iljuszyn (historyk), Wachtang Kipiani (dziennikarz, redaktor naczelny portalu Prawda historyczna), Borys Tarasiuk (deputowany do Rady Najwyższej Ukrainy – partia „Batkiwszczyna”) i Ołeksandr Suszko (prezes Fundacji Odrodzenie) dyskutowali o miejscu, jakie w ukraińskiej pamięci zajmuje dziś druga wojna światowa, okres dominacji sowieckiej oraz stosunek do ukraińskich ruchów narodowo-wyzwoleńczych ubiegłego wieku. Rozmawiano o dekomunizacji, rzezi wołyńskiej oraz wpływie ukraińskiej polityki historycznej na stosunki z sąsiadami. Dyskusje moderowali Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz, dyrektorka programu Otwarta Europa, oraz Aleksander Smolar, prezes Fundacji Batorego.

Analiza polskiej polityki zagranicznej

W minionym roku prowadziliśmy monitoring polityki zagranicznej Polski i UE. Przygotowywaliśmy analizy i oceny różnych aspektów stosunków międzynarodowych, szczególnie pod kątem ich implikacji dla polityki Polski i Unii Europejskiej. Formułowaliśmy rekomendacje dotyczące pożądanych kierunków zmian polityki zagranicznej Polski. Przedstawialiśmy opinie w sprawach będących przedmiotem debaty europejskiej.

„Jaka zmiana? Perspektywy i założenia polityki zagranicznej rządu PiS”

W maju opublikowaliśmy podsumowanie polityki zagranicznej rządu pół roku po przejściu władzy przez Prawo i Sprawiedliwość. W analizie pt. „Jaka zmiana? Perspektywy i założenia polityki zagranicznej rządu PiS”, grupa współpracujących z Fundacją ekspertów ds. międzynarodowych, w składzie: Adam Balcer (WiseEuropa), Piotr Buras (Warszawskie Biuro Europejskiej Rady Spraw Zagranicznych [ECFR]), Grzegorz Gromadzki (Fundacja Batorego) i Eugeniusz Smolar (Centrum Stosunków Międzynarodowych) opisała wpływ ideowych założeń polityki rządu Prawa i Sprawiedliwości na istotną reorientację polskiej polityki zagranicznej, szczególnie europejskiej. Analiza była przedmiotem debaty eksperckiej w gronie politologów, polityków, ekspertów ds. międzynarodowych i publicystów. Została także zaprezentowana podczas śniadania prasowego dziennikarzom największych polskich redakcji i korespondentom zagranicznym. Raport był rozpowszechniany w wersji polskiej i angielskiej. Cieszył się dużym zainteresowaniem w środowiskach eksperckich i politycznych, był też szeroko komentowany w mediach. 10 czerwca zorganizowaliśmy w Fundacji publiczną dyskusję z udziałem Konrada Szymańskiego, wiceministra ds. europejskich, sekretarza stanu w MSZ, który polemizował z tezami zaprezentowanymi przez autorów raportu.

„Jak uniknąć rozmów ponad naszymi głowami? Polska wobec Rosji w dobie konfrontacji”

W październiku opublikowaliśmy analizę na temat rosnącego znaczenia relacji z Rosją w obliczu poważnych zagrożeń, jakie dla bezpieczeństwa Polski i Europy stwarza polityka Kremla po aneksji Krymu i konflikcie we wschodniej Ukrainie. Tekst „Jak uniknąć rozmów ponad naszymi głowami? Polska wobec Rosji w dobie konfrontacji” autorstwa dyrektorki programu Otwarta Europa Katarzyny Pełczyńskiej-Nałęcz wskazuje na konieczność sformułowania aktywnej polityki polskiej wobec Rosji i włączenia się Polski w proces rozwiązywania ukraińsko-rosyjskiego konfliktu na poziomie stosunków Unia Europejska–Rosja.

Tezy opracowania i rekomendacje autorki dotyczące polityki polskiej wobec Rosji zostały przedstawione 7 października podczas debaty eksperckiej z udziałem przedstawicieli MSZ, Kancelarii Prezydenta, ekspertów i publicystów zainteresowanych problematyką polityki wschodniej. Zebrani dyskutowali m.in. o tym, czy powrót do dialogu z Rosją jest możliwy i czy leży w interesie naszego kraju oraz jaka może być rola Warszawy w kształtowaniu relacji Unia Europejska–Rosja. Tezy raportu prezentowaliśmy także podczas publicznych dyskusji, między innymi debaty „Pożegnanie z mitami, czyli o trudnej prawdzie w stosunkach polsko-rosyjskich”, zorganizowanej w styczniu 2017 roku w Bibliotece m.st. Warszawy w ramach cyklu „Debaty Międzynarodowe”. Analiza została rozesłana do instytucji i osób zajmujących się polityką międzynarodową. Była także komentowana w szeregu publikacji prasowych i wywiadów.

„Polacy wobec UE: koniec konsensusu”

W grudniu opublikowaliśmy kolejny raport zespołu ekspertów na temat polityki zagranicznej Polski pokazujący, na ile postrzeganie polityki zagranicznej przez Polaków wpływa na sposób jej prowadzenia

przez Prawo i Sprawiedliwość, a na ile polityka tej partii kreuje nastroje społeczne na temat UE. W raporcie „Polacy wobec UE: koniec konsensusu” autorzy: Adam Balcer, Piotr Buras, Grzegorz Gromadzki i Eugeniusz Smolar, na podstawie przeanalizowanych badań opinii publicznej stawiają tezę, że 80% poparcie dla członkostwa Polski w UE nie przekłada się na zgodę Polaków dla głębszej integracji politycznej i ekonomicznej. Zdaniem autorów w sytuacji kryzysu UE, przy braku alternatywnej wizji obecności Polski w Europie, eurosceptyczna polityka PiS może zatem zdobywać coraz więcej zwolenników.

Raport prezentowany był 12–14 grudnia na seminarium z udziałem ekspertów i publicystów od spraw międzynarodowych, na śniadaniu prasowym dla przedstawicieli mediów ogólnopolskich i korespondentów mediów zagranicznych, oraz w Sejmie na spotkaniu z udziałem członków Parlamentarnego Zespołu ds. przyszłości Unii Europejskiej.

Wszystkie raporty i analizy znajdują się w wersji polskiej i angielskiej na stronie batory.org.pl.

Forum debaty wschodniej

W roku 2016 zorganizowaliśmy dwa spotkania z udziałem ukraińskich gości, debatę publiczną na temat wyzwań stojących przed polityką ukraińską oraz dyskusję ekspercką poświęconą dialogowi wokół rzezi wołyńskiej.

Deбата: „Ukraina. Nowy rząd, stare wyzwania”

W związku ze zmianą rządu na Ukrainie i zastąpieniu na stanowisku premiera Arsenija Jaceniuka przez Wołodymyra Hrojsmana, w dniu 27 czerwca 2016 zorganizowaliśmy publiczną debatę „Ukraina. Nowy rząd, stare wyzwania?” – o najważniejszych zadaniach stojących przez nową radą ministrów mówił Leszek Balcerowicz, były polski wicepremier a obecnie przedstawiciel prezydenta Ukrainy Petro Poroszenko w Radzie Ministrów Ukrainy. W drugiej części spotkania próby dokonania bilansu pomaganowej ukraińskiej polityki i nakreślenia perspektyw na przyszłość, podjęli się: Oksana Neczyporenko (Inicjatywa Reanimacyjny Pakiet Reform), Ihor Umański (były wiceminister finansów Ukrainy) i Maria Zołkina (Fundacja Demokratyczne Inicjatywy im. Ilko Kuczeriwa).

Dyskusja ekspercka: „Wołyń 1943 – granice kompromisu”

24 listopada zorganizowaliśmy ekspercką dyskusję „Wołyń 1943 – granice kompromisu” z udziałem historyków badających wydarzenia na Wołyniu, politologów, socjologów i publicystów z Polski. Punktem wyjścia do dyskusji była książka historyka Grzegorza Motyki (INP PAN), w której autor zaproponował kompromisowe rozwiązanie sporu o Wołyń. Komentarz do jego słów wygłosili Piotr Skwieciński („wSieci”) i Michał Sutowski („Krytyka Polityczna”).

Nagrania z obu debat dostępne są na stronie internetowej Fundacji oraz kanale Fundacji w serwisie YouTube.

Koszty programu	497 165,18 zł

Warszawskie Biuro ECFR

Warszawskie Biuro Europejskiej Rady Spraw Zagranicznych jest częścią paneuropejskiego think tanku działającego od 2007 roku w siedmiu stolicach Unii Europejskiej. Celem ECFR jest prowadzenie badań i animowanie rzeczowej debaty o sprawach międzynarodowych oraz promowanie spójnej, skutecznej, opartej na wartościach europejskiej polityki zagranicznej. ECFR wydaje corocznie kilkanaście publikacji na tematy związane z polityką zagraniczną Unii Europejskiej, przygotowuje raporty i analizy, organizuje konferencje i debaty publiczne, seminaria i dyskusje eksperckie.

Rok 2016 był dla ECFR rokiem szczególnym w związku ze zmienioną sytuacją polityczną w Polsce. Nieufny wobec UE i głębszej integracji kurs nowego rządu RP sprawił, że cele ECFR – praca na rzecz wspólnej polityki zagranicznej oraz wzmacniania UE – przyszło realizować w otoczeniu politycznym mniej przychylnym niż w przeszłości. Działania Warszawskiego Biura ECFR musiały uwzględnić ten odmienny kontekst. Podobnie jak w latach ubiegłych praca Biura koncentrowała się na wspieraniu działalności analitycznej ECFR w aspektach dotyczących Polski i regionu Europy środkowo-wschodniej, upowszechnianiu analiz i rekomendacji przygotowanych przez ekspertów ECFR oraz organizacji spotkań, zarówno w formule publicznych debat otwartych dla szerszej publiczności, jak i zamkniętych spotkań eksperckich poświęconych polityce zagranicznej dla przedstawicieli korpusu dyplomatycznego, instytucji państwowych, środowisk eksperckich, akademickich i biznesowych.

W 2016 roku najważniejszym publicznym wydarzeniem organizowanym przez Warszawskie Biuro ECFR, przy wsparciu Fundacji Heinricha Bölla oraz firmy Orange, był „Świat pod lupą: Warszawskie spotkania międzynarodowe” (3–4 czerwca), impreza skierowana do szerszej publiczności niż tradycyjni odbiorcy działań eksperckich ECFR. W cyklu otwartych debat, warsztatów, pokazów filmowych, poświęconych szeroko pojętej problematyce międzynarodowej odbywających się przez dwa dni w Muzeum POLIN, wzięło udział ponad 500 uczestników. Celem tego przedsięwzięcia było upowszechnianie wiedzy o świecie i pogłębiona dyskusja o miejscu Polski w Europie w zmienionej rzeczywistości politycznej. Ważnym elementem był udział grupy nauczycieli historii i wiedzy o społeczeństwie, dla których zorganizowane zostały seminaria, we współpracy z Centrum Edukacji Obywatelskiej, poświęcone prowadzeniu lekcji dotyczących problematyki międzynarodowej oraz wielokulturowości. „Świat pod lupą” organizowany był we współpracy z wieloma partnerami takimi jak: Kolegium Europy Wschodniej, Center for European Policy Analysis w Waszyngtonie, dystrybutor filmów dokumentalnych Against Gravity, Urząd Miasta St. Warszawy.

Warszawskie Biuro ECFR było także, podobnie jak w latach ubiegłych, jednym z głównych partnerów merytorycznych Europejskiego Forum Nowych Idei w Sopocie (30 września). Tym razem w roli organizatora jednej z głównych sesji plenarnych „Nowy globalny nieład – co czeka świat i Europę?”, w której udział wzięła niemiecka ekspertka Ulrike Guerot oraz eurodeputowani Elmar Brok i Janusz Lewandowski.

Debaty i seminaria

W ramach regularnej działalności polegającej na upowszechnianiu badań i wiedzy eksperckiej Warszawskie Biuro ECFR zorganizowało w 2016 roku szereg debat publicznych i seminariów zamkniętych dla polskich dyplomatów i ekspertów, służących wymianie poglądów i prezentacji wyników pracy ECFR z udziałem analityków ECFR:

25 stycznia odbyła się konferencja ekspercka „Jak geopolityczne rywalizacje zagrażają bezpieczeństwu południowo-wschodniej i wschodniej Azji” z udziałem m.in. Volkera Stanzela (ECFR) oraz japońskich ekspertów prof. Kubo i Sakamoto,

9 lutego zorganizowaliśmy seminarium eksperckie „Polska, Niemcy i przyszłość polityki wschodnioeuropejskiej”, w którym głównym mówcą był Hans-Peter Hinrichsen, kierownik referatu ds. Rosji w niemieckim MSZ,

25 lutego prezentowaliśmy European Foreign Policy Scorecard, flagową publikację ECFR podsumowującą politykę zagraniczną UE w 2015 roku. Towarzyszyła jej debata publiczna „Jak kryzysy międzynarodowe zmieniają UE” z udziałem Vairy-Vike Freibergi, byłej prezydent Łotwy, Josefa Janninga, szefa berlińskiego biura ECFR oraz byłego premiera Polski Włodzimierza Cimoszewicza,

10 marca odbyła się konferencja otwarta „Kryzys Uchodźczy: Opcje dla Europy” z udziałem wielu międzynarodowych ekspertów m.in. z Turcji, Serbii, Niemiec, Holandii i Grecji,

17 marca, podobnie jak w 2015 roku, wraz z German Marshall Fund zorganizowaliśmy zamkniętą konferencję ekspercką „Polityka transatlantycka wobec Rosji” z udziałem m.in. wysokich przedstawicieli administracji Baracka Obamy oraz niemieckiego MSZ,

18 maja odbyło się seminarium eksperckie „Francja sześć miesięcy po ataku w Paryżu” z szefem paryskiego biura ECFR Manuelam Lafont Rapnouil,

31 maja zorganizowaliśmy publiczną debatę „Scenariusze dla Wschodniego Sąsiedztwa: Dokąd zmierza Rosja i co to znaczy dla Polski i UE” z udziałem Nikolaja Petrova (visiting fellow, ECFR), Witolda Rodkiewicza (Ośrodek Studiów Wschodnich) i Andrew Wilsona (ECFR) wokół publikacji tego ostatniego na tytułowy temat,

20 czerwca, trzy dni przed referendum o wyjściu Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej, zorganizowaliśmy dla grupy polskich dziennikarzy konferencję wideo z Markiem Leonardem, dyrektorem ECFR w Londynie, na temat możliwego Brexitu,

21 czerwca zorganizowaliśmy zamknięty okrągły stół dla polskich ekspertów i dyplomatów z Josefem Janningiem (ECFR) na temat „Wyzwanie dla spójności Europy: ścieżka dla Europy Centralnej i Wschodniej”,

16 września odbyła się debata „Amerykańskie wybory, europejski dylemat: UE i USA w świecie po erze Obamy” z udziałem Jeremy’ego Shapiro (dyrektor ds. badań ECFR), Marcina Zaborowskiego (Center for European Policy Analysis CEPA) oraz Sylke Tempel, red. naczelnej niemieckiego pisma „Internationale Politik”,

23 września miał miejsce wykład publiczny profesora Kunihiko Miyake (Instytut Studiów Globalnych w Tokio) „Kryzys porządku międzynarodowego: perspektywa wschodnioazjatycka” połączony z dyskusją z Mathieu Duchâtel (ECFR, specjalista od spraw bezpieczeństwa w Azji Wschodniej),

7 października zorganizowaliśmy dyskusję „Jak Berlin przewodzi Europie. Niemieckie dylematy, środkowoeuropejskie obawy” z udziałem Almut Möller (ECFR, szefowa biura berlińskiego), Michała Kořana

(Instytut Stosunków Międzynarodowych w Pradze) i Marka A. Cichockiego z Centrum Europejskiego Natolin,

11 października odbyło się seminarium eksperckie na temat przyszłości Trójkąta Weimarskiego z udziałem Martina Koopmanna, szefa Fundacji na Rzecz Porozumienia Europejskiego z Genshagen w Niemczech,

18 października odbyła się debata publiczna „Wyścig o Eurazję. UE wobec rosyjskich i chińskich projektów integracyjnych” z udziałem François Godement (ECFR) i Witolda Rodkiewicza (warszawski Ośrodek Studiów Wschodnich),

22 listopada podczas debaty prezentującej raport ECFR o Ukrainie, o tym, jak UE powinna wspierać ukraińską transformację rozmawiali w Warszawie: Gustav Gressel (ECFR), Yevhen Hlibovytsky (niezależny analityk ukraiński) i Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz, dyrektorka programu Otwarta Europa Fundacji Batorego,

25 listopada odbyła się publiczna debata z udziałem Mikołaja Dowgielewicza z Europejskiego Banku Inwestycyjnego w Brukseli i Sylvie Kauffmann („Le Monde”) „Kluczowe decyzje dla Europy”, poświęconą wyborom we Francji i Niemczech w 2017 roku,

5 grudnia Warszawskie Biuro ECFR było gospodarzem panelu poświęconego kryzysowi migracyjnemu na konferencji „Europejskie podsumowanie roku. Spojrzenie na główne wyzwania UE”, organizowanej przez Komisję Europejską w Warszawie. W panelu udział wzięli Gerald Knaus (European Stability Initiative), Rainer Münz (Komisja Europejska) i Vessela Tscherneva (ECFR, Sofia).

Poranne spotkania dyskusyjne

W 2016 roku kontynuowaliśmy cykl porannych spotkań dyskusyjnych poświęconych aktualnym problemom międzynarodowym dla ambasadorów i dyplomatów akredytowanych w Polsce, czołowych polskich ekspertów ds. międzynarodowych, przedstawicieli biznesu. Na spotkania, organizowane we współpracy z Fundacją Heinricha Bölla w Warszawie, w charakterze gościa honorowego i głównego prelegenta zapraszamy wybitnych polityków i ekspertów spraw zagranicznych z Europy i ze świata. W ramach cyklu rozmawialiśmy:

20 stycznia – z Fabrizio Leggerim, szefem Frontexu, na temat kryzysu uchodźczego,

25 lutego – z Vairą Vike-Freiberg, byłą prezydent Łotwy, na temat Rosji i bezpieczeństwa europejskiego,

6 kwietnia – z Ralfem Fücksem, szefem Fundacji Heinrich Bölla, na temat roli Niemiec w Europie,

1 czerwca – z Nikolajem Petrowem, visiting fellow w ECFR, na temat sytuacji wewnętrznej w Rosji,

16 września – z Jeremy Shapiro, dyrektorem ds. badań ECFR, na temat wyborów prezydenckich w USA,

19 października – z François Godementem, szefem programu azjatyckiego ECFR, na temat polityki zagranicznej Chin,

22 listopada – z Yevhenem Hlibovytskym, niezależnym analitykiem ukraińskim, na temat stanu reform na Ukrainie.

Koszty programu	587 143,37 zł

Przeciwdziałanie Uzależnieniom

Regionalny Program Przeciwdziałania Uzależnieniom zajmuje się współpracą ze specjalistami w dziedzinie terapii alkoholizmu i narkomanii w krajach Europy Wschodniej. Do tematyki naszych szkoleń należą programy zapobiegania agresji i przemocy domowej, często współwystępującej w rodzinach alkoholowych. Jednym z ważnych kierunków naszych działań jest tworzenie i doskonalenie programów terapii dla osób uzależnionych przebywających w zakładach karnych. Stale współpracujemy ze służbą penitencjarną w Polsce, organizując staże dla pracowników więziennictwa w oddziałach „Atlantis” m.in. w Warszawie, Barczewie i Grudziądzu. Wspieramy publikacje popularyzujące wiedzę o uzależnieniach i metodach terapii opartych na partnerstwie profesjonalistów z grupami wzajemnej pomocy takimi jak AA czy Al-Anon. Od kilku lat współorganizujemy szkolenia specjalistyczne w dziedzinie terapii uzależnień dla polskich terapeutów pracujących ze środowiskami polonijnymi w Europie Zachodniej. W 2016 roku zorganizowaliśmy cykl warsztatów dla ukraińskich psychologów, psychiatrów i pracowników socjalnych zajmujących się pomocą ofiarom traumy wojennej (cywilnym i wojskowym). Do tych szkoleń włączyliśmy polskich specjalistów z Wojskowego Instytutu Medycznego.

Seminaria w Polsce

Zorganizowaliśmy dziewięć seminariów i warsztatów w Polsce. Cztery dla polskich lekarzy i psychologów dotyczące zapobiegania agresji wśród młodzieży oraz systemowego podejścia do terapii uzależnień i problemów rodzin alkoholowych (m.in. we współpracy z Gdańskim Uniwersytetem Medycznym). W pięciu szkoleniach dla uczestników z krajów regionu zajmowaliśmy się terapią alkoholików przebywających w zakładach karnych oraz współdziałania profesjonalnych terapeutów z grupami wsparcia dla uzależnionych.

Seminaria za granicą

Zorganizowaliśmy 12 seminariów i warsztatów nt. terapii uzależnień i współuzależnienia oraz traumy wojennej: czterokrotnie we Lwowie, dwa razy w Tallinie, w Edynburgu, Londynie, Birmingham, Warnie, Tallinie, Sofii i Kiszyniowie.

Praktyki i staże

Czterech pracowników więziennictwa z Kirgistanu odbyło pięciodniowy staż w oddziale „Atlantis” w Zakładzie Karnym w Barczewie.

Konferencje

Sfinansowaliśmy udział jednej osoby z Gruzji w międzynarodowej konferencji w Krakowie nt. metod pracy ze sprawcami przemocy oraz dofinansowaliśmy konferencję medyczną nt. pomocy osobom współuzależnionym (Gdański Uniwersytet Medyczny – 140 uczestników).

Publikacje

Przygotowaliśmy w wersji elektronicznej 57 numer biuletynu ArkA (wydanie polskie) oraz 24 numer wersji rosyjskiej. Przygotowaliśmy tłumaczenie na język rosyjski skryptu do pracy ze sprawcami przemocy oraz bułgarskie tłumaczenie publikacji ABC Wychowania.

Koszty programu	1 091 519,03 zł

Skrócone sprawozdanie finansowe

Wprowadzenie

Podstawą skróconego sprawozdania finansowego Fundacji im. Stefana Batorego jest sprawozdanie finansowe za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2016 r. przygotowane zgodnie z ustawą z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2016 r. poz. 1047 z późniejszymi zmianami), wydanymi na jej podstawie przepisami wykonawczymi oraz innymi obowiązującymi przepisami prawa. Skrócone sprawozdanie finansowe zawiera bilans sporządzony na dzień 31 grudnia 2016 r., rachunek zysków i strat za rok obrotowy kończący się tego dnia oraz powiązane informacje dotyczące przychodów i kosztów. Sprawozdanie to nie zawiera zestawienia zmian w funduszu własnym oraz rachunku przepływów pieniężnych, opisu znaczących zasad rachunkowości i innych informacji i objaśnień wymaganych przez Ustawę o Rachunkowości, wydane na jej podstawie przepisy wykonawcze oraz inne obowiązujące przepisy. W związku z powyższym, w celu uzyskania pełnego zrozumienia sprawozdania finansowego, skrócone sprawozdanie finansowe należy czytać łącznie z rocznym sprawozdaniem finansowym, z którego skrócone sprawozdanie finansowe zostało wyodrębnione.

Koszty (w PLN)

Programy	32 118 484,54
Zwroty dotacji udzielonych w latach poprzednich	(10 496,73)
Administracja (w tym 865 801,15 zł koszty administracyjne programu Obywatele dla Demokracji)	2 799 255,11
Amortyzacja	826 221,74
Razem	35 733 464,66

Koszty programowe (w PLN)

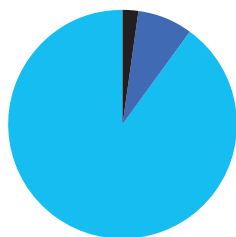
Programy dotacyjne	28 310 030,39
Obywatele dla Demokracji	19 525 849,89
Demokracja w Działaniu	4 384 778,50
Dla Białorusi	2 645 233,42
Równe Szanse i Fundusze Powierzone	1 754 168,58
Programy operacyjne	3 808 454,15
Debaty Fundacji Batorego	177 094,64
Masz Głos, Masz Wybór	813 981,92
Odpowiedzialne Państwo	641 550,01
Otwarta Europa	497 165,18
Warszawskie Biuro ECFR	587 143,37
Przeciwdziałanie Uzależnieniom	1 091 519,03
Razem	32 118 484,54

Dotacje i darowizny (w PLN)

Biuro Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego, Bruksela	19 520 486,48
Instytut Społeczeństwa Otwartego, Budapeszt	6 425 153,26
Fundacja Promocji Społeczeństwa Otwartego, Nowy Jork, USA	944 522,66
Wpłaty 1% podatku od osób fizycznych	443 265,08
Transparency International Berlin	127 671,19
Prywatni darczyńcy z Polski	103 824,60
Fundacja Orange, Warszawa	130 000,00
Grupa Pracuj S.A., Warszawa	100 000,00
Fundacja Agory, Warszawa	80 000,00
Altus TFI, Warszawa	80 000,00
Orange Polska S.A., Warszawa	50 000,00
Putka Sp. z o.o. Sp. K., Warszawa	36 000,00
Fundacja im. Konrada Adenauera, Warszawa	18 965,03
Komisja Europejska przedstawicielstwo w Polsce, Warszawa	18 500,00
Polpain Putka Sp. z o.o., Warszawa	18 000,00
Przedstawicielstwo Fundacji Heinricha Boella, Warszawa	11 352,00
Transparency International Mołdawia	11 339,34
Rada Rodziców Zespołu Szkół w Gniewczynie Łąncuckiej	8 000,00
Google Matching Gift Program, Princeton, USA	3 993,91
ECFR Londyn	46 078,08
Inne (m.in. zwroty kosztów podróży)	19 109,10
RAZEM	28 196 260,73

Struktura kosztów Fundacji

Struktura kosztów

90%

koszty programowe

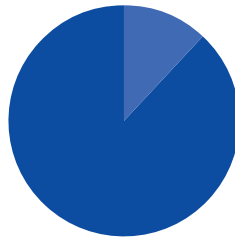
8%

koszty administracyjne

2%

koszty amortyzacji

Struktura kosztów programowych

88%

programy dotacyjne

12%

programy operacyjne

Bilans na dzień 31 grudnia 2016

	AKTYWA	Stan na dzień	
		31.12.2015	31.12.2016
A	Aktywa trwałe	44 690 416,03	43 487 204,16
I	Wartości niematerialne i prawne	79 470,16	90 675,30
II	Rzeczowe aktywa trwałe	20 050 565,87	19 314 143,30
	– grunty – prawo użytkowania wieczystego gruntu	3 450 805,08	3 450 805,08
	– budynek	16 364 354,04	15 704 365,68
	– urządzenia techniczne, maszyny i inne	235 406,75	158 972,54
III	Inwestycje długoterminowe – długoterminowe aktywa finansowe	24 560 380,00	24 082 385,56
B	Aktywa obrotowe	168 062 208,89	170 910 915,50
I	Należności krótkoterminowe	431 845,81	2 608 295,42
	– należności z tytułu dostaw i usług, o okresie spłaty do 12 miesięcy	66 780,58	23 590,08
	– inne	365 065,23	2 584 705,34
II	Inwestycje krótkoterminowe	167 586 453,26	168 265 708,07
1	Krótkoterminowe aktywa finansowe	167 586 453,26	168 265 708,07
	a) w pozostałych jednostkach	158 101 379,83	163 972 344,82
	– obligacje, lokaty, jednostki uczestnictwa w funduszu inwestycyjnym	157 584 629,83	163 601 465,72
	– inne krótkoterminowe aktywa (odsetki od obligacji)	516 750,00	370 879,10
	b) środki pieniężne i inne aktywa pieniężne	9 485 073,43	4 293 363,25
	– kasa i rachunki bankowe	4 653 450,48	3 953 633,80
	– inne środki pieniężne (lokaty)	4 831 622,95	339 729,45
III	Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	43 909,82	36 912,01
	Aktywa razem	212 752 624,92	214 398 119,66

Bilans na dzień 31 grudnia 2016 (c.d.)

	PASYWA	Stan w zł na dzień	
		31.12.2015	31.12.2016
A	Fundusze własne	208 811 736,39	212 376 680,85
I	Fundusz statutowy	177 763 717,32	188 667 281,00
	– z rozliczenia wyniku finansowego	177 611 748,42	188 483 624,70
	– fundusz założycielski	151 968,90	183 656,30
II	Fundusz z aktualizacji wyceny	6 429 534,16	6 577 628,30
III	Zysk z lat ubiegłych	24 243 398,35	18 451 508,27
IV	Zysk/strata netto	375 086,56	(1 319 736,72)
B	Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	3 851 822,35	2 021 438,81
I	Zobowiązania długoterminowe	307 087,76	424 842,80
II	Zobowiązania krótkoterminowe	3 544 734,59	1 596 596,01
1	– wobec pozostałych jednostek	3 409 706,60	1 423 459,15
	– z tytułu grantów	716 354,89	645 789,58
	– inne zobowiązania finansowe	2 057 889,70	68 615,39
	– z tytułu dostaw towarów i usług do 12 miesięcy	175 241,33	255 993,06
	– z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń i innych świadczeń	320 355,82	374 178,94
	– z tytułu wynagrodzeń	59 866,57	75 310,00
	– zobowiązania inne	79 998,29	3 572,18
2	– fundusze specjalne	135 027,99	173 136,86
	Pasywa razem	212 663 558,74	214 398 119 66

Rachunek zysków i strat sporządzony za okres od 1 stycznia 2016 do 31 grudnia 2016 (wariant kalkulacyjny)

	Wyszczególnienie	Dane w zł za rok	
		2015	2016
A	Przychody netto z podstawowej działalności operacyjnej, w tym:	78 213 200,97	30 581 777,39
	przychody z nieodpłatnej działalności statutowej pożytku publicznego	75 265 561,91	28 196 260,73
	pozostałe przychody określone statutem	2 947 639,06	2 385 516,66
B	Koszty podstawowej działalności operacyjnej	77 647 458,26	32 107 987,81
	koszty nieodpłatnej działalności statutowej pożytku publicznego	77 647 458,26	32 107 987,81
C	Zysk (strata) brutto z podstawowej działalności operacyjnej (A-B)	565 742,71	(1 526 210,42)
D	Koszty ogólnego zarządu	3 599 258,40	3 625 476,85
E	Zysk (strata) z podstawowej działalności operacyjnej (C-D)	(3 033 515,69)	(5 151 687,27)
F	Pozostałe przychody operacyjne	8 985,67	26 281,62
G	Pozostałe koszty operacyjne	2 211,92	71 501,36
H	Zysk (strata) z działalności operacyjnej (E+F-G)	(3 026 741,94)	(5 196 907,01)
I	Przychody finansowe	7 920 631,60	4 110 466,44
	dywidendy i udziały w zyskach	41 262,92	153 803,37
	odsetki	906 561,69	590 144,50
	zysk ze zbycia inwestycji	5 229 983,40	1 370 773,14
	inne	1 784 086,51	1 995 745,43
J	Koszty finansowe	178 621,02	223 787,15
	odsetki	0,02	438,22
	inne	178 621,00	223 348,93
K	Zysk z działalności statutowej (H+I-J)	4 715 268,64	(1 310 227,72)
L	Podatek dochodowy	10 369,00	9 509,00
M	Zysk netto (K-L)	4 704 899,64	(1 319 736,72)

KPMG Audyt Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp.k.
ul. Inflancka 4A
00-189 Warszawa, Polska
Tel. +48 (22) 528 11 00
Faks +48 (22) 528 10 09
kpmg@kpmg.pl

OPINIA NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA O SKRÓCONYM SPRAWOZDANIU FINANSOWYM

Dla Rady Fundacji im. Stefana Batorego

Skrócone sprawozdanie finansowe, na które składa się bilans sporządzony na dzień 31 grudnia 2016 r., rachunek zysków i strat za rok obrotowy kończący się tego dnia, powiązane informacje dotyczące przychodów i kosztów oraz wprowadzenie do sprawozdania zawierające informacje na temat podstawy sporządzenia skróconego sprawozdania finansowego, zostało sporządzone na podstawie zbadanego sprawozdania finansowego Fundacji im. Stefana Batorego z siedzibą w Warszawie, ul. Sapieżyńska 10A („Fundacja”), za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2016 r. Dnia 20 kwietnia 2017 r. wydaliśmy o tym sprawozdaniu finansowym opinię bez zastrzeżeń.

Skrócone sprawozdanie finansowe nie zawiera wszystkich informacji wymaganych przez ustawę z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2016 r. poz. 1047 z późniejszymi zmianami) („ustawa o rachunkowości”), wydanych na jej podstawie przepisów wykonawczych oraz inne obowiązujące przepisy. Z tego względu, analiza skróconego sprawozdania finansowego nie powinna zastępować zapoznania się ze zbadanym sprawozdaniem finansowym Fundacji.

Odpowiedzialność Zarządu oraz Rady Fundacji za sprawozdanie finansowe

Zarząd Fundacji jest odpowiedzialny za przygotowanie skróconego sprawozdania finansowego zgodnie z podstawą sporządzenia opisaną we wprowadzeniu do tego sprawozdania.

Odpowiedzialność Biegłego Rewidenta

Naszym zadaniem jest wyrażenie opinii o skróconym jednostkowym sprawozdaniu finansowym na podstawie procedur przeprowadzonych stosownie do Krajowego Standardu Rewizji Finansowej 810 w brzmieniu Międzynarodowego Standardu Badania 810 Zlecenie sporządzenia sprawozdania na temat skróconych sprawozdań finansowych przyjętego uchwałą Krajowej Rady Biegłych Rewidentów z dnia 10 lutego 2015 r.

KPMG Audyt Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp.k.,
jest polską spółką komandytową i członkiem sieci KPMG
składającej się z niezależnych spółek członkowskich
stowarzyszonych z KPMG International Cooperative
("KPMG International"), podmiotem prawnie szwajcarskiego.
Wszelkie prawa zastrzeżone. Wydrukowano w Polsce.

KPMG Audyt Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
sp.k., a Polish limited liability partnership and
a member firm of the KPMG network of independent
member firms affiliated with KPMG International
Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity.
All rights reserved. Printed in Poland.

Spółka zarejestrowana w Sądzie
Rejonowym dla m. st. Warszawy,
XII Wydział Gospodarczy Krajowego
Rejestru Sądowego.

KRS 0000339379
NIP 527-26-15 362
REGON 142078130

1

Opinia

Naszym zdaniem skrócone sprawozdanie finansowe, które sporządzono na podstawie zbadanego sprawozdania finansowego Fundacji im. Stefana Batorego za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2016 r., jest spójne, we wszystkich istotnych aspektach, z tym sprawozdaniem finansowym zgodnie z podstawą sporządzenia opisaną we wprowadzeniu do tego sprawozdania.

W imieniu KPMG Audyt Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp.k.
Nr ewidencyjny 3546
ul. Inflancka 4A
00-189 Warszawa

.....
Dorota Kamińska
Kluczowy biegły rewident
Nr ewidencyjny 10144

.....
Wojciech Stopka
Komandytariusz, Pełnomocnik

Warszawa, 20 kwietnia 2017 r.

Fundacja im. Stefana Batorego

ul. Sapieżyńska 10a

00-215 Warszawa

tel. 48 22 536 02 00

fax 48 22 536 02 20

batory@batory.org.pl

www.batory.org.pl